

UPRAVNI ODBOR
Bulevar Zorana Đinđića 121
11070 Novi Beograd

Tel: 011/22-05-500
Fax: 011/311-02-17
www.jubmes.rs
jubmes@jubmes.rs

Datum: 31.05.2019. godine

Objavlјivanje podataka i informacija
JUBMES banke a.d. Beograd
za period 01.01.2018.-31.12.2018. godine

Beograd, maj 2019. godine

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
2. STRATEGIJE I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA	3
2.1. REGISTAR RIZIKA.....	4
2.2. INTERNI OKVIR STRATEŠKOG PRISTUPA UPRAVLJANJU RIZICIMA	7
2.2.1. <i>Strategija upravljanja rizicima</i>	7
2.2.2. <i>Strategija upravljanja kapitalom</i>	8
2.3. POLITIKE UPRAVLJANJA RIZICIMA	9
2.3.1. <i>Funkcija kontrole rizika</i>	9
2.3.2. <i>Ciljevi politike upravljanja kreditnom rizikom</i>	10
2.3.3. <i>Ciljevi politike upravljanja tržišnim rizikom</i>	11
2.3.4. <i>Ciljevi politike upravljanja operativnim rizikom</i>	12
2.3.5. <i>Ciljevi politike upravljanja rizikom likvidnosti</i>	12
2.3.6. <i>Ciljevi politike upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi</i>	13
2.3.7. <i>Ciljevi politike upravljanja rizikom zemlje</i>	13
2.4. STRUKTURA SISTEMA UPRAVLJANJA RIZICIMA U BANCIMA.....	14
2.5. STRATEŠKA SKLONOST KA PREUZIMANJU RIZIKA	15
3. KAPITAL BANKE.....	16
4. KAPITALNI ZAHTEVI I INTERNA PROCENA ADEKVATNOSTI KAPITALA.....	16
4.1. REGULATORNI KAPITALNI ZAHTEVI I ZAŠTITINI SLOJEVI KAPITALA.....	16
4.2. INTERNA PROCENA ADEKVATNOSTI KAPITALA	18
4.3. RIZIK IZMIRENJA/ISPORUKE I RIZIK DRUGE UGOVORNE STRANE	19
4.4. KREDITNI RIZIK.....	20
4.4.1. <i>Geografska raspodela izloženosti</i>	23
4.4.2. <i>Raspodela izloženosti po sektorima i privrednim granama</i>	26
4.4.3. <i>Raspodela izloženosti po preostalom roku do dospeća</i>	27
4.4.4. <i>Raspodela izloženosti po kojima su utvrđena prilagođavanja za kreditni rizik</i>	29
4.4.5. <i>Raspodela izloženosti po kategorijama klasifikacije</i>	30
4.4.6. <i>Obračun kapitalnog zahteva za kreditni rizik</i>	31
4.5. TRŽIŠNI RIZIK	32
4.6. OPERATIVNI RIZIK.....	34
4.7. IZLOŽENOSTI U VIDU VLASNIČKIH ULAGANJA U BANKARSKOJ KNJIZI	34
4.8. RIZIK KAMATNE STOPE U BANKARSKOJ KNJIZI	36
4.9. TEHNIKE UBLAŽAVANJA KREDITNOG RIZIKA.....	37
5. POKAZATELJ LEVERIDŽA	41
6. KREDITNI RIZIK I KVALITET AKTIVE.....	41

1. UVOD

U skladu sa Zakonom o bankama i Odlukom o objavljivanju podataka i informacija banke, JUBMES banka a.d. Beograd (u daljem tekstu: Banka) u nastavku objavljuje izveštaj koji sadrži sve, pomenutom odlukom, propisane podatke i informacije za period 01.01.2018.-31.12.2018. godine.

Izveštaj se javno objavljuje na internet domenu Banke (www.jubmes.rs).

Objavljivanje se odnosi isključivo na podatke Banke, s obzirom da Banka ne vrši konsolidaciju.

Ukupni regulatorni kapital na dan 31.12.2018. godine iznosi 3,394,987 hiljada dinara i sastoji se u potpunosti od osnovnog kapitala.

Ukupni kapitalni zahtevi za pokriće rizika iznose 1,025,770 hiljada dinara, od čega se na kreditni i rizik druge ugovorne strane odnosi 924,847 hiljada dinara, na tržišni rizik 18,129 hiljada dinara, a na operativni rizik 82,793 hiljade dinara.

Stopa adekvatnosti kapitala na dan 31.12.2018. godine iznosi 26.48%.

2. STRATEGIJE I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA

U skladu sa opštim uslovima za sistem upravljanja rizicima banke, Banka ima uspostavljen sveobuhvatan i pouzdan sistem upravljanja rizicima koji je u potpunosti integrisan u sve poslovne aktivnosti Banke, odnosno omogućuje da se upravlja sa svim rizicima kojima je izložena ili može biti izložena po osnovu svih njenih poslovnih aktivnosti.

Sistem upravljanja rizicima treba da obezbedi da rizični profil Banke uvek bude u skladu sa definisanom sklonošću Banke ka rizicima.

Sistem upravljanja rizicima u Banci obuhvata:

1. strategiju i politike za upravljanje rizicima;
2. odgovarajuću unutrašnju organizaciju, odnosno organizacionu strukturu;
3. efektivan proces upravljanja svim rizicima kojima je Banka izložena ili može da bude izložena u svom poslovanju;
4. adekvatan sistem unutrašnjih kontrola, uključujući jasne administrativne i računovodstvene procedure i uputstva i
5. adekvatan proces interne procene kapitala.

Svi rizici koje je moguće izmeriti ili oceniti podvrgavaju se strukturi limita na nivou Banke i usaglašenost sa tim limitima se kontinuirano prati. Postavljanje i praćenje poštovanja limita zasnovano je na transparentnim, uniformnim principima. Postoje definisani postupci za postupanje u slučaju probijanja limita. Deo rezervi iz kapitala se izdvaja radi pokrivanja identifikovanih, ali još uvek nekvantifikovanih rizika.

Načela upravljanja rizikom predstavljaju osnovu za sve odluke koje se donose u vezi sa poslovanjem Banke. Upravljanje rizicima se zasniva na osnovnim principima, koje su obavezni da usvoje i da se pridržavaju menadžent i svi zaposleni. Razumevanje ovih principa na nivou Banke je polazna osnova za razvoj svesti i kulture upravljanja rizicima kod svih zaposlenih u Banci.

Politike upravljanja rizicima Banke zasnovane su na opreznom pristupu poslovanju. Svaka transakcija koja nosi izloženost određenim rizicima treba da kompenzuje preuzimanje rizika generisanjem odgovarajuće premije u vidu marže, koja ulazi u cenu date transakcije. Konkretno, u transakcijama plasiranja sredstava, neophodno je da postoji određena simetrija između rizika čije je postojanje Banka identifikovala i rizika koji stvarno nosi druga ugovorna strana ili proizvod. Svaka transakcija treba da bude struktuirana (zaključena) na način da je Banka adekvatno kompenzovana za rizik koji preuzima.

Banka preuzima rizike po poslovima i na tržištima u odnosu na koje postoji odgovarajući stepen ekspertize. Angažovanje Banke po novim poslovima ili ponuda novog proizvoda, usluge ili aktivnosti predmet je analize rizika, kao i adekvatnosti raspoloživih metoda, sistema i procesa za upravljanje tim rizicima.

Kako bi upravljala rizikom na bazi odnosa rizika i prinosa, Banka povezuje proces procene rizika sa očekivanim prihodima. Na ovaj način, Banka je u mogućnosti da analizira da li je preuzeti rizik adekvatno kompenzovan (očekivanim) prinosom.

Obezbeđena je puna transparentnost u metodološkim pristupima i kriterijumima merenja rizika i upravljanja istim, što doprinosi razvoju kulture upravljanja rizicima u Banci i osigurava primenu sistema upravljanja rizicima.

Rezultati procene rizika se redovno podvrgavaju stres testovima. Rezultati stres testova se uzimaju u obzir pri procenjivanju sposobnosti za podnošenja rizika. Kad god je moguće, rezultati testova se upoređuju sa postavljenim limitima.

Jedan od bitnih elemenata politika za upravljanje rizicima Banke je i sveobuhvatno i redovno izveštavanje o rizicima.

2.1. Registar rizika

Registrom rizika utvrđuju se vrste rizika i njihove definicije koje se primenjuju u sistemu upravljanja rizicima u Banci. U nastavku su navedene vrste rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju.

Kreditni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled neizvršavanja obaveza dužnika prema banci.

Banka aktivno preuzima kreditni rizik prihvatajući ga kao sastavni deo poslovnih aktivnosti. Poštujući činjenicu da kreditni rizik predstavlja najveći pojedinačni deo ukupnog rizika preuzetog kroz poslovne aktivnosti, Banka preduzima niz mera za upravljanje ovim rizikom (kreditna analiza, rangiranje dužnika, obezbeđivanje plasmana, i dr.). Upravljanje i kvantifikovanje kreditnog rizika sprovodi se korišćenjem metoda zasnovanih na najnovijim saznanjima iz teorije i prakse.

Kreditno – devizni rizik predstavlja mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled promena kursa dinara na finansijskom tržištu koja može imati uticaj na kreditnu sposobnost dužnika.

Rizik izmirenja / isporuke jeste rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu neizmirenih transakcija ili usled neizvršavanja obaveze druge ugovorne strane po transakcijama slobodne isporuke na ugovoreni datum izmirenja/iskoruke (due delivery date);

Rizik druge ugovorne strane je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled neizmirenja obaveza druge ugovorne strane u transakciji pre konačnog poravnanja novčanih tokova transakcije.

Tržišni rizici su rizici mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu promena vrednosti bilansnih pozicija i vanbilansnih stavki banke koje nastaju usled kretanja cena na tržištu.

U okviru tržišnih rizika definisani su devizni rizik, cenovni rizik i robni rizik.

Devizni rizik je verovatnoća nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital Banke usled promene deviznih kurseva, a banka mu je izložena po osnovu pozicija koje se vode u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja.

Cenovni rizici podrazumevaju sledeće vrste rizika:

- Cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti
- Cenovni rizik po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti

Cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti usled promena kamatnih stopa.

Cenovni rizik po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti predstavlja rizik promene cena ovih hartija.

Specifični cenovni rizik je rizik promene cene hartije od vrednosti zbog faktora vezanih za njenog emitenta ili, u slučaju derivatnog finansijskog instrumenta, zbog faktora vezanih za emitenta instrumenta koji je predmet ugovora.

Opšti cenovni rizik je rizik promene cene hartije od vrednosti zbog promene opšteg nivoa kamatnih stopa ili usled fluktuacija cena na tržištu kapitala, koje nisu vezane za specifične karakteristike pojedinačnih finansijskih instrumenata.

Operativni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled nenamernih i namernih propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u banci, kao i usled nastupanja nepredvidivih eksternih događaja. Operativni rizik uključuje pravni rizik, ali ne uključuje reputacioni i strateški rizik.

U ocenjivanju operativnih rizika koriste se i kvantitativni i kvalitativni metodi uz primenu perspektive prošlih i budućih događaja i rizika u kombinaciji sa sistemom ranog upozoravanja. Dugoročni uspeh Banke zasnovan na principu kontinuiteta poslovanja osiguran je kroz seriju mogućih scenarija i preventivnih mera u odnosu na pretnje kontinuitetu postojanja Banke (upravljanje kontinuitetom poslovanja, upravljanje u kriznim situacijama i bezbednošću).

Pravni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled kazni i sankcija nadležnog regulatornog tela ili proisteklih iz sudskih sporova po osnovu neispunjavanja ugovornih i zakonskih obaveza.

Rizik likvidnosti je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled nesposobnosti banke da ispunjava svoje dospele obaveze i to zbog:

- povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja (rizik likvidnosti izvora sredstava), ili
- otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu (tržišni rizik likvidnosti)..

Rezidualni rizik je rizik da tehnike ublažavanja kreditnog rizika budu manje efikasne nego što je očekivano, odnosno da njihovo korišćenje neadekvatno utiče na umanjeње svih rizika kojima je banka izložena.

Rizik smanjenja vrednosti potraživanja je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu smanjenja vrednosti otkupljenih potraživanja usled gotovinskih ili negotovinskih obaveza prethodnog poverioca prema dužniku.

Rizik koncentracije je rizik koji direktno ili indirektno proizilazi iz izloženosti banke prema istom ili sličnom faktoru rizika ili vrsti rizika, kao što su izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica, privrednim granama, geografskim područjima, vrstama proizvoda i aktivnosti, instrumentima kreditne zaštite, uključujući i ročnu i valutnu neusklađenost između velikih izloženosti i instrumentima kreditne zaštite tih izloženosti.

Rizici ulaganja podrazumevaju rizike trajnih ulaganja Banke u druga pravna lica koja nisu u finansijskom sektoru i osnovna sredstva.

Kamatni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usled nepovoljnih promena kamatnih stopa.

Kamatni rizik obuhvata:

- izloženost iz jednakih promena kamatnih stopa po različitim rokovima dospeća,
- izloženost iz nekorelisanih promena između različitih indeksa kamatnih stopa,
- izloženost iz nejednakih pomeranja kamatnih stopa u različitim periodima dospeća,
- izloženost iz mogućih promena u očekivanim ili ugovorenim tokovima gotovine ili iz promena dospeća koje dovode do ponovnog utvrđivanja cena.

Rizik zemlje je rizik koji se odnosi na zemlju porekla lica prema kome je banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke zbog nemogućnosti banke da naplati potraživanja od dužnika iz razloga koji su posledica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla dužnika.

Rizik zemlje se, prema tome, izražava verovatnoćom da zemlja dužnik ili dužnik iz neke zemlje ne može biti u mogućnosti da izmiri svoje obaveze prema Banci, ili Banka neće biti u mogućnosti da naplati investicije u druga pravna lica ili hartije od vrednosti, zbog postojanja razloga koji nisu uključeni u okviru uobičajenog kreditnog rizika.

Rizik usklađenosti poslovanja banke je mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled propuštanja usklađivanja poslovanja sa zakonom i drugim propisom, standardima poslovanja, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, kao i drugim aktima kojima se uređuje poslovanje banaka, a posebno obuhvata rizik od sankcija regulatornog tela, rizik od finansijskih gubitaka i reputacioni rizik.

Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma je rizik mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat, kapital ili reputaciju banke usled korišćenja banke (neposrednog ili posrednog korišćenja poslovnog odnosa, transakcije, usluge ili proizvoda banke) u svrhu pranja novca i/ili finansiranja terorizma.

Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma nastaje naročito kao posledica propuštanja usklađivanja poslovanja banke sa zakonom, propisima i unutrašnjim aktima banke kojima se uređuje sprečavanje pranja novca i finansiranja terorizma, odnosno kao posledica međusobne neusklađenosti njenih unutrašnjih akata kojima se uređuje postupanje banke i njenih zaposlenih u vezi sa sprečavanjem pranja novca i finansiranja terorizma.

Reputacioni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usled gubitka poverenja javnosti, odnosno nepovoljnog stava javnosti o poslovanju banke, nezavisno da li za to postoji osnov ili ne.

Strateški rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke usled nepostojanja odgovarajuće poslovne politike i strategije, njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i usled promena u okruženju u kojem banka posluje ili izostanka adekvatnih reakcija banke na te promene.

Ovaj rizik je stoga funkcija:

- strateških ciljeva Banke
- razvijene i usvojene poslovne strategije Banke za postizanje ciljeva,
- resursa angažovanih u postizanju ovih ciljeva i kvaliteta implementacije i
- materijalnih i nematerijalnih resursa potrebnih za izvršenje poslovnih strategija.

Rizici koji nastaju po osnovu spoljnih faktora predstavljaju rizike mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke zbog uticaja poslovnog i makroekonomskog okruženja.

2.2. Interni okvir strateškog pristupa upravljanju rizicima

Interni okvir strateškog pristupa Banke upravljanju rizicima čine Strategija upravljanja rizicima i sve politike i metodologije za upravljanje rizicima. Strategija zajedno sa pripadajućim aktima uvažava specifičnosti same Banke, poslovnog i makroekonomskog okruženja u kome posluje, uzimajući u obzir faze privrednog ciklusa.

Osnovni cilj upravljanja rizicima je optimiziranje odnosa rizika i prinosa. Pored toga upravljanje rizicima ima i sledeće poddimenzije:

- Strateška redukcija neizvesnosti prihoda;
- Redukcija neizvesnosti u tržišnoj poziciji Banke;
- Stabilna maksimizacija prinosa na kapital i angažovana sredstva uz zadržavanje izloženosti u prihvatljivim okvirima;
- Stabilna maksimizacija vrednosti Banke;
- Minimiziranje troškova angažovanja sredstava;
- Predviđanje i po mogućnosti izbegavanje rizika, odnosno adekvatno nošenje sa njima u slučaju nemogućnosti izbegavanja;
- Optimizacija alokacije kapitala;
- Osiguranje da su svi rizici precizno identifikovani, mereni i kontrolisani primenom usvojenih akata;
- Osiguranje pravovremenog i preciznog izveštavanja nadležnih organa Banke;
- Konstantna zaštita reputacije Banke kao pouzdane i profesionalne institucije, uz održavanje finansijskog potencijala i sposobnosti da odoli potresima na tržištu;
- Osiguranje usklađenosti poslovanja sa propisanim uslovima;
- Identifikovanje izvora rizika i uvođenje mera za savesno upravljanje rizicima.

Sklonost ka pojedinim rizicima je određena na osnovu Strategije poslovanja Banke i Strategije upravljanja kapitalom koja određuje sposobnost podnošenja rizika. Kapital, kao osnovni garant pokriva gubitaka proizašlih iz objektiviziranih rizika alociran je po poslovnim aktivnostima u vidu limita za svaku vrstu rizika definisanih politikama upravljanja rizicima koje usvaja Upravni odbor. Ujednačena primena ovog principa na nivou Banke definisana je procesom planiranja.

Definisana sklonost ka rizicima omogućava Banci uvećanje prinosa u odnosu na preuzeti rizik putem optimizacije preuzimanja rizika. Pored postojećeg odnosa nivoa izloženosti riziku i raspoloživog kapitala za ukupne rizike, planirani rast obima poslovanja u svim segmentima takođe predstavlja osnovu za određivanje obima sklonosti ka riziku.

2.2.1. Strategija upravljanja rizicima

Strateško upravljanje rizikom predstavlja osnovu poslovnih procesa i zasnovano je na, kad god je to ekonomski opravdano i moguće, naprednim metodima upravljanja rizicima. Strateško upravljanje rizikom predstavlja ključni deo definisanja poslovne strategije i srednjoročnog i dugoročnog planiranja poslovnih aktivnosti.

Strategija definiše smernice za jedinstven i dosledan pristup upravljanju rizicima na dugoročnoj osnovi. Ovim dokumentom je određen odnos Banke prema rizicima kojima je u svom poslovanju izložena ili može biti izložena i daje polazne osnove za identifikaciju, upravljanje, praćenje i kontrolu rizika koji proizilaze iz poslovanja Banke. Strategija uvažava specifičnosti same Banke, poslovnog i makroekonomskog okruženja u kome posluje, uzimajući u obzir faze privrednog ciklusa.

Strategija je usklađena sa Zakonom o Bankama i podzakonskom regulativom NBS i to: Odlukom o upravljanju rizicima banke i Odlukom o adekvatnosti kapitala, kao i standardima savremenog bankarskog poslovanja.

2.2.2. Strategija upravljanja kapitalom

Strategija upravljanja kapitalom je stalni proces utvrđivanja i održavanja visine i strukture kapitala najmanje na propisanom, odnosno odgovarajućem nivou, kao i jasno razumevanje realnih potreba Banke za kapitalom.

Strategija upravljanja kapitalom Banke obuhvata aktivnosti pribavljanja, obračuna i praćenja potrebe za kapitalom Banke, zahteve po pitanju adekvatnosti i strukture kapitala, kao i mere za povećanje kapitala u slučaju nedostatka.

Strategija upravljanja kapitalom ima za primarni cilj obezbeđenje i održavanje nivoa i strukture regulatornog i internog kapitala koja može da podrži očekivani rast plasmana, budućih izvora sredstava i njihovog korišćenja, politiku dividendi, kao i sve promene iznosa kapitala Banke.

Strateški ciljevi Banke u pogledu upravljanja kapitalom su:

- obezbeđenje dovoljnog nivoa kapitala za usklađenost sa minimalnim regulatornim zahtevima za kapitalom u skladu sa propisima Narodne banke Srbije;
- obezbeđenje dovoljnog nivoa kapitala za podršku sklonosti Banke za preuzimanje rizika i zadovoljenje potreba za internim kapitalom;
- obezbeđenje mogućnosti kontinuiranog nastavka poslovanja, uz obezbeđenje prinosa akcionarima i koristi drugim zainteresovanim stranama;
- obezbeđenje jake kapitalne osnove, kao podrške daljem, dugoročno održivom, razvoju poslovanja Banke;
- alokacija kapitala u skladu sa strateškim ciljevima Banke, uključujući optimizaciju prinosa na interni i regulatorni kapital.

Sušтина je da adekvatnost kapitala što bolje reflektuje stvarne rizike banke, odnosno procenjivanje rizika i određivanje adekvatnog nivoa kapitala u skladu sa internim procenama Banke izloženosti svim relevantnim rizicima u njenom poslovanju.

Planiranje kapitala Banke ima za cilj da se osigura adekvatan kapital pod promenjivim makroekonomskim uslovima, kao strategijski resurs, za podršku Banke u ostvarenju njenog strategijskog poslovnog plana.

Planom kapitala, Banka konkretizuje i precizira sprovođenje strateških ciljeva i smernica za planiranje kapitala, te utvrđuje vremenski horizont za njihovo ostvarenje s obzirom na uticaj makroekonomskih faktora i promenu smera ekonomskog ciklusa na strateške planove, način na koji će Banka da zadovoljava kapitalne zahteve u narednom periodu, relevantna ograničenja vezana za kapital (npr. uticaj izmene ili donošenja novih propisa), kao i opšti plan za postupanje u nepredviđenim okolnostima (npr. pribavljanje dodatnog kapitala, ograničavanje poslovne aktivnosti ili primena tehnika ublažavanja rizika).

Banka u procesu planiranja kapitala redovno razmatra sledeće osnovne elemente:

- postojeće potrebe za kapitalom (internim i minimalnim regulatornim);
- planirano iskorišćenje kapitala;
- ciljani (optimalni) nivo kapitala imajući u vidu strategiju razvoja Banke i sklonost za preuzimanje rizika;
- sredstva upravljanja kapitalom koja podrazumevaju interne i eksterne resurse koji se mogu iskoristiti za uvećanje kapitala (sposobnost za generisanje dobiti);
- ostale moguća sredstva obezbeđenja adekvatnosti kapitala (npr. planiranje dividendi, planiranje bilansnih pozicija, obim poslovnih aktivnosti i dr.).

U procesu planiranja kapitala raspoloživi kapital će se alocirati na evidentirane rizike, i dalje, po potrebi, na niže nivoe koji podrazumevaju segmente poslovanja izložene pojedinačnim vrstama rizika.

Adekvatnost kapitala, kao i korišćenje kapitala Banke se prati od strane Upravnog i Izvršnog odbora, u cilju obezbeđenja usaglašenosti Banke sa limitima vezanim za kapital propisanim Zakonom o bankama:

- Minimalni novčani iznos kapitala od EUR 10 miliona;
- Koeficijent adekvatnosti kapitala od min. 8%.

2.3. Politike upravljanja rizicima

Politike upravljanja rizicima predstavljaju skup dokumenata kojima se definišu:

- način organizovanja procesa upravljanja rizicima Banke i jasne linije odgovornosti za sve faze tog procesa;
- način procene rizičnog profila Banke, tj. metodologije za identifikovanje i merenje, odnosno procenu pojedinačnih vrsta rizika;
- načini praćenja i kontrole pojedinačnih vrsta rizika i uspostavljanje sistema limita rizika Banke, odnosno vrste limita rizika koje Banka koristi i njihova struktura;
- način odlučivanja o poslovnim transakcijama koje dovode do prekoračenja uspostavljenih limita rizika, kao i definisanje izuzetnih okolnosti u kojima je njihovo odobravanje moguće;
- mere za ublažavanje pojedinačnih vrsta rizika i pravila za primenu tih mera;
- način i metodologiju za sprovođenje procesa interne procene adekvatnosti kapitala Banke i
- principe funkcionisanja sistema unutrašnjih kontrola.

Politike upravljanja rizicima se revidiraju najmanje jednom godišnje, a prema potrebi i češće, ukoliko nastanu značajnije promene u rizičnom profilu Banke. Politike upravljanja rizicima konkretizuju i preciziraju sprovođenje strategije upravljanja rizicima. Primarno se kroz politike utvrđuju smernice za upravljanje jednim ili većim brojem rizika, zatim osnovni limiti u odnosu na koje se analizira profil rizika i izloženost istima. Politike upravljanja rizicima definišu kako Banka identifikuje, upravlja, prati i kontroliše rizike vezane za svoje poslovanje i definiše izradu ostalih akata kojima se prate i kontrolišu ti rizici. Politikama su obuhvaćeni svi rizici evidentirani kroz registar rizika.

Politikama upravljanja rizicima, upravljanje rizicima je povereno Upravnom odboru, Odboru za praćenje poslovanja banke, Izvršnom odboru, Kreditnom odboru i Odboru za upravljanje aktivom i pasivom čije su nadležnosti utvrđene Statutom i drugim aktima Banke, i koji zajednički formiraju principe i metodologiju procene rizika na bazi eksternih i internih odluka i praćenja kvaliteta poslovnog okruženja, odnosno, preduzimanjem drugih aktivnosti u Banci za minimiziranje rizika. Procedure upravljanja rizicima Banke definisane su politikama upravljanja bankarskim rizicima.

Upravni odbor redovno analizira profil rizika Banke, kao i celokupnu poziciju Banke uzimajući u obzir faktore koji mogu uticati na profil rizika. U Banci postoji dobro definisan sistem praćenja i izveštavanja o rizicima i adekvatnosti internog kapitala s ciljem osiguranja pravovremenog informisanja učesnika u sistemu upravljanja rizicima i donosioca poslovnih odluka. Struktura i dinamika izveštavanja zavise od predmeta i korisnika izveštaja i sprovodi se na dnevnoj, mesečnoj, kvartalnoj i godišnjoj osnovi. Sistem se zasniva na *Data warehouse* sistemu, kao izvoru jedinstvenih podataka za ukupni portfolio Banke izložen rizicima. Za različite vrste rizika i izveštavanja koriste se različita aplikativna rešenja.

2.3.1. Funkcija kontrole rizika

Funkcija kontrole rizika organizovana je u Odeljenju upravljanja rizicima, osiguravajući usklađenost Banke sa strategijama i politikama upravljanja rizicima. Funkcija kontrole rizika definiše i procenjuje adekvatnost sistema upravljanja rizicima i prati ukupnu izloženost riziku.

Cilj funkcije kontrole rizika Banke je kontinuirani rad na uspostavljanju i unapređenju sveobuhvatnog i kvalitetnog sistema za kontrolu i upravljanje rizikom, koji je proporcionalan prirodi, obuhvatu i složenosti usluga koje Banka pruža i usklađen sa profilom rizika Banke, uzimajući u obzir regulatorne zahteve Narodne banke Srbije.

Funkcija kontrole rizika sprovodi sledeće aktivnosti:

- predlaganje Upravnom i Izvršnom odboru internih akata vezanih za identifikaciju, merenje, procenu i praćenje izloženosti rizicima (uključujući postupak procenjivanja internog kapitala);
- predlaganje pristupa za obračun minimalnog kapitala za pokriće rizika;
- predlaganje strategija i politika upravljanja rizicima;
- predlaganje limita izloženosti u skladu sa strategijom i politikama upravljanja rizicima;
- predlaganje mera za ublažavanje izloženosti rizicima;
- ispitivanje i analiza uticaja stres testova na izloženost rizicima;

- praćenje izloženosti rizicima, profila rizičnosti i adekvatnosti kapitala;
- proveravanje primene metodologija i postupaka upravljanja rizicima;
- ispitivanje adekvatnosti i sprovođenja unutrašnjih kontrola u procesu upravljanja rizicima;
- interno izveštavanje o rizicima i adekvatnosti kapitala;

Banka u okviru kontrole rizika analizira sve rizike koje je identifikovala i izmerila, odnosno procenila u procesu upravljanja rizicima, uključujući i kontinuirano praćenje usklađenosti poslovanja sa uspostavljenim sistemom limita.

U okviru kontrole rizika, Banka proverava primenu i ocenjuje efektivnost metoda i postupaka za upravljanje rizicima (uključujući nove rizike, kao i rizike koji proizilaze iz makroekonomskog okruženja u kojem Banka posluje) i redovno analizira sistem limita u cilju provere njegove adekvatnosti.

2.3.2. Ciljevi politike upravljanja kreditnom rizikom

Politika upravljanja kreditnim rizicima predstavlja integralni deo procesa planiranja i definiše planirani trend u kreditnoj aktivnosti.

Cilj upravljanja kreditnim rizicima je da Banka ostvari što veći prinos na kapital, na način da svoju izloženost kreditnom riziku održava u okviru prihvatljivih parametara.

Banka kreditnim rizicima upravlja na više nivoa:

- na nivou ukupnog i segmenata portfolija;
- na nivou pojedinačnog dužnika;
- na nivou proizvoda.

S obzirom na ograničeni kapacitet i povišen rizik plasiranja sredstava na domaćem tržištu u sadašnjim okolnostima, Banka primenjuje oprezan i ekonomičan pristup u upravljanju kreditnim rizicima.

Cilj Politike upravljanja kreditnim rizikom je identifikovanje izvora kreditnog rizika u Banci i uvođenje mera za adekvatno upravljanje tim rizikom. Cilj Banke je da ostvari maksimalno kvalitetan odnos rizika i prinosa u granicama pažljivo definisanih limita. Politika upravljanja kreditnim rizikom definiše vrste izloženosti kreditnom riziku koje je Banka spremna da prihvati i sadrži osnovne principe upravljanja kreditnim rizikom, spremnost za preuzimanje i okvir za merenje rizika Banke, upravljanje kreditnim rizikom i kontrolu tog rizika na nivou Banke.

Upravljanje rizicima je zasnovano na redovnom praćenju i analizi strukture i kvaliteta različitih portfolija koji najmanje obuhvataju podelu po vrstama rizika kojima su izložene pozicije u portfolijima (kreditni, tržišni), zatim podela po vrstama dužnika (fizička, lica, pravna lica), podela po sektorskoj i granskoj strukturi, kao i proizvodima u slučaju fizičkih lica. U sklopu praćenja na bazi kontrolnih portfolija prati se i rizik koncentracije kreditnog portfolija i vrši se procena budućih promena strukture i kvaliteta portfolija, kao i procena rezidualnog rizika.

Banka profesionalno primenjuje niz mera u cilju upravljanja kreditnim rizicima, ublažavanja i kontrole tog rizika u odnosima sa ugovornim stranama, uključujući:

- stroge kriterijume selekcije;
- primenu sistema limita;
- pouzdan proces odobravanja kredita;
- efikasnu kreditnu administraciju i praćenje;
- adekvatne kontrole vezane za kreditni rizik u odnosima sa ugovornim stranama;
- diversifikaciju rizika.

Sistem upravljanja kreditnim rizikom je svobuhvatnost organizacione strukture, pravila, procesa, postupaka, sistema i resursa za utvrđivanje, merenje, odnosno procenjivanje, praćenje i izveštavanje o izloženosti kreditnom riziku, odnosno upravljanje kreditnim rizikom.

Osnovni elementi sistema upravljanja kreditnim rizikom su:

1. Strategija upravljanja rizicima, te politike upravljanja kreditnim rizikom i sa njime povezanim rizicima koji predstavljaju konkretizaciju strategije u smislu sklonosti za preuzimanje rizika, limite, te indikatore praćenja rizičnog profila.

2. Ključni procesi upravljanja kreditnim rizikom:

- Proces odobravanja plasmana;
- Proces praćenja plasmana;
- Proces upravljanja instrumentima kreditne zaštite;
- Proces ranog otkrivanja porasta kreditnog rizika;
- Proces klasifikacije plasmana prema eksternoj i internoj regulativi;
- Proces upravljanja problematičnim plasmanima;
- Proces analize portfolija i praćenja kreditnog rizika;
- Proces stres testiranja kreditnog rizika;
- Proces validacije internih modela kreditnog rizika;
- Proces obračuna adekvatnosti kapitala za kreditni rizik;
- Proces obračuna internog kapitala za kreditni rizik.

Osnovne strateške odrednice upravljanja kreditnim rizikom sadržane su u Strategiji upravljanja rizicima. Strategija upravljanja rizicima, u pogledu upravljanja kreditnim rizikom, minimalno obuhvata sledeće:

- Ciljeve i osnovna načela preuzimanja kreditnog rizika;
- Sklonost za preuzimanje kreditnog rizika, odnosno nivo rizika koji Banka smatra prihvatljivim u ostvarenju svoje poslovne strategije u postojećem poslovnom okruženju.

Politike upravljanja kreditnim rizikom i s njime povezanim rizicima sadrže konkretizaciju ukupne sklonosti za preuzimanje rizika u sledećem smislu:

- Ciljevi koji se odnose na kvalitet plasmana, zaradu i rast plasmana, prihvatljivi nivo odnosa između rizika i zarade i njihovog odnosa prema ceni izvora sredstava;
- Presek planiranih poslovnih aktivnosti, što uključuje vrste plasmana, izloženosti prema privrednim granama, sektorima, valutna i ročna obeležja plasmana, profitabilnost, ciljna tržišta, kao i ostale karakteristike koje Banka želi postići kreiranjem svog portfolija;
- Preciziranje sklonosti za preuzimanje rizika u smislu definisanja prihvatljivog nivoa obezvređenja plasmana;
- Osnovna načela identifikovanja, merenja, ublažavanja i praćenje izloženosti kreditnom riziku;
- Limite rizika s obzirom na indikatore izloženosti riziku;
- Postupanje u slučaju prekoračenja limita.

Ciljani profil kreditnog rizika detaljno se definiše u politikama, koje usvaja Upravni odbor Banke.

2.3.3. Ciljevi politike upravljanja tržišnim rizikom

Banka vodi politiku upravljanja tržišnim rizikom na način koji treba da obezbedi da se formira kontrolisani nivo izloženosti riziku promene faktora tržišnog rizika, a radi ostvarivanja dobiti iz očekivane promene tih faktora i radi predupređivanja mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usled nepovoljnog kretanja na tržištu.

Osnovni cilj upravljanja tržišnim rizikom je obezbeđenje sigurnog poslovanja Banke u svrhu održanja izloženosti tržišnom riziku unutar definisanih granica.

Okvir za adekvatno upravljanje tržišnim rizikom obuhvata sledeće elemente:

- načela, pravila, politike i metodologije u svrhu upravljanja tržišnim rizikom koje su definisane internim aktima;
- proces upravljanja tržišnim rizikom koji obuhvata upravljanje, utvrđivanje i merenje praćenje i izveštavanje;
- jasno definisane odgovornosti i poslovanje usklade sa definisanim pravilima i utvrđenim limitima;
- nadzor Upravnog i Izvršnog odbora Banke kroz detaljan i sveobuhvatan sistem izveštavanja.

Banka je razvila sistem upravljanja tržišnim rizicima pozicija u knjizi trgovanja koji se temelji na principima vrednosti pod rizikom (VaR) da bi procenila tržišni rizik otvorenih pozicija.

Politikom upravljanja tržišnim rizicima Banka definiše svoju sklonost za preuzimanje rizika u smislu VaR limita koji predstavlja potencijalni maksimalni očekivani gubitak u jednom i deset dana sa definisanim nivoom pouzdanosti od 99%.

Osnovni tržišni rizik u Banci jeste devizni rizik, koji se pored VaR limita kontroliše i primenom limita otvorene devizne pozicije. Pored ovih limita Banka primenjuje i druge vrste limita za upravljanje

tržišnim rizicima, kao što su: nominalni limit plasmana u određenu vrstu finansijskih instrumenata, limit gubitka za dilerske aktivnosti u knjizi trgovanja i sa devizama i dr.

VaR i drugi limiti se obračunavaju i prate i informacije o tome stavljaju na raspolaganje Izvršnom odboru Banke i Odboru za upravljanja aktivom i pasivom.

Ciljani profil tržišnog rizika detaljno se definiše u politikama, koje usvaja Upravni odbor Banke.

Obzirom da VaR ne predstavlja maksimalni mogući gubitak, Banka primenjuje i stres testove koji kvantifikuju izloženost ekstremnijim tržišnim kretanjima u odnosu na normalne, prikazane u VaR vrednostima. Oni omogućavaju sagledavanje širokog spektra mogućih ishoda radi percepcije slabih tačaka Banke. Scenariji su okrenuti predviđanju budućih promena na makro nivou i sastoje se od različitih kombinacija potencijalnih tržišnih događaja koji odlikavaju verovatna buduća kretanja na tržištu.

Ispitivanje stresnih udara podrazumeva dve grupe testova:

- Analiza scenarija (kombinacija stresnih udara koji proizvode maksimalni gubitak - najgori scenario),
- Analiza stresnih udara (analiziranje značajne promene jednog od faktora rizika koji utiču na VaR i potencijalni gubitak)

2.3.4. Ciljevi politike upravljanja operativnim rizikom

Osnovni cilj upravljanja operativnim rizikom je identifikacija i merenje rizika, čime se omogućava praćenje i primereno ublažavanje rizika radi usklađivanja sa sklonošću ka izloženosti ovom riziku.

Identifikacija, merenje i praćenje rizika se sprovodi kroz sledeće procese:

- prikupljanje i analiza podataka o internim gubicima, kao i događaja koji nisu proizveli gubitak, a mogu se smatrati operativnim rizikom;
- proces samoprocenjivanja izloženosti operativnom riziku. Analiza scenarija obuhvata kvantifikaciju na osnovu procene posledica mogućih događaja u smislu njihove učestalosti i nivoa i scenario za najgori mogući slučaj;
- postupci u slučaju potreba obezbeđenja kontinuitata poslovanja.

Sklonost za preuzimanje rizika definisana je na osnovu procene ukupnih gubitaka prikupljenih u postupku analize scenarija kao integralnom delu procesa samoprocenjivanja.

Ciljani profil operativnog rizika detaljno se definiše u politikama, koje usvaja Upravni odbor Banke.

2.3.5. Ciljevi politike upravljanja rizikom likvidnosti

Osnovni cilj upravljanja rizikom likvidnosti je obezbeđenje sigurnog poslovanja Banke u svrhu održanja izloženosti riziku likvidnosti unutar definisanih granica.

Okvir upravljanja rizikom likvidnosti obuhvata sledeće elemente:

- politiku upravljanja rizikom likvidnosti u skladu sa strategijom upravljanja rizicima;
- jasno definisane odgovornosti i poslovanje u skladu sa definisanim pravilima i limitima;
- interne i eksterne limite;
- sistem za merenje, procenu, praćenje i izveštavanje o izloženosti riziku likvidnosti;
- okvir za utvrđivanje potencijalne krize likvidnosti i eventualno sprovođenje plana za upravljanje likvidnosću u uslovima krize.

Regulatorni standardi za upravljanje rizikom likvidnosti predstavljaju limite koje je propisala Narodna banka Srbije i obuhvataju sledeće:

- obavezna rezerva u dinarima i devizama;
- minimalni pokazatelj rizika likvidnosti.

Interni standardi za upravljanje rizikom likvidnosti predstavljaju sledeće osnovne modele za merenje rizika:

- kratkoročni GAP;
- testiranje otpornosti na stres;
- praćenje rezervi likvidnosti;

- pokazatelji koncentracije depozita;
- pokazatelj stabilnosti depozita;
- pokazatelji likvidne pozicije Banke i limiti za date pokazatelje;
- praćenje strukture depozita;
- rani pokazatelji upozorenje na krizu likvidnosti;
- limiti za rizik likvidnosti.

Banka je Planom poslovanja u slučaju nastanka nepredviđenih događaja – krize likvidnosti i drugim internim aktima za merenje i praćenje rizika likvidnosti definisala kvantitativne pokazatelje i utvrdila kritične vrednosti tih pokazatelja koji predstavljaju indikatore ranog upozorenja negativnih tendencija u likvidnoj poziciji Banke.

Ciljani profil rizika likvidnosti detaljno se definiše u politikama, koje usvaja Upravni odbor Banke.

2.3.6. Ciljevi politike upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi

Banka vodi politiku koja treba da obezbedi da ukupan negativan uticaj na prihod i kapital Banke od neto otvorenih pozicija kamatno osetljive aktive i obaveza ne premaši prihvatljive nivoe. Usklađenost neto otvorene pozicije prati se na nivou Odbora za upravljanje aktivom i pasivom čime se obezbeđuje poštovanje usvojenih limita. S obzirom na okruženje i okolnosti u kojima posluje, Banka primenjuje konzervativan i ekonomičan pristup u upravljanju kamatnim rizikom.

Osnovni cilj upravljanja kamatnim rizikom je obezbeđenje sigurnog poslovanja Banke u svrhu održanja izloženosti kamatnom riziku unutar definisanih granica.

Okvir upravljanja kamatnim rizikom obuhvata sledeće elemente:

- sistem za merenje, procenu i izveštavanje o izloženosti kamatnom riziku;
- interna akata za upravljanje kamatnim rizikom sa jasno definisanim smernicama i pretpostavkama koje se koriste u procesu upravljanja;
- jasno definisane odgovornosti i poslovanje u skladu sa definisanim pravilima i limitima;
- nadzor Upravnog i Izvršnog odbora Banke kroz detaljan i sveobuhvatan sistem izveštavanja.

Standardi za upravljanje kamatnim rizikom u Banci podrazumevaju sledeće osnovne modele:

- GAP analiza;
- analiza ekonomske vrednosti kapitala;
- osetljivost neto kamatnih prihoda;
- testiranje otpornosti na stres;
- procene rizika osnovice;
- procene rizika opcionalnosti.

Ciljani profil kamatnog rizika detaljno se definiše u politikama, koje usvaja Upravni odbor Banke.

2.3.7. Ciljevi politike upravljanja rizikom zemlje

Banka vodi politiku upravljanja ovim rizikom na način da se obezbedi minimalna izloženost kroz adekvatno merenje rizika zemlje primenom usvojene kategorizacije i utvrđivanjem limita izloženosti prema zemljama na osnovu usvojenih merila rizičnosti, odnosno na osnovu utvrđenog rejtinga zemlje, kao i primenom prihvatljivih sredstava ublažavanja datog rizika.

Jedan od značajnih segmenata operativnog upravljanja rizikom zemlje predstavlja i utvrđivanje limita izlaganja Banke grupi zemalja i svakoj pojedinačnoj zemlji. Limit izloženosti se odnosi na sve transakcije sa kompanijama u ovoj zemlji. Limiti izloženosti se utvrđuju za sve zemlje kategorizovane prema internom sistemu kategorizacije koji je Banka razvila.

2.4. Struktura sistema upravljanja rizicima u Banci

Upravljanje rizicima je povereno sledećim odborima i organizacionim delovima:

- Upravnom odboru;
- Odboru za praćenje poslovanja;
- Izvršnom odboru;
- Kreditnom odboru;
- Odboru za upravljanje aktivom i pasivom;
- Odeljenju upravljanja rizicima.

Organi Banke nadležni za upravljanje rizicima zajednički formiraju principe i metodologije upravljanja rizicima na bazi:

- eksternih propisa i odluka koje donose zakonodavna tela, a najvećim delom, Narodna banka Srbije;
- internih procedura vezanih za identifikaciju, merenje, praćenje i kontrolu rizika.

Organi Banke, na osnovu redovnih izveštaja, permanentno prate promene u izloženosti rizicima analiziraju njihov uticaj i preduzimaju mere za održanje izloženosti u okvirima kontrolisanog i prihvatljivog nivoa rizika, a u skladu sa raspoloživim potencijalom Banke i definisanom sklonošću za preuzimanje rizika. Pored toga, uvođenje novih usluga praćeno je potrebnim tržišnim i ekonomskim analizama u cilju optimizacije odnosa prihoda i rezervisanja za procenjeni realni rizik.

Nadležnosti su utvrđene propisima Narodne banke Srbije, Statutom i drugim internim aktima Banke.

Bankom upravlja *Upravni odbor*, koji zaseda na redovnoj osnovi i vrši kontrolu nad poslovanjem Banke. Postoji jasna podela nadležnosti između Upravnog i Izvršnog odbora Banke. Upravni odbor se redovno izveštava o svim informacijama vezanim za poslovanje Banke, kao i o izloženosti i upravljanju relevantnim rizicima. Finansijske informacije i analize izloženosti rizicima se obezbeđuju najmanje na kvartalnoj osnovi. Odobravanje strategija i politika upravljanja rizicima i kapitalom su u nadležnosti Upravnog odbora koji uspostavlja sistem unutrašnjih kontrola i osigurava funkcionalnost i efikasnost sistema upravljanja rizicima. Procedure upravljanja rizicima Banke definisane su politikama upravljanja bankarskim rizicima i usvajaju se od strane Izvršnog odbora Banke.

Odbor za praćenje poslovanja (Odbor za reviziju) analizira i usvaja predloge politika i strategija u vezi sa upravljanjem rizicima i sistemom unutrašnje kontrole koje se Upravnom odboru podnose na razmatranje i usvajanje. Odbor osigurava usaglašenost interne regulative sa važećom regulativom i razmatra relevantne izveštaje unutrašnje revizije, koja nadgleda njihove preporuke. Odbor analizira i vrši nadzor nad primenom i adekvatnim sprovođenjem usvojenih internih akata vezanih za upravljanje rizicima i predlaže načine za otklanjanje eventualnih nepravilnosti, unapređenje istih ukoliko je potrebno. Svako ažuriranje registra rizika koje prate reviziju od strane Upravnog odbora Banke se takođe stavljaju na raspolaganje i dostupni su Odboru za praćenje poslovanja Banke. Odbor za praćenje poslovanja nadgleda reviziju, usaglašenost poslovanja, na taj način osiguravajući procenu istoga Upravnom odboru. Pored izveštaja od strane Izvršnog odbora i direktora pojedinih organizacionih delova, postoje dva osnovna izvora informacija za identifikaciju potencijalnih problema i davanje preporuka za unapređenje:

- Izveštaji o sprovedenim unutrašnjim revizijama u cilju identifikacije slabosti u politikama upravljanja rizicima, poslovnim sistemima i IT sistemima, i bilo kog kršenja usaglašenosti poslovanja;
- Finansijska revizija sprovedena od strane eksternog revizora u cilju odobrenja validnosti finansijskih izveštaja i procena.

Izvršni odbor Banke je nadležan da za svaku vrstu rizika usvoji procedure kojim su utvrđeni načini identifikovanja, merenja i praćenje i kontrole rizika. Osigurava kontinuiranu primenu i efikasnost sistema upravljanja rizicima kojima je Banka izložena, i primenjuje principe upravljanja rizicima koje je usvojio Upravni odbor. Izvršni odbor je nadležan i odgovoran za: odlučivanje o plasmanima Banke do iznosa

koji utvrdi Upravni odbor; donošenje odluka o svakom povećanju izloženosti Banke prema licu povezanim sa Bankom i obaveštavanje Upravnog odbora o tome; identifikovanje i merenje rizika kojima je Banka izložena u svom poslovanju i primenu principa upravljanja istim; utvrđivanje predloga politika, procedura i ostalih akata vezanih za upravljanje rizicima.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom je nadležan za upravljanje strukturom bilansa stanja Banke u vezi sa kamatnim, rizikom likvidnosti, deviznim rizikom, profitabilnosti, finansiranja i drugim srodnim pitanjima. Odbor najmanje mesečno razmatra trendove u kretanju makroekonomskih pokazatelja, upravljanje likvidnošću, izloženosti rizicima, uspostavljanje limita. Predlozi limita i smernica upravljanja pojedinim vrstama rizika u njihovoj nadležnosti se razmatraju na ovom odboru pre podnošenja Izvršnom odboru na usvajanje. Odbor za upravljanje aktivom i pasivom predlaže Izvršnom odboru mere i postupke, kojima će operativno upravljati rizicima u nadležnosti ovog odbora.

Kreditni odbor razmatra i odlučuje o odobrenju kreditnih i srodnih izloženosti do usvojenih limita odlučivanja i internih limita izloženosti po dužnicima. Usvaja uslove odobrenja plasmana na osnovu predloga nadležnih organizacionih delova za plasiranje sredstava i mišljenja Odeljenja upravljanja rizicima. Kreditni odbor je nadležan i odgovoran za usvajanje pojedinačnih limita kreditnog eksponiranja; usvajanje korektivnih mera radi rešavanja naplate problematičnih kredita; usvajanje programa kontrole kreditnog poslovanja i razmatranje izveštaja o kontroli; usvajanje standardne kreditne dokumentacije; izveštavanje o obimu odobrenih i uzetih kredita.

Radi primene posebnog i jedinstvenog sistema upravljanja rizicima i obezbeđenja funkcionalne i organizacione odvojenosti aktivnosti upravljanja rizicima od redovnih poslovnih aktivnosti Banke, Banka je formirala *Odeljenje upravljanje rizicima*.

Odeljenje upravljanja rizicima kontinuirano prati indikatore i pokazatelje pojedinih kategorija rizika, njihovu usklađenost sa propisanim, odnosno predviđenim nivoom, potencijalni uticaj očekivanih promena u uslovima (zakonske promene, tržišni uticaji i drugo) na visinu izloženosti Banke o čemu redovno izveštava nadležne organe Banke. U nadležnosti Odeljenja je predlaganja limita za preuzimanje rizika, interne regulative i druga pitanja vezana za upravljanje rizicima u Banci. Odeljenje je nadležno i za davanje mišljenja o odobrenju pojedinačnih plasmana Banke. U domen nadležnosti Odeljenja upravljanja rizicima spada i sledeće: formulisanje i ažuriranje predloga politika i procedura upravljanja rizicima; predlaganje i praćenje limita izloženosti prema pojedinačnim klijentima i segmentima portfolia; procenjivanje nadoknadivosti potraživanja; vršenje klasifikacije klijenata prema evidentiranom riziku; formiranje i sprovođenje programa kontrole upravljanja rizicima; izrada analiza izloženosti Banke rizicima i predlaganje mera za njeno ublažavanje; praćenje izloženosti sa Kontrolne liste.

2.5. Strateška sklonost ka preuzimanju rizika

Definisana sklonost ka preuzimanju rizika omogućava Banci uvećanje prinosa u odnosu na preuzeti rizik putem optimizacije preuzimanja rizika. Pored postojećeg odnosa nivoa izloženosti riziku i raspoloživog kapitala za ukupne rizike, planirani rast obima poslovanja u svim segmentima takođe predstavlja osnovu za određivanje obima sklonosti ka riziku.

Strateška sklonost ka preuzimanju rizika, odnosno strateški minimalni višak kapitala, definisan je stavom Banke da pokazatelj adekvatnosti internog kapitala ne bude manji 15%. Kao aktivnost u funkciji realizacije strateških ciljeva Banke utvrđeni su maksimalno prihvatljivi nivoi loše aktive Banke.

Takođe, Banka je, u funkciji uspostavljanja optimalnog odnosa između uvećanja prinosa i preuzetih rizika definisala i limite za kreditni rizik pojedinačnih klijenata, kao i limite za kreditni rizik za grupe povezanih lica, zatim, limite koji se odnose na koncentraciju izloženosti, limite i indikatore likvidnosti, kao i limite koji se odnose na operativni rizik u skladu sa obimom poslovnih operacija.

3. KAPITAL BANKE

Ukupni kapital Banke sastoji se isključivo od osnovnog kapitala, odnosno, od osnovnog akcijskog kapitala i pripadajućih odbitnih stavki.

Osnovni akcijski kapital čini akcijski kapital po osnovu običnih akcija, emisona premija, revalorizacione rezerve koje se odnose na osnovna sredstva i ostali nerealizovani dobiti koji se odnose na učešća u kapitalu.

Odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala čine gubici iz prethodnih godina i nerealizovani gubici, nematerijalna ulaganja, kao i učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru u iznosu preko 10% kapitala tih lica.

Na dan 31.12.2018. godine Banka nema potrebnu rezervu za procenjene gubitke po bilansnoj aktivi i vanbilansnim stavkama, što je posledica korekcije potrebne rezerve za procenat promene učešća problematičnih kredita odobrenih dužnicima iz nefinansijskog i nedržavnog sektora u ukupnim kreditima odobrenim tim dužnicima, odnosno primene korektivnog faktora 0% zbog dodatnog smanjenja procenta NPL-a.

Ukupni regulatorni kapital na dan 31.12.2018. godine iznosi 3,394,987 hiljada dinara i sastoji se od osnovnog kapitala.

Sledeća tabela koja prikazuje strukturu kapitala Banke na dan 31.12.2018. godine.

Tabela 1: Struktura kapitala

	<i>u 000 RSD</i>
Naziv pozicije	Iznos
Elementi koji se uključuju u osnovni akcijski kapital	3,822,730
Uplaćeni iznos instrumenata osnovnog akcijskog kapitala	2,912,133
Pripadajuća emisiona premija uz instrumente osnovnog akcijskog kapitala	168,164
Revalorizacione rezerve i ostali nerealizovani dobiti	742,433
Odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala	-427,743
Gubici iz prethodnih godina i nerealizovani gubici	-414,277
Ostala nematerijalna ulaganja umanjena za povezane odložene poreske obaveze	-13,352
Učešća u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru u iznosu preko 10% kapitala tih lica	-114
Potrebna rezerva za procenjene gubitke	-
Ukupan osnovni akcijski kapital	3,394,987
Ukupan dodatni osnovni kapital	-
Ukupan osnovni kapital	3,394,987
Ukupan dopunski kapital	-
UKUPNI KAPITAL	3,394,987

4. KAPITALNI ZAHTEVI I INTERNA PROCENA ADEKVATNOSTI KAPITALA

4.1. Regulatorni kapitalni zahtevi i zaštitini slojevi kapitala

U skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, Banka izračunava kapitalne zahteve za sledeće rizike:

- kreditni rizik - primenom standardizovanog pristupa;
- tržišni rizik - primenom standardizovanog pristupa;
- operativni rizik - primenom pristupa osnovnog indikatora;
- rizika izmirenja/isporuke;
- rizika druge ugovorne strane - primenom složenog metoda i metode tekuće izloženosti i

održava adekvatnost kapitala u skladu sa regulatornim propisima na nivou većem od 8%.

U sledećoj tabeli je dat pregled strukture kapitalnih zateva Banke u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke na dan 31.12.2018. godine.

Tabela 2: Kapitalni zahtevi po vrstama rizika

u 000 RSD

Izloženosti za kreditni rizik	Iznos izloženosti	Kapitalni zahtev
Države i centralne banke	472,153	37,772
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	55,881	4,470
Banke	380,470	30,438
Privredna društva	6,155,136	492,411
Fizička lica	128,778	10,302
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	2,432,856	194,628
Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	195,074	15,606
Ulaganja u otvorene investicione fondove	1	0
Vlasnička ulaganja	4,099	328
Ostale izloženosti	1,736,143	138,891
Rizikom ponderisane izloženosti za kreditni rizik	11,560,591	924,847
Izloženosti tržišnim rizicima		
Izloženost deviznom riziku	226,617	18,129
Rizična aktiva po osnovu izloženosti tržišnom riziku	226,617	18,129
Rizična aktiva po osnovu izloženosti operativnom riziku	1,034,913	82,793
RIZIČNA AKTIVA	12,822,121	1,025,770

U sledećoj tabeli je dat prikaz zaštitnih slojeva kapitala Banke u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke na dan 31.12.2018. godine.

Tabela 3: Zaštitni slojevi kapitala Banke

u 000 RSD

Naziv pozicije	Iznos
Zaštitni sloj za očuvanja kapitala	320,553
Zaštitni sloj kapitala za strukturni sistemski rizik	90,171
Ukupan zahtev za kombinovani zaštitni sloj kapitala	410,724

Ukupan zahtev za kombinovani zaštitni sloj kapitala iznosi 410,724 hiljade dinara i sastoji se od zaštitnog sloja za očuvanje kapitala u iznosu od 2.5% rizične aktive Banke (320,553 hiljade dinara), kao i od zaštitnog sloja kapitala za strukturni sistemski rizik u iznosu od 3% ukupnih deviznih i devizno indeksiranih plasmana (90,171 hiljadu dinara). Stopa kontracikličnog zaštitnog sloja kapitala za Republiku Srbiju od 0% utvrđena je u skladu sa Odlukom NBS. Banka nije u obavezi da iskazuje zaštitni sloj kapitala za sistemski značajne banke.

4.2. Interna procena adekvatnosti kapitala

Banka sprovodi proces interne procene adekvatnosti kapitala, odnosno utvrđuje iznos i raspodelu internog kapitala. Proces interne procene adekvatnosti kapitala je formalizovan i dokumentovan proces koji zadovoljava sledeće kriterijume:

1. zasnovan je na procesu identifikacije i merenja odnosno procene rizika;
2. pruža sveobuhvatnu procenu rizika, kao i praćenje značajnih rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena u svom poslovanju;
3. obezbeđuje adekvatan interni kapital u skladu sa rizičnim profilom Banke;
4. uključen je na adekvatan način u sistem upravljanja i donošenja odluka u Banci i predmet je redovne analize, praćenja i provere.

Proces procene adekvatnosti internog kapitala obuhvata sledeće faze:

1. utvrđivanje materijalno značajnih rizika;
2. računanje iznosa potrebnog internog kapitala;
3. određivanje ukupnog internog kapitala;
4. poređenje iznosa kapitala obračunatog u skladu sa regulatornim kapitalom;
5. određivanje potrebnog internog kapitala.

Interna procena adekvatnosti kapitala sprovodi se najmanje jednom godišnje. Interni kapital se obračunava sve ostale rizike koji nisu obuhvaćeni regulatornim okvirom za utvrđivanje minimalnih kapitalnih zahteva i primenom interno razvijenih metodologija, uzimajući u obzir strateške ciljeve, makroekonomsko okruženje, interne standard i složenost poslovnih aktivnosti procenjuje potrebni kapital.

Banka je internim metodologijama propisala kvantitativne i kvalitativne kriterijume za utvrđivanje materijalno značajnih rizika uključenih u proces interne procene adekvatnosti kapitala, kao i pristupe analize i utvrđivanja internog kapitala za pojedinačne relevantne rizike. Procenjuje se postojanje svakog od rizika iz registra rizika, primenom usvojenih pristupa. Za svaki identifikovani rizik se donosi odluka o tretmanu, koji može biti kvantitativan, odnosno Banka će utvrđivati kapital za pokriće datog rizika, ili kvalitativan, u kojem slučaju Banka neće utvrđivati potreban kapital ali će imati dobro uspostavljen i dokumentovan sistem za upravljanje ovim rizikom.

U cilju utvrđivanja značajnih rizika, Banka analizira:

- rizike za koje računa minimalne kapitalne zahteve u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke;
- rizike koji nisu u potpunosti pokriveni minimalnim kapitalnim zahtevima propisanim Odlukom o adekvatnosti kapitala banke (kreditno–devizni rizik, rezidualni rizik, rizik smanjenja vrednosti potraživanja, rizik ulaganja, moguću potcenjenost kreditnog rizika usled primene standardizovanog pristupa, moguću potcenjenost operativnog rizika usled primene jednostavnog ili standardizovanog pristupa);
- rizik kamatne stope, rizik koncentracije, rizik likvidnosti, reputacioni i strateški rizik, i rizike koji nastaju po osnovu eksternih faktora, a koji uključuju uticaj poslovnog i makroekonomskog okruženja i ostale rizike koji nisu ovde navedeni.

Banka će redovno, a najmanje jednom godišnje, sprovoditi stres testiranje za sve značajne rizike i za interni kapital. Pod stres testiranjem se podrazumeva procena potencijalnih efekata specifičnih događaja i/ili promena više faktora rizika na kapital i finasijski rezultat Banke. Banka rezultate dobijene po osnovu stres testiranja uzima u obzir u postupku procene i održavanja internog kapitala na odgovarajućem nivou.

Postupak procenjivanja adekvatnosti internog kapitala Banke je sastavni deo sistema upravljanja Bankom koji će se na kontinuiranoj osnovi sprovoditi u skladu sa Strategijom i politikama za upravljanje rizicima, kao i Strategijom upravljanja kapitalom Banke. Uključuje redovno utvrđivanje, merenje i praćenje svih evidentiranih rizika koji mogu imati negativan uticaj na postizanje ciljeva Banke, uključujući strategiju upravljanja rizicima, politike upravljanja rizicima i u skladu sa tim sklonost za preuzimanje rizika.

U pogledu internog kapitala, strategija treba da osigura održavanje nivoa kapitala koji može podržati očekivani rast plasmana, buduće izvore sredstava i korišćenja njima i politiku dividendi Banke, pri čemu će proces interne procene adekvatnosti kapitala, kao formalizovan i dokumentovan proces koji odgovara prirodi, obimu i složenosti aktivnosti Banke, zadovoljiti sledeće kriterijume:

- zasnovanost na procesu identifikacije i merenja, odnosno procene rizika;
- pruža sveobuhvatnu procenu rizika, kao i praćenje značajnih rizika kojima je banka izložena ili može da bude izložena u svom poslovanju;
- obezbeđuje adekvatan interni kapital u skladu sa rizičnim profilom Banke;
- uključen je na adekvatan način u sistem upravljanja i donošenja odluka u Banci i
- predmet je redovne analize, praćenja i provere.

Banka održava nivo adekvatnosti internog kapitala na način kako je utvrđeno i za regulatorni kapital. U svakom trenutku interni kapital mora biti veći od internog kapitalnog zahteva i zadovoljavati nivo potrebnog pokazatelja adekvatnosti internog kapitala definisanog strategijom Banke. S obzirom da je interna procena adekvatnosti kapitala orijentisana na budućnost, Banka procenjuje dovoljnost datog kapitala za naredne periode, prognozira adekvatnost kapitala prema osnovnim i stresnim scenarijima i razvija plan za pribavljanje kapitala ukoliko se to pokaže neophodnim (načini prikupljanja definisani strategijom upravljanja kapitalom). Analiza predstavlja Plan za kapital i integrisana je u proces godišnjeg budžetiranja.

4.3. Rizik izmirenja/ispоруke i rizik druge ugovorne strane

Rizikom izmirenja/ispоруke i rizikom druge ugovorne strane upravlja se u okviru sistema upravljanja tržišnim i kreditnim rizicima. Okvirom za upravljanje sa ova dva rizika obuhvaćene su sve transakcije dilerskog poslovanja sa finansijskim instrumentima (trgovanje na organizovanom tržištu i slobodne isporuke). Banka izračunava kapitalni zahtev za rizik izmirenja/ispоруke za transakcije iz knjige trgovanja u vezi sa hartijama od vrednosti, stranim valutama ili robom, izuzev za repo i obrnute repo ugovore i ugovore o davanju i uzimanju u zajam hartija od vrednosti ili robe.

Izloženost riziku izmirenja/ispоруke po osnovu neizmirenih transakcija izračunava se kao razlika između ugovorene cene izmirenja za određenu dužničku ili vlasničku hartiju od vrednosti, valutu ili robu i njene tekuće tržišne vrednosti, samo ukoliko ta razlika predstavlja gubitak za Banku koji nastaje kada je:

- tekuća tržišna cena veća od ugovorene, u slučaju kada Banka prodaje hartiju od vrednosti, valutu ili robu drugoj ugovornoj strani, odnosno
- tekuća tržišna cena niža od ugovorene, u slučaju kada Banka kupuje hartiju od vrednosti, valutu ili robu od druge ugovorne strane.

Banka računa kreditnim rizikom ponderisanu aktivu za rizik izmirenja/ispоруke po osnovu slobodnih isporuka ukoliko je:

- platila hartije od vrednosti, stranu valutu ili robu pre nego što ih je druga ugovorna strana isporučila, ili ih je isporučila, pre nego što ih je druga ugovorna strana platila, ili
- u slučaju transakcija sa inostranstvom, protekao najmanje jedan radni dan od dana kada je Banka izvršila plaćanje odnosno isporuku.

Banka izračunava kapitalni zahtev za rizik druge ugovorne strane po osnovu sledećih pozicija iz knjige trgovanja i bankarske knjige:

- finansijskih derivata;
- kreditnih derivata (iz knjige trgovanja);
- transakcija po osnovu repo i obrnutih repo ugovora;
- transakcija davanja ili uzimanja u zajam hartija od vrednosti ili robe;
- transakcija kreditiranja trgovine hartijama od vrednosti i
- transakcija sa dugim rokom izmirenja.

Vrednost izloženosti po osnovu finansijskih derivata i kreditnih derivata (iz knjige trgovanja) i transakcija sa dugim rokom izmirenja Banka izračunava primenom metoda tekuće izloženosti.

Za računanje vrednosti izloženosti po transakcijama po osnovu repo i obrnutih repo ugovora, davanja ili uzimanja u zajam hartija od vrednosti ili robe i transakcija kreditiranja trgovine hartijama od vrednosti, Banka koristi složeni metod propisan Odlukom o adekvatnosti kapitala banke.

Prilikom izračunavanja vrednosti izloženosti primenom metoda tekuće izloženosti, Banka upotrebljava hipotetičke iznose koji predstavljaju odgovarajuće merilo rizika po osnovu ugovora.

Vrednost izloženosti se, u skladu sa metodom tekuće izloženosti, izračunava kao zbir:

- tekuće izloženosti po osnovu svih ugovora čija je vrednost pozitivna, koji predstavlja tekuću tržišnu vrednost tog ugovora - derivata (za ugovore čija je vrednost negativna, tekuća izloženost je nula) i
- potencijalne buduće kreditne izloženosti u periodu preostalom do datuma dospeća ugovorne obaveze, koja se dobija kada se hipotetička vrednost glavnice svakog ugovora pomnoži odgovarajućim faktorom konverzije.

Banka na dan 31.12.2018. godine nema izloženosti riziku izmirenja/ispоруke, niti izloženosti riziku druge ugovorne strane.

4.4. Kreditni rizik

Dospelim nenaplaćenim potraživanjem Banka smatra:

- situaciju kada dužnik kasni u izmirenju svojih obaveza više od 90 dana od dana dospeća predmetne obaveze u bilo kojem materijalno značajnom iznosu, pri čemu se docnja u izmirenju obaveza računa u skladu sa Odlukom o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke.
- evidencija postojanja problematične finansijske situacije koja može (najverovatnije će) rezultirati u nemogućnosti izmirenja obaveze prema Banci iako to još nije slučaj, ne uzimajući u obzir mogućnost naplate po osnovu aktiviranja sredstava obezbeđenja.
- otvoren proces stečaja, likvidacije ili neke vrste finansijskog restruktuiranja dužnika,
- prodaja potraživanja.

Banka redovno procenjuje obezvređenje bilansne aktive i vanbilansnih stavki izloženih kreditnom riziku. Procenjivanje obezvređenja (ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama) se vrši u skladu sa zahtevima MSFI 9 - Finansijski instrumenti, MRS 37 - Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva i MSFI 7 - Finansijski instrumenti: Obelodanjivanje. Osnovni cilj je propisivanje kriterijuma evidentiranja porasta rizika, a na osnovu kojih se može izvršiti realna procena sredstava, kapitala i prihoda Banke.

Ukoliko postoje objektivni dokazi da su finansijski instrumenti obezvređeni, odnosno da Banka u ugovorenim rokovima ili iznosima neće biti u mogućnosti da naplati svoja potraživanja, sadašnja vrednost budućih novčanih tokova ne odlikava realno stvarnu vrednost finansijskih instrumenata, odnosno da će isti biti manji od njihove knjigovodstvene vrednosti, vrši se obračun obezvređenja takvog plasmana radi svođenja na nadoknadivu (realnu) vrednost.

Procena postojanja objektivnog dokaza obezvređenja vrši se, u sledećim situacijama:

- finansijsko stanje dužnika ukazuje na znatne probleme u njegovom poslovanju:
  - dužnik se nalazi u statusu neizvršenja obaveza;
  - dužnik kasni u izmirenju obaveza prema zaposlenima ili neredovno izvršava obaveze po osnovu poreza i doprinosa za socijalno osiguranje zaposlenih u značajnom iznosu, pri čemu se značajnim iznosom smatra neizmirenje ovih obaveza preko 50% rashoda bruto zarada prema poslednjim raspoloživim godišnjim finansijskim izveštajima;
  - značajno (preko 50% , na godišnjem nivou) i kontinuirano smanjenje poslovnih prihoda u prethodne dve godine;

- kapital dužnika je značajno smanjen (preko 50%) usled gubitaka tokom prethodna dva perioda izveštavanja;
- postoji zahtev dužnika za izmene uslova otplate plasmana i/ili za hitno finansiranje;
- neizmirenje obaveza, učestalo kašnjenje u otplati kamata i/ili glavnice ili neispunjavanje drugih ugovornih odredaba:
  - najkasnije kada je dužnik u docnji 90 dana po osnovu bilo kog plasmana (zajmovi krediti i investicije koje se drže do dospeća);
  - problematičan kredit podrazumeva stanje ukupnog preostalog duga pojedinačnog kredita (uključujući i iznos docnje);
  - po osnovu koga je dužnik je u docnji preko 90 dana u odnosu na inicijalni datum dospeća u materijalno značajnom iznosu po osnovu plaćanja kamate ili glavnice,
  - po kome je kamata u visini tromesečnog iznosa (i viša) pripisana dugu, kapitalizovana, refinansirana ili je njeno plaćanje odloženo,
  - po kome je dužnik je u docnji manje od 90 dana, ali je Banka procenila da je sposobnost dužnika da otplati dug pogoršana i da je otplata duga u punom iznosu dovedena u pitanje.
- Banka je bitno promenila uslove otplate plasmana usled finansijskih teškoća dužnika u odnosu na prvobitno ugovorene u smislu:
  - promene uslova pod kojima je plasman odobren, a koje dužnik nije u mogućnosti da ispunji zbog finansijskih teškoća i koja ne bi bila odobrena da dužnik nije u finansijskim teškoćama (smanjenje kamatne stope, otpis dela glavnice, otpis dela obračunate kamate i promenu datuma dospeća glavnice i/ili kamate);
  - potpuno ili delimično refinansiranje plasmana, koje ne bi bilo odobreno da dužnik nije u finansijskim teškoćama;
  - izostanak postupanja Banke prema dužniku u finansijskim teškoćama, na koje Banka u skladu sa ugovorom ima pravo;
- izvesno je pokretanje stečajnog postupka nad dužnikom ili pokretanje druge vrste finansijske reorganizacije:
  - dužnik je u blokadi računa duže od 60 dana u kontinuitetu na dan procene;
  - nad dužnikom je pokrenut predstečajni postupak ili je u toku stečajni postupak nad bilo kojom strateški značajnom članicom ekonomske celine kojoj pripada dužnik;
  - ispunjeni su razlozi za pokretanje stečajnog postupka nad dužnikom koji su definisani zakonom kojim se uređuje stečaj;
  - dužnik je u postupku pripreme plana reorganizacije / poverioci su prihvatili predloženi plan reorganizacije / dužnik posluje po usvojenom planu reorganizacije;
  - dužnik je u postupku sporazumnog finansijskog restrukturiranja u skladu s relevantnim propisom.

Formiranje ispravki vrednosti i rezervisanja za kreditne gubitke na individualnom nivou predlaže Odeljenje upravljanja rizicima, a analizira i usvaja Izvršni odbor Banke.

Procena nadoknadivosti potraživanja se vrši na osnovu faktora kao što su: 1. finansijski položaj dužnika (kreditna sposobnost) uključujući realističnu procenu, na osnovu finansijskih i poslovnih informacija, verovatnoće budućih novčanih tokova, 2. kvaliteta i realizacione fer vrednosti kolaterala, troškova u vezi sa realizacijom kolaterala, kao i 3. urednosti u dosadašnjem servisiranju obaveza.

Prilikom obračuna ispravke vrednosti, odnosno rezervisanja, ukoliko se radi o plasmanima kod kojih se očekuju prilivi u dugom roku, obavezno se operiše sa diskontovanim vrednostima očekivanih novčanih tokova u budućnosti.

Ukoliko se radi o plasmanima kod kojih se očekivani novčani tokovi nalaze u okviru kratkog roka, svođenje očekivanih budućih novčanih tokova na sadašnju vrednost putem diskontovanja može vršiti na osnovu nominalne knjigovodstvene vrednosti.

Ukoliko se koristi promenljiva kamatna stopa diskontovanje se vrši po efektivnoj kamatnoj stopi koja je dobijena uzimajući u obzir osnovu utvrđivanja kamatne stope na dan analize i maržu rizika određenog plasmana (tekuća efektivna kamatna stopa na dan na koji se vrši diskontovanje).

Za latentne rizike, procenjivanje i evidentiranje ispravke vrednosti vrši se na osnovu kolektivne procene portfolia sličnih potraživanja. Komponentna inherentnih gubitaka procenjuje se na osnovu analize istorijskih statističkih podataka u pogledu procenta plasmana kod kojih je evidentiran prelaz u status neizvršenja obaveza svakog segmenta portfolia, kao i drugih faktora kao što su stopa naplate po plasmanima evidentiranim u statusu neizvršenja obaveza, zemlja porekla dužnika i drugo.

Kolektivno procenjivanje se vrši ukoliko se objektivno može zaključiti da postoji dokaz postojanja merljivog umanjenja u očekivanim budućim tokovima gotovine u odnosu na originalnu vrednost glavnice za grupu potraživanja odnosno da portfolio u sebi sadrži potraživanja koja bi se morala pojedinačno ispraviti, ali se individualne stavke za evidentiranje ispravke vrednosti na pojedinačnom nivou ili izdvajanja u rezervisanja za gubitke još ne mogu identifikovati.

Potraživanja i potencijalne obaveze za koje ne postoje objektivni indikatori da su obezvređena, kao i ona za koje je na osnovu individualne procene utvrđeno da nisu obezvređena, uključuju se u grupe potraživanja (finansijskih sredstava) sa sličnim karakteristikama u pogledu rizika.

Banka koristi sledeće metode za grupisanje radi kolektivnog procenjivanja ispravke vrednosti/rezervisanja za kreditni gubitak, a u zavisnosti od klase izloženosti kreditnom riziku:

- procenjene klase kreditnog rizika
- vrsta plasmana
- vrsta dužnika
- urednost u izmirenju obaveza.

Ukoliko se za klijente za koje se vrši individualno procenjivanje kao rezultat dobije da nije potrebno izvršiti ispravku vrednosti/rezervisanje, ispravka vrednosti/rezervisanje za takvu izloženost se obračunava primenom utvrđenog procenta ispravke vrednosti/rezervisanje definisane grupe kojoj bi se izloženost pridružila.

U sledećim tabelama dat je pregled ukupnog i prosečnog iznosa izloženosti po klasama izloženosti i kategorijama izloženosti. Prosečan iznos izloženosti obračunat je na bazi stanja ukupne izloženosti na dan 31.12.2018. i 30.06.2018. godine.

Tabela 4: Iznos izloženosti po klasama pre tehnika ublažavanja
u 000 RSD

Klasa	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Države i centralne banke	2,213,590	2,401,782	-	-	125	125
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	198,052	212,566	-	-	-	-
Javna administrativna tela	-	-	-	-	-	-
Međunarodne razvojne banke	-	-	-	-	-	-
Međunarodne organizacije	-	-	-	-	-	-
Banke	1,902,266	1,788,461	-	-	-	88,551
Privredna društva	5,940,768	5,264,571	3,979,424	3,943,672	36,171,085	32,453,453
Fizička lica	149,451	145,088	55,768	52,550	7,361,530	8,083,995
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	3,158,285	3,119,567	652,886	690,540	2,784	1,392
Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	150,229	156,612	-	105	2,580,429	2,645,492
Visokorizične izloženosti	-	-	-	-	-	-
Pokrivene obveznice	-	-	-	-	-	-
Sekjuritizovane pozicije	-	-	-	-	-	-
Banke i priv. društva sa kratkoročnim kreditnim rejtingom	-	-	-	-	-	-
Ulaganja u otvorene investicione fondove	1	0	-	-	-	-
Vlasnička ulaganja	4,099	4,248	-	-	-	-
Ostale izloženosti	1,906,420	1,865,913	47,464	45,738	3,631,256	3,757,635
Ukupno	15,623,161	14,958,810	4,735,542	4,732,605	49,747,210	47,030,642

4.4.1. Geografska raspodela izloženosti

Tabela 5: Izloženosti prema državama i centralnim bankama
u 000 RSD

	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Vojvodina	-	-	-	-	-	-
Beograd	2,039,565	2,233,235	-	-	125	125
Šumadija i Zapadna Srbija	-	-	-	-	-	-
Južna i Istočna Srbija	-	-	-	-	-	-
Kosovo i Metohija	-	-	-	-	-	-
Srbija - ukupno	2,039,565	2,233,235	-	-	125	125
Irak	174,025	168,547	-	-	-	-
Ukupno	2,213,590	2,401,782	-	-	125	125

Tabela 6: Izloženosti prema teritorijalnim autonomijama i jedinicama lokalne samouprave
u 000 RSD

	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Vojvodina	-	-	-	-	-	-
Beograd	-	14,852	-	-	-	-
Šumadija i Zapadna Srbija	198,052	197,714	-	-	-	-
Južna i Istočna Srbija	-	-	-	-	-	-
Kosovo i Metohija	-	-	-	-	-	-
Ukupno	198,052	212,566	-	-	-	-

Tabela 7: Izloženosti prema bankama

u 000 RSD

	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Vojvodina	387,247	196,716	-	-	-	-
Beograd	6,880	6,896	-	-	-	121,127
Šumadija i Zapadna Srbija	-	-	-	-	177,709	88,855
Južna i Istočna Srbija	-	-	-	-	-	-
Kosovo i Metohija	1	-	-	-	-	-
Srbija - ukupno	394,127	203,613	-	-	177,709	209,982
Italija	584,893	399,419	-	-	-	-
Australija	9,219	11,225	-	-	-	-
Francuska	110,402	134,864	-	-	-	-
Rusija	290,455	145,228	-	-	-	-
Ostalo	13,212	34,305	-	-	-	11,239
Ukupno	1,402,309	928,654	-	-	177,709	221,220

Tabela 8: Izloženosti prema privrednim društvima

u 000 RSD

	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Vojvodina	69,091	71,400	643,903	692,757	902,684	1,473,621
Beograd	4,862,894	4,318,799	2,838,592	2,417,231	26,399,449	21,928,178
Šumadija i Zapadna Srbija	608,074	581,465	152,677	157,010	7,952,331	8,134,856
Južna i Istočna Srbija	351,619	255,947	289,928	175,422	730,675	777,559
Kosovo i Metohija	-	-	-	-	-	-
Srbija - ukupno	5,891,678	5,227,612	3,925,100	3,442,420	35,985,139	32,314,213
Rusija	-	-	-	-	103,323	51,662
Nemačka	-	1	54,324	501,251	-	-
Bosna i Hercegovina	1,972	986	-	-	52,692	52,664
Tunis	46,184	34,571	-	-	-	-
Ostalo	934	1,401	-	-	29,930	34,914
Ukupno	5,940,768	5,264,571	3,979,424	3,943,672	36,171,085	32,453,453

Tabela 9: Izloženosti prema fizičkim licima

u 000 RSD

	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Vojvodina	7,589	5,938	934	901	529,800	611,998
Beograd	82,118	83,840	48,477	47,291	4,059,285	4,921,469
Šumadija i Zapadna Srbija	59,284	54,737	6,356	4,320	1,519,433	1,733,751
Južna i Istočna Srbija	410	451	-	-	1,238,190	750,357
Kosovo i Metohija	50	122	-	37	-	-
Srbija - ukupno	149,451	145,088	55,768	52,550	7,346,708	8,017,575
Rusija	-	-	-	-	-	51,606
Crna Gora	-	-	-	-	14,822	14,814
Ukupno	149,451	145,088	55,768	52,550	7,361,530	8,083,995

Tabela 10: Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima
u 000 RSD

	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Vojvodina	133,053	130,965	-	2,871	-	-
Beograd	2,745,946	2,658,336	502,636	546,171	-	-
Šumadija i Zapadna Srbija	226,681	239,678	10,642	61,223	-	-
Južna i Istočna Srbija	52,605	90,589	139,608	80,275	2,784	1,392
Kosovo i Metohija	-	-	-	-	-	-
Ukupno	3,158,285	3,119,567	652,886	690,540	2,784	1,392

Tabela 11: Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
u 000 RSD

	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Vojvodina	8,920	7,864	-	-	342,339	404,994
Beograd	141,309	142,648	-	105	1,239,530	1,241,981
Šumadija i Zapadna Srbija	-	6,101	-	-	996,958	996,915
Južna i Istočna Srbija	-	0	-	-	1,581	1,581
Kosovo i Metohija	-	-	-	-	-	-
Srbija - ukupno	150,229	156,612	-	105	2,580,408	2,645,471
Kipar	-	-	-	-	21	21
Ukupno	150,229	156,612	-	105	2,580,429	2,645,492

Tabela 12: Vlasnička ulaganja
u 000 RSD

	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Vojvodina	-	-	-	-	-	-
Beograd	533	533	-	-	-	-
Šumadija i Zapadna Srbija	560	580	-	-	-	-
Južna i Istočna Srbija	2,828	2,956	-	-	-	-
Kosovo i Metohija	-	-	-	-	-	-
Srbija - ukupno	3,921	4,069	-	-	-	-
Belgija	179	179	-	-	-	-
Ukupno	4,099	4,248	-	-	-	-

Tabela 13: Ostale izloženosti

u 000 RSD

	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Vojvodina	39,752	19,876	-	-	11,819	11,813
Beograd	1,866,214	1,845,794	46,968	45,245	3,516,676	3,643,115
Šumadija i Zapadna Srbija	455	243	496	493	102,761	102,706
Južna i Istočna Srbija	-	-	-	-	-	-
Kosovo i Metohija	-	-	-	-	-	-
Ukupno	1,906,420	1,865,913	47,464	45,738	3,631,256	3,757,635

4.4.2. Raspodela izloženosti po sektorima i privrednim granama

Tabela 14: Izloženosti prema bankama

u 000 RSD

	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Banke u zemlji i ostalo monetarno poslovanje	1,236,816	1,187,294	-	-	-	0
Osiguranje	513	409	-	-	-	88,551
Strane banke	660,209	596,036	-	-	-	-
Pomoćne delatnosti u pružanju fin. usluga, osiguranju i penzijskim fondovima	4,728	4,722	-	-	-	-
Ukupno	1,902,266	1,788,461	-	-	-	88,551

Tabela 15: Izloženosti prema privrednim društvima

u 000 RSD

	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	1	0	-	-	706,078	355,469
Rudarstvo, prerađivačka industrija, snabdevanje vodom i slične aktivnosti	147,761	173,897	1,431,757	1,140,989	6,926,434	7,527,074
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom	858,057	807,210	46,356	31,162	150,000	150,000
Građevinarstvo	2,722,139	2,559,236	1,668,998	1,379,067	11,947,124	9,474,988
Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	1,150,929	986,149	272,744	392,694	9,644,353	8,754,683
Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije	723,583	459,471	437,239	388,357	5,427,265	5,071,996
Poslovanje nekretninama, stručne, naučne, inovacione i tehničke delatn., administr. i pomoćne uslužne delatnosti	43,963	88,114	67,681	66,260	1,183,445	979,582
Strana pravna lica	49,090	36,959	54,324	501,251	185,946	139,240
Ostalo	245,245	153,534	325	43,892	441	422
Ukupno	5,940,768	5,264,571	3,979,424	3,943,672	36,171,085	32,453,453

Tabela 16: Izloženosti prema fizičkim licima

u 000 RSD

	Rizična bilansna aktiva		Rizične vanbilansne stavke		Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja	
	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno	ukupno	prosečno
Domaća fizička lica	133,652	132,797	44,769	44,151	4,756,203	4,524,985
Strana fizička lica	-	-	-	-	14,822	14,814
Preduzetnici	866	967	506	523	1,363	1,362
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	-	-	-	-	-	422,013
Rudarstvo, prerađivačka industrija, snabdevanje vodom i slične aktivnosti	3,542	2,095	1,845	1,312	379,316	857,268
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom	-	-	-	-	100,000	100,000
Građevinarstvo	8,224	4,277	2,277	1,224	562,631	327,362
Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	1,054	1,859	3,934	3,023	457,562	1,034,546
Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije	352	659	371	354	1,051,557	706,973
Poslovanje nekretninama, stručne, naučne, inovacione i tehničke delatn., administr. i pomoćne uslužne delatnosti	1,245	1,896	936	1,104	38,077	43,067
Strana pravna lica	-	-	-	-	-	51,606
Ostalo	516	538	1,131	858	-	-
Ukupno	149,451	145,088	55,768	52,550	7,361,530	8,083,995

4.4.3. Raspodela izloženosti po preostalom roku do dospeća

Tabela 17: Izloženost po preostalom roku do dospeća

u 000 RSD

Klasa	Rizična bilansna aktiva	Rizične vanbilansne stavke	Vanbilansne stavke po kojima ne može doći do plaćanja
Države i centralne banke	2,213,590	-	125
dospela potraživanja	432	-	-
do 90 dana	1,712,838	-	-
od 91 do 180 dana	-	-	-
od 181 dana do 1 godine	-	-	-
preko 1 godine	500,320	-	-
bez roka	-	-	125
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	198,052	-	-
dospela potraživanja	4,988	-	-
do 90 dana	17,373	-	-
od 91 do 180 dana	67,005	-	-
od 181 dana do 1 godine	53,603	-	-
preko 1 godine	55,084	-	-
bez roka	-	-	-
Banke	1,902,266	-	-
dospela potraživanja	539	-	-
do 90 dana	1,890,832	-	-
od 91 do 180 dana	-	-	-
od 181 dana do 1 godine	-	-	-
preko 1 godine	-	-	-
bez roka	10,895	-	-

Privredna društva	5,940,768	3,979,424	36,171,085
dospela potraživanja	165,942	-	-
do 90 dana	2,685,131	612,780	4,405,554
od 91 do 180 dana	1,199,630	355,861	1,680,308
od 181 dana do 1 godine	1,485,967	2,193,777	5,893,854
preko 1 godine	354,651	817,005	4,814,588
bez roka	49,448	-	19,376,781
Fizička lica	149,451	55,768	7,361,530
dospela potraživanja	4,295	-	3,536
do 90 dana	9,474	6,164	573,233
od 91 do 180 dana	5,628	1,695	913,899
od 181 dana do 1 godine	11,878	6,313	1,411,356
preko 1 godine	118,175	41,596	4,003,059
bez roka	-	-	456,446
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	3,158,285	652,886	2,784
dospela potraživanja	4	-	-
do 90 dana	330,818	118,993	2,784
od 91 do 180 dana	65,563	38,879	-
od 181 dana do 1 godine	803,420	58,076	-
preko 1 godine	1,958,480	436,938	-
bez roka	-	-	-
Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	150,229	-	2,580,429
dospela potraživanja	41,841	-	-
do 90 dana	-	-	-
od 91 do 180 dana	14,443	-	-
od 181 dana do 1 godine	8,452	-	-
preko 1 godine	82,144	-	-
bez roka	3,348	-	2,580,429
Ulaganja u otvorene investicione fondove	1	-	-
dospela potraživanja	-	-	-
do 90 dana	-	-	-
od 91 do 180 dana	-	-	-
od 181 dana do 1 godine	-	-	-
preko 1 godine	-	-	-
bez roka	1	-	-
Vlasnička ulaganja	4,099	-	-
dospela potraživanja	-	-	-
do 90 dana	-	-	-
od 91 do 180 dana	-	-	-
od 181 dana do 1 godine	-	-	-
preko 1 godine	-	-	-
bez roka	4,099	-	-
Ostale izloženosti	1,906,420	47,464	3,631,256
dospela potraživanja	12,673	29,831	-
do 90 dana	240,286	4,168	103,426
od 91 do 180 dana	34,777	426	239,330
od 181 dana do 1 godine	792	10,322	120,223
preko 1 godine	30,693	2,718	1,093,320
bez roka	1,587,199	-	2,074,958
Ukupno	15,623,161	4,735,542	49,747,210

4.4.4. Raspodela izloženosti po kojima su utvrđena prilagođavanja za kreditni rizik

Tabela 18: Izloženosti za koje su utvrđena specifična prilagođavanja za kreditni rizik po sektorima i privrednim granama

u 000 RSD

	Bilansna aktiva kod koje su izvršena specifična prilagođavanja za kreditni rizik	Stanje specifičnih prilagođavanja za kreditni rizik bilansne aktive	Prihodi / (rashodi) od indirektnih otpisa plasmana	Potraživanja u docnji	Vanbilansna aktiva kod koje su izvršena specifična prilagođavanja za kreditni rizik	Stanje specifičnih prilagođavanja za kreditni rizik vanbilansne aktive	Prihodi / (rashodi) od rezervisanja
Preduzetnici	-	-	-	-	-	-	-
Stanovništvo	2,856	748	27	1,598	172	172	-
Banke u zemlji i ostalo monetarno poslovanje	-	-	-	-	-	-	-
Osiguranje	-	-	-	-	-	-	-
Strane banke	-	-	-	-	-	-	-
Strana pravna lica	-	-	-	-	-	-	-
Delatnost holding kompanija i ostale usluge kreditiranja i finansiranja	-	-	-	-	-	-	-
Poljoprivreda, šumarstvo, ribarstvo	-	-	-	-	-	-	-
Rudarstvo, prerađivačka industrija, snabdevanje vodom i slične aktivnosti	120,153	36,382	(4,624)	56,045	310	310	(243)
Snabdevanje električnom energijom, gasom i parom	-	-	-	-	-	-	-
Građevinarstvo	17,776	10,239	(5,797)	7,537	-	-	-
Trgovina na veliko i trgovina na malo, popravka motornih vozila i motocikala	58,773	632	1,009	10,717	-	-	-
Saobraćaj i skladištenje, usluge smeštaja i ishrane, informisanje i komunikacije	4,796	651	92	4,144	-	-	-
Poslovanje nekretninama, stručne, naučne, inovacione i tehničke delatnosti, administrativne i pomoćne uslužne delatnosti	-	-	-	-	-	-	-
Ostalo	-	-	-	-	-	-	-
Ukupno	204,353	48,652	(9,292)	80,042	482	482	(243)

Tabela 19: Izloženosti za koje su utvrđena specifična prilagođavanja za kreditni rizik po geografskoj distribuciji

u 000 RSD

	Bilansna aktiva kod koje su izvršena specifična prilagođavanja za kreditni rizik	Stanje specifičnih prilagođavanja za kreditni rizik bilansne aktive	Prihodi / (rashodi) od indirektnih otpisa plasmana	Potraživanja u docnji	Vanbilansna aktiva kod koje su izvršena specifična prilagođavanja za kreditni rizik	Stanje specifičnih prilagođavanja za kreditni rizik vanbilansne aktive	Prihodi / (rashodi) od rezervisanja
Vojvodina	9,600	680	2,343	52	-	-	-
Beograd	194,747	47,967	(11,635)	79,989	482	482	(243)
Šumadija i Zapadna Srbija	6	6	-	-	-	-	-
Južna i Istočna Srbija	-	-	-	-	-	-	-
Kosovo i Metohija	-	-	-	-	-	-	-
Srbija - ukupno	204,353	48,652	(9,292)	80,042	482	482	(243)
Ukupno	204,353	48,652	(9,292)	80,042	482	482	(243)

Tabela 20: Promene opštih i specifičnih prilagođavanja za kreditni rizik u 2018. godini

u 000 RSD

Klasa	Početno stanje	Povećanje tokom perioda	Smanjenje tokom perioda	Ostala prilagođavanja	Direktan otpis	Završno stanje
Specifična prilagođavanja za kreditni rizik bilansne aktive	158,179	29,268	(3,416)	(133,317)	(2,062)	48,652
Specifična prilagođavanja za kreditni rizik vanbilansne aktive	297	172	-	13	-	482
Opšta prilagođavanja za kreditni rizik bilansne aktive	117,217	442,402	(467,936)	104,048	-	195,732
Opšta prilagođavanja za kreditni rizik vanbilansne aktive	12,488	17,319	(10,473)	1,836	-	21,169
Ukupno	288,181	489,161	-481,825	(27,420)	(2,062)	266,036

4.4.5. Raspodela izloženosti po kategorijama klasifikacije

Tabela 21: Izloženosti prema kategorijama klasifikacije

u 000 RSD

Klasa	Bilansna aktiva	Vanbilansne stavke	Potrebna rezerva
Države i centralne banke	174,025	-	-
A	-	-	-
B	-	-	-
V	-	-	-
G	174,025	-	-
D	-	-	-
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	198,052	-	-
A	-	-	-
B	193,065	-	-
V	4,988	-	-
G	-	-	-
D	-	-	-
Banke	1,902,266	-	-
A	652,330	-	-
B	1,032,610	-	-
V	216,857	-	-
G	2	-	-
D	466	-	-
Privredna društva	5,940,499	3,979,424	-
A	921,627	1,077,425	-
B	1,375,321	1,009,078	-
V	2,405,854	1,164,586	-
G	1,177,724	728,335	-
D	59,972	-	-
Fizička lica	149,451	55,768	-
A	92,305	31,957	-
B	30,018	15,356	-
V	19,743	2,921	-
G	2,543	3,801	-
D	4,843	1,732	-
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	3,158,285	652,886	-
A	74,591	9,451	-
B	1,320,618	446,556	-
V	1,583,310	196,879	-
G	173,919	-	-
D	5,846	-	-

Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	150,229	-	-
A	-	-	-
B	-	-	-
V	-	-	-
G	21,790	-	-
D	128,439	-	-
Vlasnička ulaganja	3,986	-	-
A	310	-	-
B	560	-	-
V	-	-	-
G	336	-	-
D	2,780	-	-
Ostale izloženosti	108,153	47,464	-
A	67,847	13,610	-
B	5,439	2,732	-
V	34,489	1,184	-
G	9	29,831	-
D	368	107	-
Ukupno	11,784,946	4,735,542	-

4.4.6. Obračun kapitalnog zahteva za kreditni rizik

Banka koristi kreditne rejtinge izabrane AEKR. Kao AEKR čije rejtinge Banka koristi izabrana je Moody's Investor Service Ltd. AEKR rejtinzi se koriste za izloženosti prema državama i centralnim bankama, kao i prema bankama ukoliko se radi o stranim licima. Postupak pridruživanja kreditnog rejtinga određenom licu vrši se automatski, kroz odgovarajuću aplikaciju, na osnovu čega se lica raspoređuju u odgovarajući kreditni kvalitet, a u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke.

Raspoređivanje kreditnih rejtinga izabrane u odgovarajuće nivoe kreditnog kvaliteta vrši se u skladu sa sledećom tabelom:

Tabela 22: Mapiranje kreditnih rejtinga u kreditne kvalitete

Dugoročni kreditni rejting	Kreditni kvalitet
Aaa	1
Aa1	1
Aa2	1
Aa3	1
A1	2
A2	2
A3	2
Baa1	3
Baa2	3
Baa3	4
Ba1	5
Ba2	5
Ba3	5
B1	6
B2	6
B3	6
Caa1	7
Caa2	7
Caa3	7
Ca	7
C	7
Nerangirano	7

U narednoj tabeli nalazi se prikaz iznosa izloženosti pre i posle primene tehnika ublažavanja kreditnog rizika za klase izloženosti za koje Banka primenjuje rejtinge AEKR u obračunu potrebnog kapitala.

Tabela 23: Izloženosti prema bankama prema kreditnim kvalitetima

Kreditni kvalitet	Ponder rizika (u %)	u 000 RSD	
		Ukupan iznos izloženosti pre primene tehnika ublažavanja rizika	Ukupan iznos izloženosti nakon primene tehnika ublažavanja rizika
1	0	-	-
<i>od čega: bez kreditnog rejtinga podobne agencije za rejting</i>		-	-
2	20	1,902,253	1,902,253
<i>od čega: bez kreditnog rejtinga podobne agencije za rejting</i>		1,902,253	1,902,253
3	50	-	-
<i>od čega: bez kreditnog rejtinga podobne agencije za rejting</i>		-	-
4	100	-	-
<i>od čega: bez kreditnog rejtinga podobne agencije za rejting</i>		-	-
5	150	13	13
<i>od čega: dospela nenaplaćena potraživanja</i>		-	-
Ukupno (1+2+3+4+5)		1,902,266	1,902,266

4.5. Tržišni rizik

Banka za potrebe obračuna kapitala za pokriće izloženosti tržišnim rizicima primenjuje standardizovani pristup.

Banka sve svoje aktivnosti raspoređuje u one koji se evidentiraju u knjigu trgovanja (koje su izložene cenovnim rizicima) i koje pripadaju bankarskoj knjizi. Knjiga trgovanja sadrži pozicije u finansijskim instrumentima koje Banka drži s namerom trgovanja, ili radi zaštite pozicija u drugim finansijskim instrumentima koji se vode u toj knjizi i za koje ne postoje ograničenja da se njima trguje, niti postoje ograničenja da se ove pozicije zaštite od rizika, kao i plasmane koji su pribavljani radi ostvarivanja dobiti iz razlike između nabavne i prodajne cene, odnosno na osnovu drugih promena cena u kratkom vremenskom periodu. Pozicije u knjizi trgovanja evidentiraju se dnevno po fer vrednosti. Ukoliko ne može vrednost pozicija da iskaže po fer vrednosti, Banka koristi alternativne metode za vrednovanje.

Kapitalni zahtev za tržišne rizike jednak je zbiru:

- 1) kapitalnih zahteva za poslovne aktivnosti iz knjige trgovanja, i to:
  - kapitalnog zahteva za cenovni rizik.
- 2) kapitalnih zahteva za sve poslovne aktivnosti, i to:
  - kapitalnog zahteva za devizni rizik;
  - kapitalnog zahteva za robni rizik.

Banka preuzima dve vrste cenovnog rizika za koje se obračunava kapitalne zahteve u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala Banke:

- *opšti cenovni rizik;*
- *specifični cenovni rizik.*

Sa stanovništva vrste izloženosti koje nose cenovni rizik, a za koje Banka izračunava kapitalni zahtev, Banka preuzima dve vrste rizika:

- cenovni rizik vlasničkih hartija od vrednosti;
- cenovni rizik dužničkih hartija od vrednosti.

Pri izračunavanju kapitalnog zahteva za cenovni rizik, neto pozicija u svakoj pojedinačnoj hartiji od vrednosti raspoređenoj u knjizi trgovanja, izračunava se kao razlika između duge i kratke pozicije u toj hartiji, uz netiranje samo u slučaju identične hartije.

Za potrebe izračunavanja kapitalnog zahteva za cenovni rizik, pozicije u finansijskim derivatima prikazuju se kao kombinacija dugih i kratkih pozicija u hartijama od vrednosti koje su predmet ugovora i/ili hipotetičkih dugih i kratkih pozicija.

Za izračunavanje opšteg cenovnog rizika dužničkih hartija od vrednosti Banka primenjuje metod dospeća.

Kapitalni zahtev se izračunava odvojeno za svaku pojedinačnu valutu, a ukupni kapitalni zahtev za opšti cenovni rizik po osnovu dužničkih hartija od vrednosti jednak je zbiru kapitalnih zahteva za svaku pojedinačnu valutu.

Banka sve neto pozicije u dužničkim hartijama od vrednosti raspoređuje u klase i zone dospeća – prema preostalom periodu do dospeća (odnosno prema periodu preostalom do sledećeg određivanja kamatne stope za hartije od vrednosti sa promenljivom stopom) i kuponskoj (kamatnoj) stopi.

Svaka pozicija se množi odgovarajućim ponderom za tu klasu dospeća. Za svaku klasu dospeća, posebno se sabiraju sve ponderisane duge pozicije i sve ponderisane kratke pozicije.

Kapitalni zahtevi za cenovni rizik po osnovu vlasničkih hartija od vrednosti izračunavaju se odvojeno za svaku zemlju i za svaku valutu.

Banka izračunava neto (dugu ili kratku) poziciju u svakoj vlasničkoj hartiji od vrednosti. Banka može da netira duge i kratke pozicije u vlasničkim hartijama od vrednosti samo ukoliko se te hartije od vrednosti smatraju identičnim hartijama od vrednosti.

Banka računa kapitalni zahtev za devizni rizik ako je zbir ukupne neto otvorene devizne pozicije i apsolutne vrednosti neto otvorene pozicije u zlatu veći od 2% kapitala Banke. U obračun neto otvorene devizne pozicije uključuju se sledeći elementi:

- neto spot pozicije, koja predstavlja razliku između devizne imovine (umanjene za ispravku vrednosti) i deviznih obaveza u toj valuti (uključujući i nedospele kamate), odnosno razliku između imovine i obaveza u zlatu;
- neto forvard pozicije, koja predstavlja razliku između svih iznosa koji će biti primljeni i svih iznosa koji će biti plaćeni po osnovu valutnih forvard ugovora (ili forvard ugovora na zlato), uključujući i valutne fjučers ugovore (ili fjučers ugovore na zlato) i glavnice valutnih svopova koja nije uključena u spot poziciju;
- neopozivih garancija, nepokrivenih akreditiva i sličnih vanbilansnih stavki na osnovu kojih će banka morati da izvrši plaćanje a postoji verovatnoća da ta sredstva neće moći da nadoknadi;
- neto delta ekvivalenta svih valutnih opcija i opcija na zlato i
- tržišne vrednosti opcija koje nisu ni valutne opcije ni opcije na zlato a čiji je predmet ugovora iskazan u stranoj valuti.

Banka nema pozicije koje podležu obračunu kapitala za pokriće robnog rizika i rizika pozicije u opcijama.

4.6. Operativni rizik

Banka za potrebe obračuna kapitala za pokriće izloženosti operativnom riziku primenjuje Pristup osnovnog indikatora.

Osnov obračuna po datom pristupu je trogodišnji prosek indikatora izloženosti, obračunatog na osnovu relevantnih neto prihoda, pomnoženog sa stopom kapitalnog zahteva od 15%. Indikator izloženosti se računa na osnovu podataka iz revidiranih godišnjih finansijskih izveštaja.

Relevantan indikator za merenje kapitala za pokriće operativnog rizika predstavljaju neto prihodi od kamata i nekamatni neto prihod kao:

- prihodi i rashodi od kamata;
- prihodi od dividendi i učešća;
- prihodi i rashodi od naknada i provizija,
- dobiti i gubici po osnovu prodaje hartija od vrednosti;
- prihodi i rashodi od promene vrednosti hartija od vrednosti;
- prihodi i rashodi od kursnih razlika;
- ostali prihodi iz redovnog poslovanja.

U izračunavanje indikatora izloženosti ne uključuju se:

- rashodi indirektnih otpisa plasmana bilansnih potraživanja;
- rashodi rezervisanja za vanbilansne pozicije;
- ostali rashodi iz redovnog poslovanja (npr. troškovi poveravanja poslova trećim licima);
- realizovani dobiti/gubici od prodaje finansijske imovine koja nije namenjena trgovanju;
- ostali prihodi koji ne potiču iz redovnog poslovanja Banke.

Ukoliko je za bilo koju od prethodne tri godine, indikator izloženosti bio negativan ili jednak nuli, taj iznos se ne uključuje u izračunavanje trogodišnjeg proseka, već se prosek izračunava kao odnos zbira pozitivnih vrednosti indikatora izloženosti i broja godina u kojima su ostvarene pozitivne vrednosti tog indikatora.

Tabela 24: Izloženosti operativnom riziku

u 000 RSD

	2016	2017	2018	Prosek	Kapitalni zahtev
Iznos indikatora izloženosti	500,800	457,546	697,510	551,952	82,793
Ukupno	500,800	457,546	697,510	551,952	82,793

4.7. Izloženosti u vidu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi

U skladu sa MSFI 9, finansijska sredstva će se klasifikovati u jednu od dve navedene kategorije prilikom početnog priznavanja: finansijska sredstva vrednovana po amortizovanom trošku ili finansijska sredstva vrednovana po fer vrednosti.

Finansijsko sredstvo će se priznavati po amortizovanom trošku ako sledeća dva kriterijuma budu zadovoljena: sredstva se odnose na poslovni model čiji je cilj da se naplaćuju ugovoreni novčani tokovi i ugovoreni uslovi pružaju osnov za naplatu na određene datume novčanih tokova koji su isključivo naplata glavnice i kamate na preostalu glavnici. Sva ostala sredstva će se vrednovati po fer vrednosti. Dobiti i gubici po osnovu vrednovanja finansijskih sredstava po fer vrednosti će se priznavati u bilansu uspeha, izuzev za ulaganja u instrumente kapitala sa kojima se ne trguje, gde MSFI 9 dopušta, pri inicijalnom priznavanju, kasnije nepromenljivi izbor da se sve promene fer vrednosti priznaju u okviru ostalih dobitaka i gubitaka u izveštaju o ukupnom rezultatu. Iznos koji tako bude priznat u okviru izveštaja o ukupnom rezultatu neće moći kasnije da se prizna u bilansu uspeha.

Finansijska sredstva koje se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat (FVOCI) su finansijska sredstva koja su pribavljena radi prikupljanja ugovorenih novčanih tokova (glavnice i kamate) i prodaje.

Finansijska sredstva koje se vode po fer vrednosti kroz ostali rezultat inicijalno se iskazuju po fer vrednosti korigovanoj za transakcione troškove. Naknadno procenjivanje (na dan bilansiranja) vrši se takođe, po fer vrednosti. Efekti promene fer vrednosti evidentiraju se kroz ostali rezultat (revalorizacije rezerve). Nakon prestanka priznavanja sredstva akumulirani efekti promene vrednosti reklasifikuju se iz ostalog rezultata u bilans uspeha. Očekivani kreditni gubici priznaju se u okviru ostalog rezultata, a efekti promene priznaju se u bilansu uspeha.

Finansijska sredstva koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha (FVTPL) su sredstva koje su pribavljene radi prodaje/trgovanja i sredstva koja nezadovoljavaju SPPI kriterijume.

Finansijska sredstva koje se vrednuju po fer vrednosti kroz bilans uspeha inicijalno se iskazuju po fer vrednosti. Naknadno procenjivanje (na dan bilansiranja) vrši se takođe, po fer vrednosti. Efekti promene fer vrednosti evidentiraju se kroz bilans uspeha. Krediti u dinarima za koje je ugovorena zaštita od rizika, ugovaranjem rasta cena na malo ili valutne klauzule, revalorizuju se u skladu sa konkretnim ugovorom za svaki kredit. Revalorizaciona kamata ili kursna razlika po osnovu preračuna u ugovorenoj stranjoj valutu, prikazuje se kao prihod ili rashod u bilansu uspeha.

Kupovina ili prodaja izloženosti u vidu vlasničkih ulaganja, koja zahteva prenos sredstava u roku koji je utvrđen propisima ili konvencijama na datom tržištu, priznaje se na datum trgovanja (ili datum izmirivanja), odnosno na datum kada se Banka obaveže da će kupiti ili prodati sredstvo (ili na datum kada Banka primi kupljeno ili prenese prodato sredstvo).

Fer vrednost finansijskih instrumenata kojima se trguje na aktivnom tržištu na dan bilansa stanja se bazira na kotiranim tržišnim cenama ponude ili tražnje, bez umanjenja po osnovu transakcionih troškova.

Fer vrednost finansijskih instrumenata koji nisu kotirani na aktivnom tržištu se određuje korišćenjem odgovarajućih tehnika vrednovanja, koje obuhvataju tehnike neto sadašnje vrednosti, poređenje sa sličnim instrumentima za koje postoje tržišne cene i ostale relevantne modele. Kada tržišni inputi nisu dostupni, određuju se procenjivanjima koja uključuju određeni stepen rasuđivanja u proceni fer vrednosti. Modeli procene odslikavaju trenutno stanje na tržištu na datum merenja i ne moraju predstavljati uslove na tržištu pre ili nakon datuma merenja. Stoga se tehnike vrednovanja revidiraju periodično, kako bi na odgovarajući način odrazile tekuće tržišne uslove.

Banka vlasnička ulaganja koja pripadaju bankarskoj knjizi, a koja su stečena iz strateških razloga evidentira u okviru bilansne klase Investicije u zavisna društva. Vlasnička ulaganja koja su stečena radi ostvarivanja dugoročnih prinosa od ulaganja u vidu dividende evidentiraju se kao ostale investicije.

Investicije u zavisna društva i ostale investicije koja nemaju kotiranu tržišnu cenu na aktivnom tržištu izuzeta su od vrednovanja po tržišnoj vrednosti i iskazana su po nabavnoj vrednosti, umanjenoj za ispravku vrednosti po osnovu obezvređenja.

Tabela 25: Struktura izloženosti prema nameri ulaganja

Vrsta izloženosti	u 000 RSD	
		Iznos
Investicije u zavisna društva i ostale investicije		479
<i>koji se kotiraju na berzi</i>		-
<i>ostala učešća i ulož</i>		479
Hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz ostali rezultat		6,819
<i>koji se kotiraju na berzi</i>		6,819
<i>ostala učešća i ulož</i>		-
Ukupno		7,298

Tabela 26: Vrednost izloženosti

Vrsta izloženosti	Knjigovodstvena vrednost	Fer vrednost	u 000 RSD
			Tržišna vrednost
Investicije u zavisna društva i ostale investicije	481	479	-
<i>koji se kotiraju na berzi</i>	-	-	-
<i>ostala učešća i ulozi</i>	481	479	-
Hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz ostali rezultat	6,819	6,819	6,895
<i>koji se kotiraju na berzi</i>	6,819	6,819	6,895
<i>ostala učešća i ulozi</i>	-	-	-
Ukupno	7,300	7,298	6,895

Tabela 27: Realizovani i nerealizovani gubici

Vrsta izloženosti	Ukupno realizovani i nerealizovani dobiti/(gubici) perioda	Realizovani dobiti/(gubici) perioda	Nerealizovani dobiti/(gubici) perioda	Ukupan revalorizacioni dobitak/(gubitak)	Iznos revalorizacionog dobitka uključen u osnovni akcijski kapital	Iznos
						revalorizacionog gubitka uključen u odbitne stavke od osnovnog akcijskog kapitala
Investicije u zavisna društva i ostale investicije	-	-	-	-	-	-
<i>koji se kotiraju na berzi</i>	-	-	-	-	-	-
<i>ostala učešća i ulozi</i>	-	-	-	-	-	-
Hartije od vrednosti po fer vrednosti kroz ostali rezultat	(17,993)	-	(17,993)	(17,993)	-	(17,993)
<i>koji se kotiraju na berzi</i>	(17,993)	-	(17,993)	(17,993)	-	(17,993)
<i>ostala učešća i ulozi</i>	-	-	-	-	-	-
Ukupno	(17,993)	-	(17,993)	(17,993)	-	(17,993)

4.8. Rizik kamatne stope u bankarskoj knjizi

Sagledavanje izloženosti Banke kamatnom riziku u aktivnostima koje se evidentiraju u bankarskoj knjizi, vrši se kroz analizu uticaja promene kamatnih stopa na finansijski rezultat i ekonomsku vrednost kapitala.

Analiza rizika kamatne stope zasniva se na modelu analize dispariteta (GAP analizi) kamatno osetljivih bilansnih i vanbilansnih stavki aktive i pasive Banke koji se vrši za svaku značajnu valutu i ukupno po ostalim valutama.

Raspoređivanje kamatno osetljivih bilansnih i vanbilansnih stavki aktive i pasive Banke u definisane ročne okvire vrši se na bazi dospeća potraživanja i obaveza (ukoliko se radi o fiksnim kamatnim stopama), odnosno na osnovu vremena do sledećeg utvrđivanja kamatne stope (ukoliko se radi o promenljivim kamatnim stopama). Stavke kamatno osetljive aktive i pasive koje nemaju definisane intervale dospeća ili promene kamatne stope (depoziti po viđenju i sl.) ili stvarna dospeća koja mogu da variraju od ugovorenih dospeća (pozicije sa ugovorenim opcijama refinansiranja ili prevremenog opoziva) raspoređuju se odvojeno i u ročni okvir u skladu sa procenom i ranijim iskustvom Banke. Ranije iskustvo Banke podrazumeva stopu prevremenih opoziva (npr. depozita) i prevremene otplate obaveza prema Banci u prethodnom periodu od minimum godinu dana, koje će biti uključeno u analizu novčanih tokova od kamatno osetljivih plasmana i obaveza. U finansijskim instrumentima sa ugrađenim opcijama, gde novčani tokovi zavise od smera kretanja kamatnih stopa, Banka ispituje kretanje kamatnih stopa u različitim smerovima obzirom da će novčani tokovi da se menjaju u skladu sa smerom kretanja stopa.

Stavke kamatno osetljive aktive i pasive raspoređuju se u njihovim knjigovodstvenim vrednostima, odnosno isključivo dospeća po osnovu glavnice finansijskih instrumenata u bankarskoj knjizi.

Utvrđivanje visine kamatnog rizika vršice se najmanje primenom sledećih mera rizika:

- Osetljivost ekonomske vrednosti, koja meri potencijalnu promenu kamatno osetljivih pozicija koje rezultiraju iz velikih trenutnih promena kamatnih stopa;
- Neto kamatni prihod pod rizikom, koji meri potencijalnu promenu u neto kamatnim prihodima usled očekivanih promena kamatnih stopa u narednih 12 meseci.

Neto kamatni prihod pod rizikom predstavlja najgori ishod od ponuđenih scenarija kretanja kamatne stope koji se analiziraju.

Osetljivost ekonomske vrednosti pokazuje efekat negativnog kretanja kamatnih stopa na ekonomsku vrednost kapitala Banke primenom stresnih scenarija promene kamatne stope.

Visina kamatnog rizika se meri i utvrđivanjem odnosa kamatno osetljive aktive i kamatno osetljive pasive, odnosno posmatranjem relativnog GAP-a kamatne osetljivosti (odnos GAP-a i ukupne aktive Banke).

Pored scenarija malih promena kamatnih stopa na tržištu, razmatra se i stresni kamatni šok koji podrazumeva paralelnu promenu prosečne kamatne stope (naniže ili naviše) najmanje za 200 baznih poena.

Procena izloženosti kamatnom riziku vrši se najmanje jednom mesečno, a ukoliko dođe do značajnih promena kamatnih stopa na tržištu ili prestrukturiranja aktive i pasive, i češće.

Na osnovu analize izloženosti Banke kamatnom riziku i prihvatljivog nivoa izloženosti politikama upravljanja rizikom kamatne stope definišu se limiti izloženosti Banke ovom riziku.

Tabela 28: Izloženost kamatnom riziku u bankarskoj knjizi

u 000 RSD

Valuta	Ukupna kamatno osetljiva aktiva	Ukupno kamatno osetljive obaveze	Disparitet	Uticaј na neto kamatne prihode		Uticaј na ekonomsku vrednost	
				+200bp	-200bp	+200bp	-200bp
RSD	8,623,450	5,789,468	2,833,982	16,224	(15,962)	41,575	(41,575)
EUR	3,682,445	3,514,823	167,622	(4,715)	10,918	82,690	(82,690)
USD	435,373	192,474	242,899	(2,146)	1,504	27,621	(27,621)
Ostale valute - ukupno	-	-	-	-	-	-	-
Ukupan uticaj	12,741,268	9,496,765	3,244,503	9,363	57,145	140,903	(140,903)

VALUTA	±200 bp za sve valute	
	Δ EK. VREDN. RAST/PAD	UTICAJ NA KAPITAL
RSD	+/-41,575	1.22%
EUR	+/-82,690	2.44%
USD	+/-27,621	0.81%
UKUPNO	±140,903	4.15%

4.9. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

Banka koristi tehnike ublažavanja kreditnog rizika koje su, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, prihvatljive kod primene standardizovanog pristupa za utvrđivanje kapitala za pokriće kreditnog rizika.

Tehnike se koriste na način da se izloženosti umanjuju za vrednost primljene kreditne zaštite koja ispunjava zahteve za priznavanje, a pre primene pondera rizika na istu.

Banka u obračun kapitalnog zahteva za kreditni rizik uključuje samo one instrumente kreditne zaštite koji ispunjavaju sve zahteve iz Odluke o adekvatnosti kapitala banke, pri čemu kreditnim rizikom ponderisani iznos izloženosti umanjen zbog korišćenja tehnika ublažavanja kreditnog rizika ne može biti veći od kreditnim rizikom ponderisanog iznosa izloženosti koji je izračunat za istu izloženost bez primene tehnika ublažavanja kreditnog rizika.

Za pokriće jedne izloženosti Banka može koristiti više vrsta kreditne zaštite u kojem slučaju se kroz primenu iznos izloženosti deli na posebne delove. Osnovni principi kojima se Banka rukovodi pri upravljanju sredstvima obezbeđenja su:

- Banka pribavlja adekvatan kolateral u cilju povećanja stepena naplativosti rizičnih plasmana;
- Banka određuje vrstu i visinu kolaterala prema visini evidentiranog rizika;
- Banka adekvatno utvrđuje vrednost kolaterala u skladu sa važećim finansijskim standardima u trenutku vrednovanja;
- Banka kontinuirano prati vrednost i utrživost kolaterala prema važećim finansijskim standardima u trenutku vrednovanja;
- Kolateral mora biti takve prirode i uspostavljen na takav način da u slučaju bankrotstva, stečaja i likvidacije ili propasti zajmoprimca ili davaoca kolateralnog jemstva, obezbeđenje ostaje na snazi i omogućava Banci da naplati svoje potraživanje.

Kolateralno jemstvo uspostavlja se na osnovu zaključenog pismenog ugovora o kolateralnom jemstvu sa davaocem kolateralnog jemstva. Svaki ugovor o kolateralnom jemstvu mora biti odobren od strane Odeljenja pravnih poslova pre zaključenja.

Vrednovanje kolaterala obavezno se vrši pre zaključenja ugovora o poslovnoj saradnji i u toku važenja ugovora. Ukoliko po proceni Banke, dođe do poremećaja uslova na tržištu koji značajno mogu uticati na vrednost kolaterala, vrednovanje kolaterala se može poveriti veštaku nadležnom za veštačenje kolaterala u pitanju.

Politika utvrđivanja fer vrednosti kolaterala predviđa da se koriste tržišne cene u slučajevima gde je to moguće, a da se za ostale kolaterale, ukoliko su primenljive, koriste metode vrednovanja. Prilikom odobravanja kredita i drugih izlaganja Banka zahteva pribavljanje nezavisne procene vrednosti kolaterala (nekretnine, opreme i sl.) od strane ovlašćenog procenitelja i mišljenja stručne službe nadležne za pravne poslove o validnosti dokumentacije i mogućnosti uspostavljanja sredstva obezbeđenja Banka vrši redovnu procenu vrednosti kolatarala najmanje jednom godišnje i vanredno kada se na osnovu eksternih informacija procenjuje da je došlo do obezvredjenja potraživanja ili do poremećaja na tržištu koji mogu imati uticaja na vrednost kolaterala. Banka redovno zahteva nezavisnu procenu vrednosti realnog kolaterala (nepokretnosti pod hipotekom) najmanje godišnje ili jednom u tri godine, u zavisnosti od predmeta hipoteke, a u skladu sa važećom regulativom. Banka u slučaju neizmirenja obaveza klijenata vrši realizaciju sredstva obezbeđenja i prilive po tom osnovu koristi za smanjenje obaveza klijenata prema Banci.

Prihvatljivi instrumenti kreditne zaštite za potrebe obračuna kapitalnog zahteva za pokriće kreditnog rizika mogu pripadati grupi instrumenata materijalne kreditne zaštite i nematerijalne kreditne zaštite.

Tabela 29. Prihvatljivi instrumenti kreditne zaštite

Instrument zaštite	Način vrednovanja
Materijalna kreditna zaštita	
Finansijska imovina	
<i>Gotovina i gotovinski ekvivalenti deponovani kod Banke</i>	Složeni metod
<i>Dužničke hartije od vrednosti država ili centralnih banaka</i>	
<i>Akcije i konvertibilne obveznice kotirane na berzi</i>	
Bilansno netiranje	
Standardizovani sporazumi o netiranju	
Ostali instrumenti materijalne kreditne zaštite	
<i>Gotovina i gotovinski ekvivalenti deponovani kod druge banke</i>	Zamena pondera dužnika sa ponderom pružaoca kreditne zaštite uključujući upotrebu korektivnog faktora za valutnu i ročnu neusklađenost
<i>Polise životnog osiguranja vinkulirane u korist Banke</i>	
<i>Finansijski instrumenti koji će biti otkupljeni na zahtev</i>	
Nematerijalna kreditna zaštita	
Garancije, kontragarancija, i drugi oblici jemstva	Zamena pondera dužnika sa ponderom pružaoca kreditne zaštite uključujući upotrebu korektivnog faktora za valutnu i ročnu neusklađenost
Kreditni derivati	

Instrumenti materijalne kreditne zaštite se priznaju ukoliko su ispunjeni sledeći opšti uslovi:

- dovoljno su likvidni, odnosno lako su utrživi;
- vrednost tih instrumenata je stabilna tokom vremena, tako da obezbeđuje izvesnost u pogledu nivoa postignute kreditne zaštite;
- ugovorni odnos po osnovu koga su instrumenti pribavljeni daje Banci pravo da blagovremeno unovči ili ostvari prenos, prisvajanje ili zadržavanje imovine kojom se obezbeđuje kreditna zaštita u slučaju neizmirenja obaveza dužnika Banke, stečaja ili likvidacije tog dužnika ili nastanka drugog ugovorenog kreditnog događaja koji se odnosi na tog dužnika;
- stepen korelacije između vrednosti tih instrumenata i kreditne sposobnosti dužnika nije značajan.

Banka od materijalnih sredstava kreditne zaštite u smislu Odluke o adekvatnosti kapitala banke, u najvećem broju slučajeva prihvata gotovinu deponovanu kod Banke, dužničke hartije od vrednosti Republike Srbije, kao i akcije kotirane na berzi, a koje pripadaju glavnom berzanskom indeksu.

Banka svoje pozicije obezbeđene instrumentima kreditne zaštite u obliku finansijske imovine prilagođava za efekte korišćenja tehnika ublažavanja rizika primenom složenog metoda, u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke, primenjenu na efektivnu vrednost bilansne izloženosti, odnosno vanbilansne izloženosti ponderisane faktorima konverzije. Efektivna vrednost odnosno izloženosti jednaka je iznosu razlike između prilagođenih vrednosti odnosno izloženosti i sredstva obezbeđenja, a ukoliko je iznos te razlike negativan - jednaka je nuli. Prilagođena vrednost odnosno izloženosti izračunava se na način da se vrednost bilansnih pozicija umanjene za ispravke vrednosti i potrebnu rezervu, kao i vrednost vanbilansnih stavki umanjene za rezervisanje i potrebnu rezervu, pre primene faktora konverzije, koriguje za faktor volatilnosti koji je primenljiv na odnosnu izloženost. Za obračun prilagođene vrednosti izloženosti i sredstava obezbeđenja koriste se propisani faktori volatilnosti, koji važe u slučaju dnevnog vrednovanja izloženosti, odnosno sredstva obezbeđenja.

Banka svaki segment izloženosti pokriva određenim sredstvom obezbeđenja, uz poštovanje opšteg principa da se prvo primenjuju instrumenti koji predstavljaju najveće umanjene izloženosti riziku.

Gotovina i gotovinski ekvivalenti deponovani kod druge banke imaju tretman garancije, odnosno jemstva banke kod koje su deponovani, prilikom prilagođavanja kreditnim rizikom ponderisane aktive za efekte korišćenja ovih sredstava.

Kreditnim rizikom ponderisana aktiva prilagođava se za efekte korišćenja polisa životnog osiguranja vinkuliranih u korist Banke na način da se obezbeđenom delu odnosne izloženosti (vrednost odnosno izloženosti do visine otkupne vrednosti polise životnog osiguranja) dodeljuju definisani ponderi kreditnog rizika.

Finansijski instrumenati koje je izdala druga banka, koja nije jedna od ugovornih strana, i koje će ta banka otkupiti po zahtevu vlasnika instrumenata imaju tretman garancije, odnosno jemstva banke kod koje su deponovani, prilikom prilagođavanja kreditnim rizikom ponderisane aktive za efekte korišćenja ovih sredstava.

Kreditnim rizikom ponderisana aktiva se prilagođava za efekte korišćenja bilansnog netiranja shodnom primenom odredbi za tretman kreditne zaštite u obliku finansijske imovine, pri čemu obaveze Banke po kreditima i depozitima koje su predmet bilansnog netiranja imaju tretman sredstva obezbeđenja u obliku gotovine.

Kreditnim rizikom ponderisana aktiva se prilagođava za efekte korišćenja standardizovanih sporazuma o netiranju primenom složenog metoda, pri čemu hartije od vrednosti ili roba koje su prodane, date u zajam ili predate po osnovu tog sporazuma predstavljaju izloženost Banke, a hartije od vrednosti ili roba iste vrste koje su kupljene, uzete u zajam ili primljene po osnovu tog sporazuma, predstavljaju sredstvo obezbeđenja.

Garancije, drugi oblici jemstva i kontragarancije se priznaju ukoliko su pružaoci kreditne zaštite:

- 1) države i centralne banke;
- 2) jedinice teritorijalne autonomije i lokalne samouprave;
- 3) međunarodne razvojne banke;
- 4) međunarodne organizacije;
- 5) javne agencije za koje se ponder kreditnog rizika dodeljuje na način koji je propisan za izloženosti prema državama i centralnim bankama ili za izloženosti prema bankama;

6) banke i

7) privredna društva, uključujući i podređena društva banke, sa raspoloživim kreditnim rejtingom AEKR kome odgovara nivo kreditnog kvaliteta 2 i manje, a u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke.

Od nematerijalnih sredstava kreditne zaštite, Banka najčešće prihvata garancije drugih banaka i jemstva privrednih društava. Banka primenjuje zamenu pondera kreditnog rizika u slučaju primene instrumenata nematerijalne kreditne zaštite samo ukoliko dužnik nije član iste grupe povezanih lica kao pružalac zaštite, prodavac potraživanja nije član iste grupe povezanih lica kao pružalac zaštite i ukoliko njihovo nekorišćenje dovodi do prekoračenja regulatorno propisanih limita koncentracije. Imajući u vidu da u trenutku za koji se izrađuje izveštaj ne postoje priznate AEKR koje bi izdavale prihvatljiv kreditni rejting domaćih privrednih društava i banaka, Banka nije bila u prilici da koristi jemstva i garancije ovih lica kao instrumente nematerijalne kreditne zaštite. Pod obezbeđenim delom odnosne izloženosti smatra se:

1. vrednost odnosne izloženosti, kada je vrednost instrumenta nematerijalne kreditne zaštite jednaka ili veća od vrednosti te izloženosti ili
2. vrednost instrumenta nematerijalne kreditne zaštite, kada je vrednost tog instrumenta manja od vrednosti odnosne izloženosti, a Banka i pružalac zaštite imaju isti prioritet naplate potraživanja u slučaju stečaja ili likvidacije dužnika Banke.

Upravljanje rizikom koncentracije po osnovu korišćenja instrumenata nematerijalne kreditne zaštite je sastavni deo sistema upravljanja kolateralima i definisan je predmetnom politikom Banke, a uključeno je i u proces redovne analize, izveštavanja o ukupnim izloženosti Banke rizicima, kao i proces interne procene adekvatnosti kapitala Banke

Tabela 30: Izloženosti pokrivene sredstvima ublažavanja kreditnog rizika

u 000 RSD

Valuta	Materijalna kreditna zaštita		Nematerijalna kreditna zaštita
	Iznosi izloženosti pokriveni finansijskom imovinom	Iznosi izloženosti pokriveni ostalim instrumentima materijalne zaštite	
RSD	695,880	-	-
EUR	15,904	-	-
USD	620	-	-
Ostale valute - ukupno	51,695	-	-
Ukupan uticaj	764,099	-	-

Tabela 31: Izloženosti pokrivene sredstvima ublažavanja kreditnog rizika po klasama izloženosti

u 000 RSD

Klasa izloženosti	Materijalna kreditna zaštita		Nematerijalna kreditna zaštita
	Iznosi izloženosti pokriveni finansijskom imovinom	Iznosi izloženosti pokriveni ostalim instrumentima materijalne zaštite	
Države i centralne banke	-	-	-
Teritorijalne autonomije i jedinice lokalne samouprave	-	-	-
Javna administrativna tela	-	-	-
Međunarodne razvojne banke	-	-	-
Međunarodne organizacije	-	-	-
Banke	-	-	-
Privredna društva	728,631	-	-
Fizička lica	859	-	-
Izloženosti obezbeđene hipotekama na nepokretnostima	886	-	-
Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	-	-	-
Visokorizične izloženosti	-	-	-
Pokrivene obveznice	-	-	-
Sekjuritizovane pozicije	-	-	-
Banke i priv.društva sa kratkoročnim kreditnim rejtingom	-	-	-
Ulaganja u otvorene investicione fondove	-	-	-
Vlasnička ulaganja	-	-	-
Ostale izloženosti	33,722	-	-
Ukupno	764,099	-	-

5. POKAZATELJ LEVERIDŽA

Banka izračunava pokazatelj leveridža, u skladu sa Odlukom o izveštavanju banaka, koji predstavlja odnos osnovnog kapitala Banke i iznosa izloženosti Banke.

Pokazatelj leveridža na dan 31.12.2018. godine iznosi 19.95%.

Tabela 32: Pokazatelj leveridža

u 000 RSD

Vrste izloženosti	Iznos izloženosti
Tekuće izloženosti po osnovu derivata	-
Vanbilansne izloženosti raspoređene u kategoriju niskog rizika (sa faktorom konverzije od 10%)	144,828
Vanbilansne izloženosti raspoređene u kategoriju umerenog rizika (sa faktorom konverzije od 20%)	422,165
Vanbilansne izloženosti raspoređene u kategoriju srednjeg rizika (sa faktorom konverzije od 50%)	181,654
Vanbilansne izloženosti raspoređene u kategoriju visokog rizika (sa faktorom konverzije od 100%)	641,557
Ostale izloženosti	16,050,904
Izloženosti koje predstavljaju odbitnu stavku od osnovnog akcijskog kapitala	-427,743
Ukupan iznos izloženosti za potrebe obračuna pokazatelja leveridža	17,013,365
Ukupan osnovni kapital	3,394,987
Pokazatelj leveridža	19.95%

6. KREDITNI RIZIK I KVALITET AKTIVE

Kreditni rizik predstavlja rizik da korisnik kredita neće moći u potpunosti ili delimično da izmiri svoje dospеле obaveze prema Banci u ugovorenim rokovima. Kreditni rizik primarno proističe iz aktivnosti kreditiranja, ali takođe i drugih transakcija koje uključuju bilansne i vanbilansne stavke, kao što su preuzete neopozive obaveze. Poslovna politika Banke zahteva i predviđa maksimalnu zaštitu Banke od izloženosti kreditnom riziku.

Konzervativan pristup upravljanju kreditnim rizicima ogleda se u strogom poštovanju zakonske regulative, ispravkama vrednosti i rezervisanjima koja Banka formira za gubitke usled kreditnog rizika, kao i u održavanju stope adekvatnosti kapitala značajno iznad zakonski propisanog minimuma (8%).

Odobranjem kredita Banka je izložena kreditnom riziku, koji predstavlja mogućnost da korisnik kredita postane nesposoban da u potpunosti podmiri obaveze o dospeću. Banka upravlja kreditnim rizikom na način da utvrđuje limite nivoa kreditnog rizika, tako što utvrđuje granice prihvatljivog kreditnog rizika u odnosu na jednog, ili više dužnika ili agregatno na nivou segmenata portfolija.

Odluke o odobravanju kreditnih izloženosti donosi Kreditni odbor ili Izvršni odbor Banke u zavisnosti od visine plasmana. Banka je usvojila limite do kojih svaki od navedenih odbora može donositi odluke. Odluku o kreditnom izlaganju preko nivoa limita odobravanja donosi Upravni odbor Banke.

Kreditni odbor Banke ima odgovornost za primenu procedura i politika koje osiguravaju da svako izlaganje je prethodno odobreno, procenjeno i kontrolisano. Svi krediti su prethodno pojedinačno procenjeni i odobreni od stručnih službi i Odeljenja upravljanja rizicima, a krediti preko usvojenog limita se odobravaju od strane Izvršnog odbora Banke. Kreditni odbor redovno izveštava Izvršni odbor i Odbor za upravljanje aktivom i pasivom o svojim aktivnostima.

Banka redovno prati rizike i proverava ih najmanje jednom kvartalno ili češće po potrebi. Banka upravlja kreditnim rizikom putem redovnih analiza sposobnosti zajmoprimaoca i potencijalnih zajmoprimaoca da ispune svoje obaveze otplate kamate i glavnice, odnosno, utvrđivanjem limita koncentracije na pojedinačnom i portfolio nivou prema različitim karakteristikama kao što su vrsta proizvoda, privredna grana, interna klasifikacija i dr. Sve izloženosti se redovno prate u odnosu na usvojene limite o čemu se izveštavaju nadležni odbori Banke.

Banka takođe upravlja kreditnim rizikom i prihvatanjem adekvatnih instrumenata obezbeđenja otplate kredita, formiranjem ispravki vrednosti bilansnih potraživanja i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama, rezervi za procenjene gubitke, kao i utvrđivanjem adekvatne cene koja pokriva rizik plasmana.

Banka profesionalno primenjuje niz mera u cilju upravljanja kreditnim rizicima, ublažavanja i kontrole tog rizika u odnosima sa ugovornim stranama, uključujući:

- stroge kriterijume selekcije;
- primenu sistema limita;
- pouzdan proces odobravanja kredita;
- efikasnu kreditnu administraciju i praćenje;
- adekvatne kontrole vezane za kreditni rizik u odnosima sa ugovornim stranama;
- diversifikaciju rizika.

Banka utvrđuje potrebnu rezervu za procenjene gubitke na osnovu izvršene klasifikacije bilansne aktive i vanbilansnih stavki Banke u skladu sa Odlukom Narodne banke Srbije o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke. Potrebna rezerva za procenjene gubitke predstavlja odbitnu stavku od kapitala Banke utvrđenog u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala banke.

Kreditna politika

Kreditna politika Banke sadrži osnovna opredeljenja, principe i kriterijume koje Banka primenjuje u svom poslovanju u nameri da obezbedi rentabilno poslovanje uz visoku likvidnost i jačanje konkurentne pozicije na finansijskom tržištu. Plasmani Banke usmeravaju se prvenstveno onim klijentima sa kojima Banka ima trajan poslovni odnos pod uslovom da se obezbeđuje maksimalna sigurnost i rentabilnost plasmana.

Banka odobrava kratkoročne i dugoročne kredite, okvirne kreditne aranžmane i sporazume o poslovnoj saradnji i druge proizvode pravnim licima koji uključuju kredite za likvidnost, investicione kredite, kredite za obrtna sredstva. Najveći segment kreditnog portfolija Banke predstavljaju kreditne izloženosti privrednim društvima. Banka odobrava obezbeđene i neobezbeđene kreditne plasmane, u zavisnosti od procene prirode poslovnih aktivnosti klijenta, finansijske situacije klijenta, načina otplate kredita, kao i usklađenosti ukupne izloženosti Banke sa usvojenim limitima.

Banka odobrava različite vrste kreditnih proizvoda stanovništvu. U cilju procene nivoa izloženosti koje Banke smatra prihvatljivim da odobri, Banka utvrđuje kreditnu sposobnost klijenta i vrednost sredstva obezbeđenja po kreditu ukoliko se radi o obezbeđenjem kreditima. Banka je razvila scoring sistem za fizička lica na osnovu kojeg se procenjuje rizik kreditnog izlaganja Banke fizičkim licima.

Preuzete obaveze kreditiranja

Garancije i odobreni akreditivi su neopoziva jemstva da će Banka izvršiti isplatu u slučaju nemogućnosti klijenta da podmiri svoje obaveze prema trećim stranama i predstavljaju jednaki kreditni rizik kao i krediti. Preuzete obaveze kreditiranja predstavljaju neiskorišćene delove odobrenih kreditnih okvira (revolving krediti i kreditne kartice), garancije ili akreditive, kao i ostale oblike jemstva. Obzirom da je kreditni rizik povezan s preuzetim neopozivim obavezama kreditiranja, Banka je potencijalno izložena gubitku u iznosu jednakom ukupnim neiskorišćenim sredstvima. Međutim, očekivani iznos gubitka je manji od ukupnog iznosa neiskorišćenih odobrenih sredstava jer je većina preuzetih obaveza za kreditiranje povezana s održavanjem specifičnih kreditnih standarda od strane klijenata. Banka prati period do dospeća preuzetih obaveza kreditiranja jer navedene dugoročne obaveze predstavljaju veći kreditni rizik od kratkoročnih.

Opis promena u procenama banke o strukturi i nivou kreditnog rizika

Banka aktivno preuzima kreditni rizik prihvatajući ga kao sastavni deo poslovnih aktivnosti. Poštujući činjenicu da kreditni rizik predstavlja najveći pojedinačni deo ukupnog rizika preuzetog kroz poslovne aktivnosti, Banka preduzima niz mera za upravljanje ovim rizikom (kreditna analiza, rangiranje dužnika, obezbeđivanje plasmana, i dr.). Upravljanje i kvantifikovanje kreditnog rizika sprovodi se korišćenjem metoda zasnovanih na najsavremenijim pristupima iz teorije i prakse.

Primenom ovakvog pristupa u Banci nije došlo do porasta kreditnog rizika u odnosu na prethodni izveštajni period. Banka ne očekuje da će u narednom periodu doći do porasta kreditnog rizika po osnovu promena u makroekonomskom okruženju.

Opis postupaka za identifikovanje, merenje i procenu kreditnog rizika

Identifikovanje visine kreditnog rizika, vrši se putem utvrđivanja klase rizika, odnosno kreditnog skora potencijalnih dužnika i/ili drugog lica sa kojim će Banka potencijalno uspostaviti poslovni odnos, npr. pružaoci nematerijalne kreditne zaštite ili založni dužnici u slučaju pribavljanja materijalnih sredstava obezbeđenja, kao i procene sredstava obezbeđenja po potencijalnom izlaganju. Utvrđivanje klase rizika vrši se na osnovu kvantitativnih i kvalitativnih faktora

Na osnovu analize zahteva i preliminarne analize podataka o podnosiocu zahteva (i/ili drugog lica sa kojim će Banka potencijalno uspostaviti poslovni odnos u napred navedenom smislu), vrši se kreditna analiza finansijske pozicije predmetnog/ih lica i izrađuje Informacija o izvršenim analizama koja sadrži i mišljenje o kreditnom bonitetu predmetnog/ih lica, nameni i opravdanosti zahteva, podatke o povezanim licima predmetnog/ih lica, ostalim relevantnim podacima za merenje i konačnu procenu kreditnog rizika.

Nakon preliminarne analize pristupa se merenju i proceni kreditnog rizika koja se vrši u nezavisnom organizacionom delu za upravljanje rizicima, u skladu sa internim metodologijama procene kreditnog rizika, a na osnovu predviđenih kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja koji definišu ocenu kreditnog rizika utvrđuje se klasa rizika lica sa kojima Banka potencijalno može da uspostavi poslovni odnos.

Mišljenje organizacionog dela za upravljanje rizicima predstavlja jedan od obaveznih elemenata potrebnih za odlučivanje da li da se nastave dalje aktivnosti po osnovu zahteva za odobravanje izloženosti i prilaže se uz predmetni predlog organizacionih delova za preuzimanje rizika nadležnom telu za donošenje odluke, prilikom razmatranja i donošenja odluke.

Banka u proceni kreditnog rizika koristi pristup koji obuhvata sledeće osnovne komponente:

- Uvrđivanje verovatnoće neizvršenja obaveze dužnika. Ovaj pristup pretpostavlja obavezno ocenjivanje kreditnog rejtinga svakog dužnika, kao i procenu rizika svake poslovne transakcije. Pri tome, obezbeđuje se utvrđivanje rejtinga dužnika i kreditnog rizika pre donošenja odluke nadležnog odbora Banke o odobravanju kreditnih plasmana;
- Utvrđivanje izlaganja kreditnom riziku za svaki novi proizvod koji se uvodi u ponudu Banke;
- Utvrđivanje gubitaka zbog neizmirenih obaveza. Na ovaj način će se obezbediti pokazatelj stope naplate po neizmirenoj obavezi u zavisnosti od visine rizika konkretnog plasmana;
- Utvrđivanje redovnosti u servisiranju obaveza. Na ovaj način utvrđuje se jedan od bitnih elemenata koji se koristi i za procenu stvarne vrednosti plasmana (obezvređenje na pojedinačnom i kolektivnom nivou), klasifikaciju potraživanja i utvrđivanje iznosa za obračun potrebne rezerve za gubitke, a na osnovu klasifikacije bilansne aktive i vanbilansnih stavki Banke u skladu sa Odlukom o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki Banke;
- Propisivanje koncentracije izloženosti prema jednom dužniku, odnosno grupi povezanih lica, privrednoj grani i drugim relevantnim faktorima, radi obezbeđenja disperzije rizika;
- Utvrđivanje potrebnog kapitala za pokriće kreditnog rizika kojem je Banka izložena. Kapital za pokriće izloženosti kreditnom riziku se posmatra kao regulatorni i interni. Banka u procesu procene interne adekvatnosti kapitala utvrđuje da li je regulatorno obračunat kapital prema izabranom pristupu Banke dovoljan za pokriće izloženosti Banke svim aspektima kreditnog rizika.

Kada se utvrdi da postoji rizik da obaveze klijenta neće biti ispunjene u celosti, tj. da će Banka biti u situaciji da mora da primeni mere u cilju naplate potraživanja po osnovu izloženosti, isplaćenog iznosa po osnovu aktiviranih garancija i drugih vanbilansnih stavki, vršiće se evidentiranje ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke vanbilansnih stavki, a u skladu sa Računovodstvenim politikama Banke i Metodologijom za obračun ispravke vrednosti bilansne aktive i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama.

Opis načina na koji banka upravlja kreditnim rizikom i načina na koji banka procenjuje i upravlja koncentracijama u kreditnom portfoliju

Banka upravlja kreditnim rizikom doslednom primenom Politika upravljanja kreditnim rizikom i drugih internih akata kojima su jasno definisane obaveze i odgovornosti svih organizacionih delova i lica uključenih u proces izlaganja kreditnom riziku.

Upravljanje kreditnim rizikom vrši se:

- Selekcijom kreditnih zahteva, putem korišćenja internih rejting sistema. Selekcija i ocena kreditnih zahteva vrši se na osnovu usvojene interne metodologije za procenu kreditnog rizika (rangiranje klijenata);
- Putem pribavljanja materijalnih i/ili nematerijalnih sredstava ublažavanja izloženosti kreditnom riziku. U zavisnosti od procenjenog rizika dužnika i vrste plasmana utvrđuje se potrebna vrsta i nivo obezbeđenja izloženosti;
- Primenom sistema limita, utvrđivanjem prihvatljivih iznosa izloženosti kreditnom riziku na nivou ukupnog portfolija, po segmentima i pojedinačno. Limiti se postavljaju u cilju ublažavanja izloženosti mogućim, ali nepredvidivim negativnim ekstremnim scenarijima koji dovode do tzv. stresnih gubitaka;
- Primenom sistema ranog upozoravanja. Ukoliko jedan ili više pokazatelja sistema ranog upozorenja pokazuje negativni trend, bez indikacija da bi moglo doći do jasnih pozitivnih promena u predstojećem periodu, kategorija rizika dužnika, pokriće izloženosti obezbeđenjem i limiti izloženosti se odmah revidiraju;
- Primenom sistema identifikacije i upravljanja problematičnim izloženostima. U cilju minimiziranja gubitaka Banke vrši se identifikacija i praćenje problematičnih izloženosti kroz sprovođenje predviđenih aktivnosti: informisanje na internom nivou, provera dokumentacije, komunikacija sa dužnikom i/ili pružaocem kreditne zaštite, izmena u klasifikaciji prema riziku. U cilju ostvarivanja najbolje moguće naplate po problematičnim izloženostima, usvaja se plan korektivnih mera sa utvrđenim aktivnostima i rokovima realizacije.

Operativno upravljanje kreditnim rizikom obuhvata i upravljanje kreditnim portfolijom Banke. Cilj upravljanja kreditnim portfolijom je poboljšanje odnosa prinosa i rizika celokupnog kreditnog portfolija Banke. Za potrebe minimiziranja ukupnog rizika portfolija, vrši se grupisanje plasmana u segmente po definisanim karakteristikama, npr: visina plasmana, ekonomski sektor, privredna grana, povezana lica, zatim analiza strukture i rizika plasmana i prinosa ukupnog portfolija, kao i utvrđivanje i redovno korigovanje cena koja odražavaju rizike i tržišne uslove.

Banka, u cilju ograničavanja koncentracije izloženosti kreditnom riziku, usklađuje svoje kreditno izlaganje sa regulatorno propisanim limitima, ali određuje i sekundarne (interne) limite za sve dužnike sa kojima uspostavlja poslovni odnos. Svrha limita je da visina ekspaniranosti Banke prema konkretnoj ugovornoj strani ne ugrozi solventnost Banke i da obezbedi širu disperziju rizika. Interni limiti izloženosti za dužnike utvrđuju se u zavisnosti od vrste dužnika, prema utvrđenoj klasi rizika dužnika, finansijskoj situaciji dužnika, uzimajući u obzir i podatke o zaduženosti kod drugih finansijskih institucija.

Aktivnost Banke koja podrazumeva preuzimanje kreditnog rizika, koja predstavlja dominantnu poslovnu aktivnost Banke mora da bude izraz procesa planiranja koji primarno obuhvata planiranje izloženosti na agregatnom nivou, tj. prema nekoj od definisanih kategorija: sektor, privredna grana, vrsta izloženosti, klasa rizika i zemlja porekla klijenta, kao i realnu rizičnu poziciju Banke i njene mogućnosti.

Usvajanje agregatnih limita je u nadležnosti Upravnog ili Izvršnog odbora Banke, u zavisnosti od vrste i nivoa limita. Agregatni interni limiti se posmatraju na nivou poslovanja sa pravnim, odnosno

fizičkim licima izloženim kreditnom riziku i na nižem nivou u okviru poslovanja sa pravnim licima prema klasifikaciji dužnika i privrednoj grani kojoj isti pripada.

Merenje koncentracije vrši se utvrđivanjem usklađenosti sa internim i regulatornim limitima prema pojedinačnim klijentima ili grupi povezanih lica, kao i utvrđivanjem HHI (Herfindahl-Hirschman Index), kao osnovne mere koncentracije, na individualnom i agregatnom nivou na osnovu iznosa izloženosti Banke.

Prihvatljivi nivo koncentracije izloženosti (limit) definisan je vrednošću HHI na osnovu obračuna koncentracije na agregatnom nivou za privredna društva i fizička lica i na individualnom nivou. U slučaju prevazilaženja ovih limita, izveštavaju se nadležni odbori Banke i utvrđuju potencijalne aktivnosti za svođenje izloženosti u okvire definisane limitima, a koji mogu da podrazumevaju ograničavanje, na period do usklađivanja nivoa sa usvojenim limitom, dodatnog angažovanja ili dodatno usmeravanje sredstava ka pojedinim klasama rizika, proizvodima ili pojedinačnim dužnicima u zavisnosti od doprinosa istih nivou HHI. Odluku o odobrenju transakcije kojom se prevazilaze interni limiti rizika može da donese Izvršni odbor na osnovu predloga organizacionih delova nadležnih za preuzimanje rizika koncentracije.

Banka prati koncentraciju i na nivou instrumenata kreditne zaštite (sredstva obezbeđenja), uključujući i ročnu i valutnu nausklađenost između izloženosti i instrumenata kreditne zaštite.

Nadležnosti i odgovornosti u procesu upravljanja kreditnim rizikom su definisane primarno Politikama upravljanja kreditnim rizikom, kao i drugim internim aktima Banke.

Opis politika za identifikovanje problematičnih potraživanja i restrukturiranih potraživanja

Banka je svesna činjenice da izloženost lošoj aktivi primarno proističe iz kreditnog rizika odnosno rizika da dužnik ili ugovorna strana ne izvršava obaveze iz ugovora, koji predstavlja ključni rizik u poslovanju.

Iz tog razloga, Banka identifikuje, meri, prati i kontroliše lošu aktivu u svim dimenzijama, što joj omogućava da kontroliše potreban iznos kapitala u odnosu na taj rizik, kao i da teži da ostvari adekvatnu kompenzaciju na ime rizika koji je nastao. Strategija Banke u upravljanju lošom aktivom odnosi se na definisana načela i najviši prihvatljivi nivo loše aktive u Banci.

Politika upravljanja lošom aktivom predstavlja integralni deo procesa planiranja i definiše planirani trend smanjenja učešća loše aktive u ukupnoj bilansnoj i vanbilansnoj izloženosti koja se klasifikuje.

Osnovni cilj upravljanja lošom aktivom je što manje učešće loše aktive u ukupnoj bilansnoj i vanbilansnoj izloženosti Banke koja se klasifikuje, a pored istog ističu se i dodatni ciljevi u vidu težnje ka nižim apsolutnim iznosima loše aktive, efikasnijoj i efektivnijoj naplati loše aktive, uspešnim sprovođenjem restrukturiranja potraživanja loše aktive i nižim troškovima obezbeđenja kao rezultat trendova u kretanju loše aktive.

Banka lošom aktivom upravlja na nivou ukupnog i segmenata portfolia (privredna društva i stanovništvo, uključujući preduzetnike) i na nivou pojedinačnog dužnika.

Kreditne izloženosti koje pokazuju znake sadašnjeg ili bliskog značajnog povećanja rizika, potpunog ili delimičnog neizvršenja obaveza, ili moguće potrebe za napolatom iz sredstava obezbeđenja, predmet su posebnog tretmana u okviru upravljanja lošom aktivom. Banka pod lošom aktivom, pre svega, podrazumeva problematične izloženosti.

Banka pod problematičnim izloženostima (loši plasmani) podrazumeva:

- situaciju kada dužnik kasni u izmirenju svojih obaveza više od 90 dana od dana dospeća predmetne obaveze po bilo kojoj materijalno značajnoj obavezi,
- postojanje problematične finansijske situacije koja može (najverovatnije će) rezultirati u nemogućnosti izmirenja obaveze prema Banci (glavnice, kamate, naknade) iako to još nije slučaj, ne uzimajući u obzir mogućnost naplate po osnovu aktiviranja sredstava obezbeđenja,
- delimični ili potpuni individualni otpisi ili otpusti potraživanja od dužnika,
- prestanak obračuna kamate,
- restrukturiranje potraživanja koje je posledica pogoršanja finansijskog stanja dužnika uz umanjenje ili prolongiranje roka vraćanja obaveza,
- otvoren proces stečaja, likvidacije ili neke vrste finansijskog restrukturiranja dužnika,
- prodaja potraživanja.

U cilju prepoznavanja potencijalnog rizika što je ranije moguće, vrši se kontinuirano praćenje i sledećih pokazatelja: kašnjenje u dostavljanju informacija, povećavanje duga prema drugim bankama, opadanje vrednosti sredstava obezbeđenja ili opadanje rejtinga dužnika, promene u prometu preko računa i stanju na računima kod Banke, opadanje tržišnog učešća, porast konkurencije, česte promene načina poslovanja, promene u kadrovskoj strukturi i dr.

Ukoliko je bilo kakva negativna informacija javno ili na drugi način dostupna, treba da se potvrdi u direktnom kontaktu ili na drugi način, a po potrebi i na osnovu uvida u podatke kod Kreditnog biroa i ustanove razlozi koji su doveli do promena kao i da se o tome odmah informiše. Ukoliko se kroz periodičnu analizu, odnosno procenjivanje, utvrdi postojanje negativnih informacija, obavezno je promptno informisanje. Ukoliko jedan ili više pokazatelja ranog upozorenja pokazuje negativni trend, bez indikacija da bi moglo doći do jasnih pozitivnih promena u predstojećem periodu dužnik se može staviti na kontrolnu listu (lista dužnika pod dodatnim nadzorom), o čemu se izveštavaju nadležni odbori Banke.

U slučaju sumnje ili konstatacije da postoji problem koji se može negativno odraziti na mogućnost nadoknade potraživanja Banke, odnosno sposobnost dužnika da servisira dug, lica koja su zadužena za identifikaciju porasta rizika dužna su da o tome promptno informišu radi sagledavanje karaktera i uzroka problema, načina identifikacije problema, mogućih implikacija za banku i predloga mera koje je neophodno preduzeti.

Banka kontinuirano prati naplatu potraživanja, odnosno realizovanih naplata po aktiviranim garancijama. Praćenje naplate potraživanja vrši se od momenta realizacije (puštanja sredstava), tokom celokupnog perioda korišćenja do perioda otplate, pri čemu se analiziraju dospele obaveze po plasmanu. Nakon isteka roka dospeća obaveze, ukoliko ista nije izmirena preduzimaju se određeni koraci u definisanim vremenskim okvirima.

Po isteku perioda od 90 dana nakon dospeća potraživanja Banke dolazi do identifikacije problematične izloženosti. Problematična izloženost se identifikuje i u ranijim periodima u odnosu na datum dospeća potraživanja ukoliko se dođe do saznanja da je dužnik ušao u proces stečaja, likvidacije, ili neke vrste finansijskog restrukturiranja, u slučaju prodaje potraživanja, kao i ukoliko se evidentira postojanje problematične finansijske situacije koja može (najverovatnije će) rezultirati u nemogućnosti izmirenja obaveze prema Banci iako to još nije slučaj, ne uzimajući u obzir mogućnost naplate po osnovu aktiviranja sredstava obezbeđenja.

Potraživanja se šalju na restrukturiranje na prvi znak trajnog pogoršavanja rizika ili mogućeg neispunjavanja obaveza. Nadležni odbor Banke donosi odluku da li izloženost treba restrukturirati ili pokrenuti proces naplate kroz realizaciju sredstava obezbeđenja.

Za restrukturiranje potraživanja se Banka odlučuje, samo ukoliko utvrdi da je dužnik sposoban da

održati svoju poslovnu aktivnost u narednom periodu i da će u skladu sa planom restrukturiranja moći da izvršava svoje obaveze. Mere restrukturiranja ne smeju se koristiti za privremeno ili trajno prikrivanje stvarnog nivoa rizika potraživanja koja su restrukturirana.

Ukoliko je planom korektivnih mera predviđeno restrukturiranje kao korektivna mera, neophodno je obezbediti i dokumentovati:

1. detaljnu analizu razloga koji su doveli do finansijskih poteškoća dužnika,
2. plan konsolidacije finansijskog stanja i operativnog poslovanja dužnika, a ukoliko je predviđena promena vlasničke strukture, onda je neophodan i plan konsolidacije vlasničke strukture,
3. projekciju novčanih tokova za period od tri godine, ili kraći period ukoliko je plan restrukturiranja na kraći rok od tri godine.

Pored prethodno navedenog vrši se i procena ostvarivosti predloženog plana restrukturiranja, obrazložiti efekte i prednosti restrukturiranja i sačiniti novi plan otplate koji će biti osnov daljeg praćenja sprovođenja plana restrukturiranja.

U cilju minimiziranja gubitaka Banke vrši se identifikacija i praćenje problematičnih izloženosti kroz sprovođenje predviđenih aktivnosti: informisanje na internom nivou, provera dokumentacije, komunikacija sa korisnikom kredita ili drugog plasmana i garantom i komunikacija sa nalogodavcem i/ili korisnikom garancije, izmena u klasifikaciji prema riziku.

Informacije o načinu na koji banka vrši internu klasifikaciju potraživanja

Identifikovanje i merenje kreditnog rizika u slučaju izlaganja Banke privrednim društvima se sprovodi kroz standardizovane interne postupke koji se primenjuju prilikom utvrđivanja klase rizika privrednog društva kojima je Banka izložena ili Banka ima nameru da se izloži u vidu kreditnog plasmana ili neke druge vrste angažovanja koja u sebi sadrži kreditni rizik, a na osnovu procene rizika tog lica.

Raspoređivanje dužnika u definisane klase rizika se obavlja na osnovu izvršene kvantitativne i kvalitativne analize. Skala koju banka primenjuje pruža osnovu za jednoobrazno klasifikovanje privrednih društava i adekvatnu procenu rizika, utvrđenu za svaku klasu na osnovu očekivane verovatnoće neizmirenja obaveza svake od klasa rizika.

Dodeljivanje klase rizika odslikava verovatnoću da će dužnik dospeti u neizmirenje obaveza (očekivanu nenaplativost plasmana privrednim društvima u datoj klasi rizika) u periodu od jedne godine.

Kvantitativna analiza obuhvata analizu finansijskih pokazatelja utvrđenih na osnovu zvaničnih (revidiranih, kod obveznika revizije) finansijskih izveštaja privrednih društava koji se pribavljaju najmanje jednom godišnje.

Nakon utvrđivanja klase rizika na osnovu kvantitativnih faktora, u obzir se uzimaju i kvalitativni faktori i indikatori ranog upozorenja relevantni za dužnike. Kvalitativna analiza obuhvata analizu dodatnih faktora koji mogu imati uticaj na sposobnost privrednog društva da ispuni preuzete obaveze otplate plasmana ili izvrši eventualno plaćanje po osnovu preuzetih vanbilansnih obaveza. Promene u kvalitativnim faktorima se kontinuirano prate i vrši se prilagođavanje kada se relevantne promene faktora evidentiraju kao pouzdane.

Prilikom klasifikacije privrednih društava, Banka koristi internu skalu koja se sastoji od osam klasa koje su prikazane u sledećoj tabeli:

Klasa rizika	Kreditni kvalitet	Opis klase rizika
1	Visok	Izuzetan kreditni položaj - minimalni rizik
2	Srednji	Odličan kreditni položaj - nizak rizik
3	Srednji	Dobar kreditni položaj - ograničen rizik
4	Srednji	Prosečan kreditni položaj - prihvatljiv niži rizik
5	Srednji	Ispodprosečan kreditni položaj - prihvatljiv viši rizik
6	Nizak	Slab kreditni položaj - povišeni rizik
7	Nizak	Veoma slab kreditni položaj - visok rizik
8	Problematičan	Neizvršenje obaveza - rizik koji se ne može kontrolisati

Banka najmanje jednom godišnje sprovodi proces validacije modela rangiranja dužnika, pri čemu se ispituje da li klasifikacije u definisane klase rizika i očekivana verovatnoća neizmirenja obaveza na nivou pojedinačne klase odgovara empirijskim rezultatima u pogledu neizmirenja obaveza u definisanom vremenskom okviru.

Banka za izlaganje prema fizičkim licima i drugim pravnim licima (izuzev privrednih društava), a u smislu rangiranja prema nivou rizika, koristi rangiranja u skladu sa Odlukom o klasifikaciji bilansne aktive i vanbilansnih stavki banke u definisane kategorije na osnovu finansijske pozicije dužnika, odnosno pre primene efekata sredstava obezbeđenja i drugih korektivnih faktora klasifikacije.

U sledećoj tabeli prikazana je klasifikacija koji Banka primenjuje u odnosu na nivo rizika:

Kategorija	kreditni kvalitet	
	pravna lica	fizička lica
A	Visok	Visok
B	Srednji	Srednji
V	Srednji	Nizak
G	Nizak	Nizak
D	Problematičan	Problematičan

Informacije koji se odnose na sredstva obezbeđenja i sredstva stečena naplatom potraživanja

Banka je Politikom upravljanja kolateralom definisala opredeljujuće principe i osnovne smernice u prihvatanju, vrednovanju i praćenju kolaterala koji Banka prihvata kao instrument kreditne zaštite rizičnih plasmana. Ciljevi ove politike su:

- Ostvarivanje jednoobrazne prakse u primeni kolateralnog jemstva,
- Jednoobrazno vrednovanje kolaterala,
- Kontinuirano praćenje vrednosti kolaterala i
- Veća naplativost rizičnih plasmana.

Osnovni principi kojima se Banka rukovodi pri upravljanju kolateralom su:

- Banka pribavlja adekvatan kolateral u cilju povećanja stepena naplativosti rizičnih plasmana;
- Banka određuje vrstu i visinu kolaterala prema visini evidentiranog rizika;
- Banka adekvatno utvrđuje vrednost kolaterala u skladu sa važećim finansijskim standardima u trenutku vrednovanja;
- Banka kontinuirano prati vrednost i utrživost kolaterala prema važećim finansijskim standardima u trenutku vrednovanja;
- Kolateral mora biti takve prirode i uspostavljen na takav način da u slučaju bankrotstva, stečaja i likvidacije ili propasti davaoca kolateralnog jemstva, obezbeđenje ostaje na snazi i omogućava Banci da naplati svoje potraživanje.

Politikom su definisane vrste kolaterala za koje su predviđeni ponderi vrednosti kolaterala, koji su osnova za utvrđivanje faktora umanjenja vrednosti kolaterala. Banka za sledeće vrste kolaterala utvrđuje specifične faktore umanjenja vrednosti kolaterala: finansijsko kolateralno jemstvo, Kolateralno jemstvo u vidu hartija od vrednosti (u zavisnosti od vrste emitenta), kolateralna jemstva u vidu potraživanja, kolateralna jemstva u obliku polise životnog osiguranja, kolateralna jemstva na nepokretnostima, procenjenim po tržišnoj vrednosti (u zavisnosti od vrste nepokretnosti: poslovna, stambena), kolateralno jemstvo u obliku pokretnih stvari (roba, proizvodi i ostala pokretna imovina), kolateralno jemstvo u obliku garancija i kontragarancija.

Uslovi za materijalno vrednovanje nepokretnosti su: podobnost za upis hipoteke i osiguranje nepokretnosti (sa mogućnošću vinkulacije na Banku). Uslovi za materijalno vrednovanje pokretne stvari su: podobnost stvari za upis založnog prava, osiguranje pokretne stvari (sa mogućnošću vinkulacije u korist Banke), mogućnost prodaje založene stvari. U slučaju kolateralnog jemstva u vidu garancija i kontragarancija, Banka prihvata samo безусловne garancije (garancije bez prigovora i garancije na prvi poziv).

Iznos garancije mora da pokriva vrednost plasmana (glavnicu), uvećanu za naknade i redovnu kamatu, kao i sve vrste plaćanja koje je dužnik obavezan da učini. Uslovi za materijalno vrednovanje založenih hartija od vrednosti su da Banka poseduje dokument o zalozi i nepostojanje tereta u korist trećih lica na hartijama koje se zalažu. Pokrivenost plasmana kolateralom se računa kao odnos odobrenog iznosa plasmana prema iznosu založenog potraživanja uz primenu pondera vrednosti kolaterala.

Prilikom utvrđivanja očekivanih novčanih tokova od realizacije kolaterala, za potrebe procene obezvređenja na pojedinačnom nivou, Banka primenjuje faktore umanjenja vrednosti kolaterala u zavisnosti od vrste kolaterala, a na osnovu izvršene analize koja je u najvećoj meri bazirana na analizi tržišta, tražnji za određenom vrstom sredstva obezbeđenja, iskustvu drugih učesnika na finansijskom tržištu, volatilnosti hartija od vrednosti i na prethodnom iskustvu Banke. Revizija faktora umanjenja vrednosti vrši se u slučaju procene da je došlo do značajnih promena na tržištu ili u procesima realizacije sredstava obezbeđenja koji mogu imati značajan uticaj na visinu moguće naplate kroz realizaciju istih. Za specifične vrste kolaterala koji nisu definisani politikom upravljanja kolateralima ili drugim internim aktima Banke ili u slučaju postojanja informacija o mogućnosti realizacije kolaterala (ili procena mogućnosti) u drugačijim vrednostima od definisanih, utvrđivanje faktora umanjenja vrednosti kolaterala se vrši na osnovu dodatnih procene.

Banka nema značajan iznos sredstava stečenih naplatom potraživanja, ni po broju ni po vrednosti. Banka nema stambene nepokretnosti stečene naplatom potraživanja koje su služile kao sredstvo obezbeđenja stambenih kredita fizičkim licima, što je posledica činjenice da je Banka prevashodno orijentisana na saradnju sa pravnim licima i da nema razvijenu poslovnu mrežu.

Sva kolateralna jemstva moraju imati poznatu vrednost. Za kolateralna jemstva za koja se ne može direktno utvrditi tržišna vrednost pre zaključenja ugovora o kolateralnom jemstvu, pribaviće se mišljenje sudskog veštaka za tu oblast.

Vrednovanje kolaterala obavezno se vrši pre zaključenja ugovora o poslovnoj saradnji i u toku važenja ugovora. Ukoliko po proceni Banke, dođe do poremećaja uslova na tržištu koji značajno mogu uticati na vrednost kolaterala, vrednovanje kolaterala se može poveriti veštaku nadležnom za veštačenje kolaterala u pitanju. Kada se radi o zalozi na nepokretnostima, Banka vrši ponovnu procenu vrednosti kolaterala, najmanje jednom u tri godine.

Osnovicu za vrednovanje hartija od vrednosti je fer vrednost istih utvrđena na osnovu tržišnih cena (ukoliko se sa istima trguje na organizovanom tržištu kapitala) ili vrednost utvrđena primenom modela (ukoliko se ne radi o tržišnim hartijama od vrednosti). Osnovicu za vrednovanje

založenog potraživanja predstavlja iznos naveden u ispravi (dokumentu) kojim se potvrđuje potraživanje. Osnovicu za vrednovanje založene polise predstavlja otkupna vrednost polise.

Otkupna vrednost polise utvrđena je od strane društva za osiguranje koje je izdalo predmetnu polis. Osnovica za obračun materijalne vrednosti nepokretnosti je tekuća tržišna vrednost (npr. cena po kojoj bi imovina mogla da se proda nezavisnom kupcu u vreme procene, pod pretpostavkom da se imovina javno ponudi). Procenu vrednosti nekretnine vrši ovlašćeni sudski procenitelj građevinske struke. Osnova za obračun materijalne vrednosti pokretnih stvari je tekuća tržišna vrednost, procenjena vrednost ili kupovna vrednost (ukoliko je nova stvar).

Informacije koji se odnose na postupak utvrđivanja obezvređenja potraživanja

Banka je u skladu sa zahtevima MSFI 9, definisala kriterijume za razvrstavanje finansijskih instrumenata u nivoe obezvređenja (Nivo 1, 2 i 3) u zavisnosti od stepena povećanja kreditnog rizika od momenta inicijalnog priznavanja. Predmet navedene klasifikacije su finansijski instrumenti koji se vrednuju po amortizovanoj vrednosti, kao i finansijski instrumenti koji se vrednuju po fer vrednosti kroz ostali rezultat (FVOCI).

Nivo 3 odgovara problematičnim (NPL) potraživanjima, Nivo 1 i Nivo 2 predstavljaju "potklase" u okviru Performing-a, pri čemu se u Nivo 2 svrstavaju Performing potraživanja kod kojih je došlo do značajnog povećanja kreditnog rizika u odnosu na momenat inicijalnog priznavanja. Budući da različiti nivoi obezvređenja imaju za rezultat različite načine obračuna očekivanih kreditnih gubitaka (12-mesečni očekivani kreditni gubici se obračunavaju za potraživanja u Nivou 1, dok se za potraživanja u Nivou 2 i Nivou 3 obračunavaju "lifetime" očekivani kreditni gubici). Banka je razvila internu metodologiju za obračun obezvređenja za privredna društva i obračunala parametre rizika (EAD, PD, LGD) u skladu sa zahtevima MSFI 9. Diskontna stopa koja se u obračunu koristi je važeća efektivna kamatna stopa pojedinačnog ugovora. U kontekstu obračuna "lifetime" očekivanih kreditnih gubitaka, Banka je razvila metodologiju za utvrđivanje EAD-a (Exposure at Default) za sve periode do konačne ročnosti finansijskog instrumenta. Za proizvode koji se amortizuju i za koje su raspoloživi planovi otplate, budući EAD se utvrđuje na osnovu planova otplate. Faktori kreditne konverzije, u zavisnosti od vrste proizvoda i segmenta, mogu biti regulatorni ili interno obračunati na osnovu istorijskih podataka. Za izloženosti koje pripadaju segmentu "Low Default Portfolio" (države, i banke), za potrebe obračuna obezvređenja koriste se godišnji PD-ijevi objavljeni od strane rejting agencije Moody's, kao i LGD u skladu sa Odlukom o adekvatnosti kapitala (45%), s obzirom na to da Banka u ovom delu portfolija nema dovoljno istorijskih podataka kako bi ih sama obračunala. Banka za potrebe klasifikacije i obračuna očekivanih kreditnih gubitaka koristi aplikativno rešenje Select 9.

Objektivni dokazi umanjenja vrednosti plasmana

Ukoliko postoje objektivni dokazi da su finansijski instrumenti obezvređeni, odnosno da Banka u ugovorenim rokovima ili iznosima neće biti u mogućnosti da naplati svoja potraživanja, sadašnja vrednost budućih novčanih tokova ne odslikava realno stvarnu vrednost finansijskih instrumenata, odnosno da će isti biti manji od njihove knjigovodstvene vrednosti, vrši se obračun obezvređenja takvog plasmana radi svođenja na nadoknadivu (realnu) vrednost.

Banka na svaki izveštajni datum ispituje da li je nakon početnog priznavanja došlo do znatnog povećanja kreditnog rizika finansijskog instrumenta. Banka pri ispitivanju primenjuje promenu rizika od neispunjenja obaveza tokom očekivanog veka trajanja finansijskog instrumenta, a ne promenu iznosa očekivanih kreditnih gubitaka. U svrhu tog ispitivanja Banka upoređuje rizik od neispunjenja obaveze povezan s finansijskim instrumentom na datum izveštavanja s rizikom od neispunjenja obaveze povezanim s finansijskim instrumentom na datum početnog priznavanja i pri tome uzima u obzir sledeće kriterijume, koji upućuju na znatno povećanje kreditnog rizika nakon početnog priznavanja:

- potraživanje je u docnji preko 30 dana,
  - došlo je do promene rejtinga za 2 ili više klase, za privredna društva, odnosno 2 kategorije po klasifikaciji NBS za banke, preduzetnike, jedinice lokalne samouprave i javna administrativna tela i 2 eksterna rejtinga za države i centralnu banku,
  - potraživanje nije u statusu neizvršenja obaveza, ali je restrukturirano,
- i na osnovu kojih se potraživanje raspoređuje u nivo 2. Ispunjenost bilo kog kriterijuma je dovoljan uslov za raspoređivanje potraživanja u nivo 2.

Ukoliko nije ispunjen ni jedan od navedenih kriterijuma potraživanje ostaje u nivou 1, odnosno smatra se da ovi finansijski instrumenti imaju nizak kreditni rizik, tj. nizak rizik neispunjenja obaveza. Dužnik je sposoban da u kratkom roku (o dospeću ili sa docnjom ne dužom od 30 dana) ispuni ugovorne obaveze u pogledu novčanih tokova, čiju sposobnost izmirenja obaveza nepovoljne promene privrednih i poslovnih uslova dugoročno mogu, ali i ne moraju umanjiti.

Ukoliko se prilikom naredne procene kvaliteta potraživanja, utvrdi da je iznos potraživanja po kome je docnja bila duža od 30 dana što je bio osnov za raspoređivanje potraživanja u nivo 2, u međuvremenu naplaćen, potraživanje će biti premešteno iz nivoa 2 u nivo 1.

Ukoliko se prilikom naredne procene kvaliteta potraživanja, raspoređenog u nivo 2, u međuvremenu utvrdi kategorija čiji je nivo kvaliteta bolji, isti ili za jednu kategoriju lošiji u odnosu na momenat incijalnog odobrenja, potraživanje će biti premešteno iz nivoa 2 u nivo 1. Za potraživanja kod kojih se kao osnov za utvrđivanje kreditnog kvaliteta koriste finansijski izveštaji, za prelazak potraživanja iz nivoa 2 u nivo 1 osnov mogu biti samo zvanični finansijski izveštaji.

Potraživanje se raspoređuje u nivo 3 u slučaju da je potraživanje u statusu neizmirenja obaveza.

Kriterijumi razvrstavanja potraživanja u grupe potraživanja sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika

Banka koristi sledeće metode grupisanja radi kolektivnog procenjivanja ispravke vrednosti /rezervisanja za kreditni gubitak:

- interne klase kreditnog rizika;
- vrsta plasmana;
- vrsta dužnika;
- urednost u izmirenju obaveza.

Parametri koje koristi za potrebe procene na grupnoj osnovi za grupe potraživanja sa sličnim karakteristikama kreditnog rizika

Banka za procenu obezvređenja na grupnoj osnovi za potraživanja od privrednih društava koristi sledeće parametre:

- Stopa neizvršenja obaveza;
- Gubitak u slučaju nastupanja statusa neizvršenja obaveza;
- Vrednost izloženosti.

Stopa neizvršenja obaveza za svakog pojedinačnog klijenta izračunava se na osnovu klasifikacije pojedinačnog dužnika prema kreditnom riziku utvrđene primenom validiranog internog modela i služi za izračunavanje procenta ispravke vrednosti.

Gubitak usled nastupanja statusa neizmirenja obaveza izračunava se na osnovu utvrđene stope naplate po potraživanjima koja su dospela u neizvršenje obaveza na nivou ukupnih potraživanja

Banke od pojedinačnih dužnika koji su dospeli u status neizvršenja obaveza. Za potrebe obračuna stope naplate izračunava se diskontovana vrednost naplaćenih potraživanja koja se stavlja u odnos sa ukupnom vrednošću potraživanja koja su dospela u status neizvršenja obaveza, na nivou pojedinačnog dužnika. Naplaćena potraživanja se diskontuju na trenutak prenosa potraživanja u status neizvršenja obaveza.

Ukupnom vrednošću potraživanja koja su dospela u neizvršenje obaveza smatra se aktuelna knjigovodstvena vrednost potraživanja u trenutku prenosa potraživanja u status neizvršenja obaveza uvećana za knjigovodstvenu vrednost potraživanja koja dospevaju na naknadne datume nakon ulaska dužnika u status neizvršenja obaveza u periodu dok se dužnik nalazi u navedenom statusu. Stopa naplate koja se koristi u obračunu obezvređenja na kolektivnom nivou, predstavlja prosečnu stopu naplate na nivou portfolia ukupnih potraživanja od dužnika, koji su dospeli u status neizvršenja obaveza u definisanom periodu u odnosu na datum obračuna.

Ključni stavovi, pretpostavke i procene koje Banka primenjuje u postupku procene obezvređenja

Prilikom procene obezvređenja na pojedinačnoj osnovi, iznosi koji se očekuju da će biti naplaćeni u budućnosti zavise od procene nadoknadivosti potraživanja. Mogući obim gubitka utvrđuje se na osnovu najsvežijih informacija. Procena nadoknadivosti potraživanja se vrši na osnovu faktora kao što su:

1. finansijski položaj dužnika (kreditna sposobnost) uključujući realističnu procenu, na osnovu finansijskih i poslovnih informacija, verovatnoće budućih novčanih tokova,
2. kvaliteta i realizacione fer vrednosti kolaterala, troškova u vezi sa realizacijom kolaterala,
3. urednosti u dosadašnjem servisiranju obaveza.

Na osnovu navedenih osnovnih, ali i ostalih raspoloživih informacija procenjuju se ukupni novčani tokovi od potraživanja koji određuju nadoknadivost potraživanja.

Prilikom ocene stepena obezvređenja Banka uzima u obzir sledeće elemente:

- Nefinansijske faktore koji mogu uticati na poslovanje dužnika (npr. karakter i kvalitet dužnika),
- Sposobnost otplate duga koja proističe iz profitabilnosti posla i likvidnosti kompanije,
- Kvalitet kolaterala koji osigurava potraživanje, kvalitet dokumentacije pomoću koje Banka realizuje teret na kolateralu i njegov pravni status,
- Opšta situacija u industriji i ekonomskom okruženju u oblasti aktivnosti dužnika,
- Kompletnost kreditne dokumentacije u kreditnom dosijeu,
- Prethodno iskustvo u ispunjenju obaveza prema Banci od strane dužnika.

Ukoliko se raspolaže sa dokumentima o mogućoj strukturi reprograma ili restrukturiranja potraživanja (usvojeni planovi restrukturiranja, ugovori o reprogramu/restrukturiranju, protokoli o naplati i sl.) procena nadoknadivosti može da se vrši na osnovu strukture otplate definisane ovim dokumentima ukoliko se na osnovu raspoloživih informacija može konstatovati da postoji značajna izvesnost da će se isti i realizovati. Ukoliko se ne radi o usvojenim i pravosnažnim dokumentima, na osnovu dobijenih informacija se vrši procena perioda za koji bi naplata u skladu sa istima mogla početi. Ukoliko su dokumenta usvojena, ali nisu pravosnažna, primenjuje se definisan minimalan period od datuma obračuna za koji se ne očekuje početak primene restrukturiranja u skladu sa predmetnim dokumentima.

Ukoliko naplata Banke zavisi od ishoda sudskog spora, obavezno se vrši, ili pribavlja od angažovanih zastupnika Banke, procena izvesnosti povoljnog ishoda istog za Banku i vremenskog perioda za završetak istog.

Ukoliko postoji očekivanje da plasman nije nadoknativ iz očekivanih novčanih tokova od

plasmana, odnosno ukoliko postoji potreba i namera da se potraživanje naplati iz sredstava obezbeđenja (kolaterala) i očekivanje da će obezbeđenje po plasmanu biti aktivirano, u tom slučaju se procena visine obezvređenja po datom plasmanu vrši na osnovu diskontovanih vrednosti očekivanih novčanih tokova od realizacije obezbeđenja po potraživanjima od klijenta.

Za Banku su prihvatljive tri metode procene tržišne vrednosti sredstava obezbeđenja: tržišni pristup, prihodovni pristup i troškovni pristup, s tim da tržišni pristup ima prioritet pri proceni vrednosti sredstva obezbeđenja. Ukoliko je ovaj pristup neprimenljiv ili neadekvatan, koristiće se prihodovni pristup, dok će se troškovni pristup koristiti samo u slučaju da su prethodna dva pristupa neprimenljiva.

U cilju adekvatnog utvrđivanja obezvređenja prilikom naplate potraživanja iz kolaterala, Banka primenjuje očekivano vreme naplate iz kolaterala u zavisnosti od vrste kolaterala. Za specifične vrste kolaterala ili u slučaju postojanja informacija ili procene o mogućnosti realizacije kolaterala (ili procena mogućnosti) u drugačijim vremenskim periodima od definisanih minimalnih, utvrđivanje perioda realizacije kolaterala se vrši na osnovu procene.

Prilikom utvrđivanja očekivanih novčanih tokova od realizacije kolaterala, za potrebe procene obezvređenja na pojedinačnom nivou, Banka primenjuje odgovarajuće faktore umanjenja vrednosti kolaterala u zavisnosti od vrste kolaterala, a na osnovu izvršene analize.

Pod nadoknadivim (naplativim) iznosom potraživanja podrazumeva se sadašnja vrednost procenjenih očekivanih budućih priliva po datom plasmanu, a pod nominalnom knjigovodstvenom vrednošću plasmana (vrednosti izložene kreditnom riziku) podrazumeva se stanje potraživanja po osnovu glavnice, dospele kamate, naknade i drugih potraživanja.

Prilikom obračuna ispravke vrednosti odnosno rezervisanja, ukoliko se radi o plasmanima kod kojih se očekuju prilivi u dugom roku, obavezno se vrši diskontovanje očekivanih novčanih tokova u budućnosti. Diskontovanje se vrši diskontnom kamatnom stopom koja predstavlja najmanje efektivnu kamatnu stopu za očekivane ročnosti novčanih tokova svake kreditne izloženosti.

Ukoliko se radi o plasmanima kod kojih se očekivani novčani tokovi nalaze u okviru kratkog roka, svođenje očekivanih budućih novčanih tokova na sadašnju vrednost putem diskontovanja nije obavezno (ukoliko je efekat diskontovanja nematerijalan), već se obračun može vršiti na osnovu nominalne knjigovodstvene vrednosti.

Nemogućnost potpune naplate se meri gubitkom koji čini razliku između aktuelne knjigovodstvene vrednosti potraživanja i procenjene nadoknadive vrednosti potraživanja koja predstavlja sadašnju vrednost očekivanih budućih novčanih tokova od datog potraživanja, i evidentira se kao ispravka vrednosti potraživanja.

Informacije koji se odnose na politiku otpisa potraživanja

Ukoliko se oceni da je postupak koji Banka vodi neefikasan, odnosno da se na osnovu raspoloživih sredstava obezbeđenja ne može očekivati naplata potraživanja vrši se direktni otpis potraživanja.

Uslov za direktni otpis potraživanja, odnosno isknjižavanje iz poslovnih knjiga, je izvršena ispravka vrednosti datog potraživanja u celokupnom iznosu, kao i da je od dana dospeća potraživanja proteklo najmanje dve godine.

U slučaju da se postupak naplate dospelih nenaplaćenih potraživanja i dalje vodi, a procenjuje se da je rezultat, kao i vreme naplate potraživanja neizvestan, može se, u skladu sa procenom nadležnih organizacionih delova, uputiti nadležnim odborima predlog za otpis potraživanja, a

naročito u sledećim slučajevima:

- potraživanje koje nije obezbeđeno materijalnim sredstvima obezbeđenja, ukoliko je dužnik u docnji preko tri godine;
- potraživanje koje nije obezbeđeno materijalnim sredstvima obezbeđenja, ukoliko je dužnik u stečaju više od godinu dana;
- potraživanje koje je obezbeđeno hipotekom na nepokretnosti po osnovu kojeg je dužnik u docnji preko tri godine, ukoliko Banka u tom periodu nije otpočela postupak naplate iz sredstva obezbeđenja, niti je ostvarila naplatu od sadužnika, odnosno jemca;
- ostala potraživanja kod kojih postoje elementi koji ukazuju na otežanu naplatu (npr. potraživanja od dužnika koji je izbrisan iz registra privrednih subjekata, a nije nastavio da posluje putem statusne promene pripajanja, spajanja ili podele, potraživanja od preminulog fizičkog lica).

Informacije koji se odnose na prihode od kamate na obezvređena potraživanja i njihovo priznavanje

Banka prihode od kamata, od momenta obezvređenja finansijskog sredstva, priznaje u skladu sa zahtevima MRS/MSFI.

Prihodi od kamata po osnovu kolektivno obezvređenih finansijskih sredstava priznaju se u umanjenom obimu, odnosno primenom efektivne kamatne stope na amortizovanu (neto) vrednost istog. Amortizovana vrednost predstavlja iznos po kome se finansijsko sredstvo odmerava prilikom početnog priznavanja umanjen za isplate glavnice, uz dodavanje ili oduzimanje kumulirane amortizacije primenom metoda efektivne kamate za sve razlike između početnog iznosa i iznosa pri dospeću i uz oduzimanje svakog umanjenja po osnovu umanjenja vrednosti ili nenaplative.

Po osnovu individualno obezvređenih finansijskih sredstava koja se vrednuju po amortizovanoj vrednosti utvrđuje se efekat umanjenja iznosa obezvređenja istog koji se pripisuju isključivo protoku vremena od jednog do drugog izveštajnog perioda. Efekat umanjenja iznosa obezvređenja priznaje se kao prihod od kamata, a iskazuje se kao posebna pozicija u okviru istih, kao prihod po osnovu odmotavanja (unwinding). Promena iznosa obezvređenja je rezultat promena u očekivanim budućim novčanim tokovima gotovine od finansijskog sredstva bilo usled promene očekivanja u pogledu njihovog iznosa ili očekivanog trenutka naplate evidentiraće se kao prihod ili rashod od promene ispravke vrednosti i rezervisanja.

Obračunata kamata na obezvređena finansijska sredstva:

- koja su utužena,
- za koja je kroz procenu obezvređenja utvrđeno potpuno obezvređenje,
- od dužnika koji se nalaze u procesu stečaja ili likvidacije,
- za koja procenjeni očekivani prilivi po uspostavljenim sredstvima obezbeđenja ne pokrivaju potraživanja po osnovu kamate (u iznosu dela kamate koji nije pokriven),
- za koja je ugovorima o restrukturiranju predviđen otpis potraživanja po osnovu kamate (u iznosu koji je predviđen za otpis),

predstavlja evidencionu kamatu i prenosi se u vanbilansnu evidenciju gde se nastavlja obračun i evidentiranje iste za interne potrebe Banke.

Informacije koji se odnose na restrukturirana potraživanja

U zavisnosti od konkretnih okolnosti organizaciona jedinica nadležna za restrukturirana potraživanja može predložiti nadležnim organima neki od mogućih oblika korektivnih mera kao vid restrukturiranja loših plasmana:

- bilateralni sporazum o restrukturiranju,
- multilateralni sporazum o restrukturiranju,
- sporazumno finansijsko restrukturiranje,
- unapred pripremljen plan reorganizacije,
- obična reorganizacija u stečaju,
- pripremanje i zaključivanje svih vrsta sporazuma i protokola u cilju zaštite ili unapređenja pozicija Banke,
- traženje potencijalnih kupaca za predmete obezbeđenja i drugu imovinu u vlasništvu dužnika i jemaca podobne za namirenje potraživanja Banke.

Za restrukturiranje potraživanja se Banka odlučuje, samo ukoliko utvdi da je dužnik sposoban da održi svoju poslovnu aktivnost u narednom periodu i da će u skladu sa planom restrukturiranja moći da izvršava svoje obaveze. Mere restrukturiranja ne smeju se koristiti za privremeno ili trajno prikrivanje stvarnog nivoa rizika potraživanja koja su restrukturirana.

Ukoliko je planom korektivnih mera predviđeno restrukturiranje kao korektivna mera, vrši se detaljna analiza razloga koji su doveli do finansijskih poteškoća dužnika, plana konsolidacije finansijskog stanja i operativnog poslovanja dužnika, a ukoliko je predviđena promena vlasničke strukture, onda je i plana konsolidacije vlasničke strukture, projekcije novčanih tokova za period od tri godine, ili kraći period ukoliko je plan restrukturiranja na kraći rok od tri godine.

Pored prethodno navedenog vrši se i procena ostvarivosti predloženog plana restrukturiranja, efekata i prednosti restrukturiranja i sačinjava novi plan otplate koji će biti osnov daljeg praćenja sprovođenja plana restrukturiranja.

Kada su u pitanju izloženosti prema fizičkim licima, ukoliko je planom korektivnih mera predviđeno restrukturiranje kao korektivna mera, vrši se, u smislu zakona kojim se uređuje zaštita korisnika finansijskih usluga, ispitivanje da li je restrukturiranje ekonomski opravdano, analiza razloga koji su doveli do finansijskih poteškoća dužnika, efekata i prednosti izabrane mere restrukturiranja i izrađuje novi plan otplate koji će biti osnov daljeg praćenja sprovođenja plana restrukturiranja. Tokom izveštajnog perioda Banka je restrukturirala potraživanje od 6 fizičkih lica i jednog pravnog lica.

Procedurom za Praćenje naplate potraživanja, identifikacija i upravljanje problematičnim izloženostima definisano je da Odeljenje upravljanja lošim plasmanima prati plan restrukturiranja, o čemu izveštava Izvršni odbor u okviru kvartalnih izveštaja.

U odnosu na prethodni period dopunjena su interna akta Banke u skladu sa izmenama regulative Narodne banke Srbije vezano za upravljanje problematičnim izloženostima.

Ukoliko postoje objektivni dokazi obezvređenja restrukturirana potraživanja će se procenjivati na individualnom nivou.

Da bi potraživanje izašlo iz kategorije restrukturiranog potreban je period od najmanje dve godine od dana restrukturiranja, ukoliko su ispunjeni sledeći uslovi:

- restrukturirano potraživanje nije klasifikovano u grupu problematičnih potraživanja;
- dužnik je redovnim uplatama po osnovu glavnice ili kamate otplatio materijalno značajan deo ukupnog iznosa duga tokom najmanje polovine probnog perioda;
- dužnik nije u docnji dužoj od 30 dana ni po jednoj obavezi prema banci.

Podaci u skladu sa Smernicama za objavljivanje podataka i informacija banke koji se odnose na kvalitet aktive Narodne banke Srbije, objavljeni su u okviru Napomena uz finansijske izveštaje za 2018. godinu.

U nastavku su prikazani prilozi uz Izveštaj.

Prilog PI-KAP: Podaci koji se odnose na kapital Banke

Прилог 1

ПИ-КАП

Подаци који се односе на капитал банке

Редни бр.	Назив позиције	Износ
(у хиљадама динара)		
Основни акцијски капитал: елементи		
1	Инструменти основног акцијског капитала и припадајуће емисионе премије	3.080,297
1.1.	од чега: акције и други инструменти капитала који испуњавају услове из тачке 8 ОАК	2.912,133
1.2.	од чега: Припадајуће емисионе премије уз инструменте из тачке 1.1. тј. износ уплаћен изнад номиналне вредности тих инструмената	168,164
2	Добит из ранијих година која није оптерећена никаквим будућим обавезама, а за коју је скупштина банке донела одлуку да ће бити распоређена у основни акцијски капитал	0
3	Добит текуће године или добит из претходне године за коју скупштина банке још није донела одлуку да ће бити распоређена у основни акцијски капитал која испуњава услове из тачке 10. ст. 2. и 3. за укључивање у основни акцијски капитал	0
4	Ревалоризационе резерве и остали нерелизоване добици	745,826
5	Резерве из добити и остале резерве банке, осим резерви за опште банкарске ризике	0
6	Резерве за опште банкарске ризике	0
7	Учешћа без права контроле (мањинска учешћа) која се признају у основном акцијском капиталу **	0
8	Основни акцијски капитал пре регулаторних прилагођавања и одбитних ставки (збир од 1 до 7)	3.826,123
Основни акцијски капитал: регулаторна прилагођавања и одбитне ставке		
9	Додатна прилагођавања вредности (-)	0
10	Нематеријална улагања, укључујући гудвил (умањена за износ одложених пореских обавеза) (-)	13,352
11	Одложена пореска средства која зависе од будуће профитабилности банке, изузев оних која простичу из привремених разлика, умањена за повезане одложене пореске обавезе ако су испуњени услови из тачке 14, став 1, ОАК	0
12	Фер вредности резерви у вези са добитима или губицима по основу инструментата заштите од ризика новчаног тока за финансијске инструменте који се не вреднују по фер вредности, укључујући и пројектоване новчане токове	0
13	ИРБ приступ: негативан износ разлике добијен обрачком у складу с тачком 134. ОАК (-)	0
14	Повећање капитала које је резултат секјуритизације изложености (-)	0
15	Добити или губици по основу обавеза банке вреднованих према фер вредности који су последица промене кредитне способности банке	0
16	Имовина у пензијском фонду са дефинисаним накнадама у билансу стања банке (-)	0
17	Директна, индиректна и синтетичка улагања банке у сопствене инструменте основног акцијског капитала, укључујући и сопствене инструменте основног акцијског капитала које је банка дужна или може бити дужна да откупи на основу уговорне обавезе (-)	0
18	Директна, индиректна и синтетичка улагања у инструменте основног акцијског капитала лица у финансијском сектору која имају узајамна улагања у банци, а која су извршена ради приказивања већег износа капитала банке (-)	0
19	Применљиви износ директних, индиректних и синтетичких улагања банке у инструменте основног акцијског капитала лица у финансијском сектору у којима банка нема значајно улагање (-)	0
20	Применљиви износ директних, индиректних и синтетичких улагања банке у инструменте основног акцијског капитала лица у финансијском сектору у којима банка има значајно улагање (-)	0
21	Износ изложености које испуњавају услове за примену пондера ризика од 1.250 %, а које банка одлучи да одбије од основног акцијског капитала уместо да примени тај пондер	114
21.1.	од чега: учешћа у лицима која нису лица у финансијском сектору у износу преко 10% капитала тих лица, односно учешћа која омогућавају ефективно вршење знатног утицаја на управљање правним лицем или на пословну политику тог правног лица (-)	114
21.2.	од чега: секјуритизоване позиције (-)	0
21.3.	од чега: слободне испоруке (-)	0
22	Одложена пореска средства која зависе од будуће профитабилности банке и која простичу из привремених разлика (износ изнад 10% основног акцијског капитала банке из тачке 21, став 2, умањен за износ повезаних пореских обавеза ако су испуњени услови из тачке 14, став 1, ОАК) (-)	0
23	Збир одложених пореских средстава и улагања у лица у финансијском сектору у којима банка има значајно улагање из тачке 21, став 1, ОАК, који прелазе лимит из тачке 21, став 3, ОАК (-)	0
23.1.	од чега: Директна, индиректна и синтетичка улагања у инструменте основног акцијског капитала лица у финансијском сектору у којима банка има значајно улагање	0
23.2.	од чега: Одложена пореска средства која простичу из привремених разлика	0
24	Губитак текуће и ранијих година, као и нерелизоване губици (-)	417,670
25	Износ пореза у вези са елементима основног акцијског капитала који се може предвидети у време обрачуна капитала, осим ако је банка претходно кориговала износ елемената основног акцијског капитала у износу у којем ти порези смањују износ до којег се елементи основног акцијског капитала могу користити за покриће ризика или губитака (-)	0
26	Износ за који одбитне ставке од додатног основног капитала банке премашују износ додатног основног капитала банке (-)	0
27	Износ потребне резерве за процењене губитке по билансној активи и ванбилансним ставкама банке	0
28	Укупна регулаторна прилагођавања и одбитне ставке од основног акцијског капитала (збир од 9 до 27)	431,136
29	Основни акцијски капитал (разлика између 8 и 28)	3.394,987
Додатни основни капитал: елементи		
30	Акције и други инструменти капитала који испуњавају услове из тачке 23. ОАК и припадајуће емисионе премије	0
31	Инструменти основног капитала издати од стране подређених друштава који се признају у додатном основном капиталу**	0
32	Додатни основни капитал пре одбитних ставки (30+31)	0
Додатни основни капитал: одбитне ставке		
33	Директна, индиректна и синтетичка улагања банке у сопствене инструменте додатног основног капитала, укључујући инструменте које је банка дужна да откупи на основу постојеће уговорне обавезе (-)	0
34	Директна, индиректна и синтетичка улагања у инструменте додатног основног капитала лица у финансијском сектору која имају узајамна улагања у банци која су извршена ради приказивања већег износа капитала банке (-)	0
35	Применљиви износ директних, индиректних и синтетичких улагања у инструменте додатног основног капитала лица у финансијском сектору у којима банка нема значајно улагање (-)	0
36	Директна, индиректна и синтетичка улагања банке у инструменте додатног основног капитала лица у финансијском сектору у којима банка има значајно улагање, искључујући позиције по основу вршења покровитељства емисије хартија од вредности које се држе пет радних дана или краће (-)	0
37	Износ за који одбитне ставке од допунског капитала банке премашују износ допунског капитала банке (-)	0
38	Укупне одбитне ставке од додатног основног капитала (збир од 33 до 37)	0
39	Додатни основни капитал (разлика између 32 и 38)	0
40	Основни капитал (збир 29 и 39)	3.394,987

Допунски капитал: елементи		
41	Акције и други инструменти допунског капитала и субординиране обавезе, који испуњавају услове из тачке 28. ОАК и припадајуће емисионе премије у инструменте	0
42	Инструменти капитала издати од стране подређених друштва који се признају у допунском капиталу **	0
43	Прилагођавања за кредитни ризик која испуњавају услове за укључивање у допунски капитал	0
44	Допунски капитал пре одбитих ставки (збир од 41 до 43)	0
Допунски капитал: одбитне ставке		
45	Директна, индиректна и синтетичка улагања банке у сопствене инструменте допунског капитала и субординиране обавезе, укључујући инструменте које је банка дужна да откупи на основу постојеће уговорне обавезе (-)	0
46	Директна, индиректна и синтетичка улагања у инструменте допунског капитала и субординиране обавезе лица у финансијском сектору која имају узајамна улагања у банци која су извршена ради приказивања већег износа капитала банке (-)	0
47	Применљиви износ директних, индиректних и синтетичких улагања у инструменте допунског капитала и субординиране обавезе лица у финансијском сектору у којима банка нема значајно улагање (-)	0
48	Директна, индиректна и синтетичка улагања банке у инструменте додатног основног капитала и субординиране обавезе лица у финансијском сектору у којима банка има значајно улагање, искључујући позиције по основу вршења покровитељства емисије хартија од вредности које се држе пет радних дана или краће (-)	0
49	Укупне одбитне ставке од допунског капитала (збир од 45 до 48)	0
50	Допунски капитал (разлика између 44 и 49)	0
51	Укупни капитал (збир 40 и 50)	3.394.987
52	Укупна ризична актива	12.822.121
Показатељи адекватности капитала и заштитни слојеви капитала		
53	Показатељ адекватности основног акцијског капитала банке (%)	26,48
54	Показатељ адекватности основног капитала банке (%)	26,48
55	Показатељ адекватности капитала банке (%)	26,48
56	Укупни захтеви за заштитне слојеве капитала (%)***	3,20
57	Основни акцијски капитал расположив за покриће заштитних слојева (%)****	18,48

Prilog PI-FIKAP: Podaci o osnovnim karakteristikama finansijskih instrumenata koji se uključuju o obračun kapitala Banke

Прилог 2

ПИ-ФИКАП

Подаци о основним карактеристикама финансијских инструмената који се укључују у обрачун капитала банке

Редни бр.	Карактеристике инструмента	Опис
1.	Емитент	ЈУБМЕС БАНКА АД БЕОГРАД
1.1.	Јединствена ознака (нпр. CUSIP, ISIN или ознака Bloomberg за приватне пласмане)	ISIN - RSJUBME48945
	<i>Третман у складу с прописима</i>	
2.	Третман у складу са Одлуком о адекватности капитала банке	<i>Инструмент основног акцијског капитала</i>
3.	Индивидуални(пот)консолидовани/индивидуални и (пот)консолидовани ниво укључивања инструмента у капитал на нивоу групе	<i>Индивидуални</i>
4.	Тип инструмента	<i>Обичне акције</i>
5.	Износ који се признаје за потребе израчунавања регулаторног капитала (у хиљадама динара, са стањем на дан последњег извештавања)	2,912,133.00
6.	Номинална вредност инструмента	10,100.00
6.1.	Емисиона цена	10,683.23
6.2.	Откупна цена	НП
7.	Рачуноводствена класификација	<i>Акцијски капитал</i>
8.	Датум издавања инструмента	04.05.2006.
9.	Инструмент с датумом доспећа или инструмент без датума доспећа	<i>Без датума доспећа</i>
9.1.	Иницијални датум доспећа	<i>Без датума доспећа</i>
10.	Опција откупа од стране емитента уз претходну сагласност надлежног тела	<i>Не</i>
10.1.	Први датум активирања опције откупа, условни датуми активирања опције откупа и откупна вредност	НП
10.2.	Накнадни датуми активирања опције откупа (ако је применљиво)	НП
	<i>Купони/дивиденде</i>	
11.	Фиксне или променљиве дивиденде/купони	Променљиви
12.	Купонска стопа и повезани индекси	НП
13.	Постојање механизма обавезног отказивања дивиденде	НП
14.1.	Потпуно дискреционо право, делимично дискреционо право или без дискреционог права у вези с временом исплате дивиденди/купона	Потпуно дискреционо право
14.2.	Потпуно дискреционо право, делимично дискреционо право или без дискреционог права у вези са износом дивиденди/купона	Потпуно дискреционо право
15.	Могућност повећања приноса (<i>step up</i>) или других подстицаја за откуп	Не
16.	Некумулативне или кумулативне дивиденде/купони	<i>Некумулативне</i>
17.	Конвертибилан или неконвертибилан инструмент	<i>Неконвертибилан</i>
18.	Ако је конвертибилан, услови под којима може доћи до конверзије	НП
19.	Ако је конвертибилан, делимично или у целости	НП
20.	Ако је конвертибилан, стопа конверзије	НП
21.	Ако је конвертибилан, обавезна или добровољна конверзија	НП
22.	Ако је конвертибилан, инструмент у који се конвертује	НП
23.	Ако је конвертибилан, емитент инструмента у који се конвертује	НП
24.	Могућност смањења вредности	Не
25.	Ако постоји могућност смањења вредности, услови под којима може доћи до смањења вредности	НП
26.	Ако постоји могућност смањења вредности, делимично или у целости	НП
27.	Ако постоји могућност смањења вредности, трајно или привремено	НП
28.	Ако је смањење вредности привремено, услови поновног признавања	НП
29.	Тип инструмента који ће се при стечају, односно ликвидацији наплатити непосредно пре наведеног инструмента	НП
30.	Неусклађене карактеристике конвертованих инструмената	Не
31.	Ако постоје навести неусклађене карактеристике	НП

Prilog PI-UPK: Raščlanjivanje elemenata u bilansu stanja

Прилог 3

ПИ-УПК

2. Раščлањавање елемената у билансу стања

Ознака позиције	Назив позиције	Биланс стања	Референце
A	АКТИВА		
A.I	Готовина и средства код централне банке	1,911,464	
A.II	Заложена финансијска средства	0	
A.III	Потраживања по основу деривата	0	
A.IV	Хартије од вредности	496,698	
A.V	Кредити и потраживања од банака и других финансијских организација	2,066,504	
A.VI	Кредити и потраживања од комитената	9,432,859	
A.VII	Промене фер вредности ставки које су предмет заштите од ризика	0	
A.VIII	Потраживања по основу деривата намењених заштити од ризика	0	
A.K	Инвестиције у придружена друштва и заједничке подухвате	0	
A.X	Инвестиције у зависна друштва	114	
	Од чега учешћа у лицима која нису лица у финансијском сектору у износу преко 10% капитала тих лица	114	ђ)
A.XI	Нематеријална улагања	13,353	д
A.XII	Некретнине, постројења и опрема	1,320,238	
A.XIII	Инвестиционе некретнине	253,176	
A.XIV	Текућа пореска средства	10,443	
A.XV	Одложена пореска средства	0	
A.XVI	Стална средства намењена продаји и средства пословања које се обуставља	25,051	
A.XVII	Остала средства	93,262	
A.XX	УКУПНО АКТИВА (позиције под АОП ознакама од 0001 до 0017 у консолидованом билансу стања)	15,623,162	
P	ПАСИВА		
PO	ОБАВЕЗЕ		
PO.I	Обавезе по основу деривата	0	
PO.II	Депозити и остале финансијске обавезе према банкама, другим финансијским организацијама и централној банци	83,766	
PO.III	Депозити и остале финансијске обавезе према другим комитентима	11,281,932	
PO.IV	Обавезе по основу деривата намењених заштити од ризика	0	
PO.V	Промене фер вредности ставки које су предмет заштите од ризика	0	
PO.VI	Обавезе по основу хартија од вредности	0	
PO.VII	Субординиране обавезе	0	
PO.VIII	Резервисања	45,883	
PO.IX	Обавезе по основу средстава намењених продаји и средства пословања које се обуставља	0	
PO.X	Текуће пореске обавезе	0	
PO.XI	Одложене пореске обавезе	115,896	
PO.XII	Остале обавезе	201,417	
PO.XIII	УКУПНО ОБАВЕЗЕ (позиције под АОП ознакама од 0401 до 0413 у консолидованом билансу стања)	11,728,894	
	КАПИТАЛ		
PO.XIV	Акцијски капитал	3,080,297	а
	Од чега номинална вредност уплаћених акција, осим преференцијалних кумулативних акција	2,912,133	б
	Од чега емисиона премија по основу акцијског капитала, осим преференцијалних кумулативних акција	168,164	в
	Од чега номинална вредност преференцијалних кумулативних акција	0	
	Од чега емисиона премија по основу преференцијалних кумулативних акција	0	
PO.XV	Сопствене акције	0	
	Од чега стечене сопствене акције банке, осим преференцијалних кумулативних акција	0	
	Од чега стечене сопствене преференцијалне кумулативне акције	0	
PO.XVI	Добитак	485,814	
	Од чега нераспоређена добит из ранијих година	20,536	
	Од чега добит из текуће године	465,278	
PO.XVII	Губитак	396,284	
	Од чега губици из претходних година	396,284	е
	Од чега губитак текуће године	0	
PO.XVIII	Резерве	745,826	
	Од чега резерве из добити које представљају елемент основног капитала	0	
	Од чега остале позитивне консолидоване резерве	0	
	Од чега остале негативне консолидоване резерве	0	
	Од чега остале нето негативне ревалоризационе резерве	0	
	Од чега добит по основу обавеза банке вреднованих према фер вредности која је остварена због промене кредитног рејтинга банке	0	
	Од чега позитивне ревалоризационе резерве настале по основу ефеката промене фер вредности основних средстава, хартија од вредности и осталих средстава која се, у складу с МСФИ/ИРС, исказују у корист ових резерви	745,826	г
PO.XIX	Нереализовани губици	21,386	
	Од чега нереализовани губици по основу хартија од вредности расположивих за продају	21,386	ж
PO.XX	Учешћа без права контроле	0	
	Од чега мањинска учешћа у подређеним друштвима	0	
PO.XXI	УКУПНО КАПИТАЛ (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из консолидованог биланса стања: 0415 - 0416 + 0417 - 0418 + 0419 - 0420 + 0421) ≥ 0	3,894,268	
PO.XXII	УКУПАН НЕДОСТАТАК КАПИТАЛА (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из консолидованог биланса стања: 0415 - 0416 + 0417 - 0418 + 0419 - 0420 + 0421) < 0	0	
PO.XXIII	УКУПНО ПАСИВА (резултат сабирања, односно одузимања следећих АОП ознака из консолидованог биланса стања: 0414 + 0422 - 0423)	15,623,162	
B.PI	ВАНБИЛАНСНЕ ПОЗИЦИЈЕ		
B.PI.A.	Ванбилансна актива	54,504,403	
	Од чега износ акција банке узетих у залог, осим преференцијалних кумулативних акција	0	
	Од чега износ преференцијалних кумулативних акција банке узетих у залог	0	
B.PI.B.	Ванбилансна пасива	54,504,403	

3. Повезивање позиција у расчлањеном билансу стања и позиција у обрасцу ПИ-КАП

Редни бр.	Назив позиције	Износ	Извор података у складу с референцама из 2. корака
Оснолни акцијски капитал: елементи			
1	Инструменти основног акцијског капитала и припадајуће емисионе премије	3,080,297	а
1.1.	од чега: акције и други инструменти капитала који испуњавају услове из тачке 8 ОАК	2,912,133	б
1.2.	од чега: Припадајуће емисионе премије уз инструменте из тачке 1.1. тј. износ уплаћен изнад номиналне вредности тих инструмената	168,164	в
2	Добит из ранијих година која није опеређена никаквим будућим обавезама, а за коју је скупштина банке донела одлуку да ће бити распоређена у основни акцијски капитал	0	
3	Добит текуће године или добит из претходне године за коју скупштина банке још није донела одлуку да ће бити распоређена у основни акцијски капитал која испуњава услове из тачке 10. ст. 2. и 3. за укључивање у основни акцијски капитал	0	
4	Ревалоризационе резерве и остали нереализовани добити	745,826	г
5	Резерве из добити и остале резерве банке, осим резерви за опште банкарске ризике	0	
6	Резерве за опште банкарске ризике	0	
7	Учешћа без права контроле (мањинска учешћа) која се признају у основном акцијском капиталу **	0	
8	Оснолни акцијски капитал пре регулаторних прилагођавања и одбитних ставки (збир од 1 до 7)	3,826,123	
Оснолни акцијски капитал: регулаторна прилагођавања и одбитне ставке			
9	Додатна прилагођавања вредности (-)	0	
10	Нематеријална улагања, укључујући гудвил (умањена за износ одложеног пореског обавеза) (-)	13,352	д
11	Одложена пореска средства која зависе од будуће профитабилности банке, изузев оних која простижу из привремених разлика, умањена за повезане одложене пореске обавезе ако су испуњени услови из тачке 14. став 1. ОАК	0	
12	Фер вредности резерви у вези са добитцима или губицима по основу инструмената заштите од ризика новчаног тока за финансијске инструменте који се не вреднују по фер вредности, укључујући и пројектоване новчане токове	0	
13	ИРБ приступ: негативан износ разлике добијен обрачуном у складу с тачком 134. ОАК (-)	0	
14	Повећање капитала које је резултат секјуритизације изложености (-)	0	
15	Добити или губици по основу обавеза банке вреднованих према фер вредности који су последица промене кредитне способности банке	0	
16	Имовина у пензијском фонду са дефинисаним накнадама у билансу стања банке (-)	0	
17	Директна, индиректна и синтетичка улагања банке у сопствене инструменте основног акцијског капитала, укључујући и сопствене инструменте основног акцијског капитала које је банка дужна или може бити дужна да откупи на основу уговорне обавезе (-)	0	
18	Директна, индиректна и синтетичка улагања у инструменте основног акцијског капитала лица у финансијском сектору која имају узајамна улагања у банци, а која су извршена ради приказивања већег износа капитала банке (-)	0	
19	Применљиви износ директних, индиректних и синтетичких улагања банке у инструменте основног акцијског капитала лица у финансијском сектору у којем банка нема значајно улагање (-)	0	
20	Применљиви износ директних, индиректних и синтетичких улагања банке у инструменте основног акцијског капитала лица у финансијском сектору у којем банка има значајно улагање (-)	0	
21	Износ изложености које испуњавају услове за примену пондера ризика од 1,250 %, а које банка одлучи да одбије од основног акцијског капитала уместо да примени тај пондер	114	
21.1.	од чега: учешћа у лицима која нису лица у финансијском сектору у износу преко 10% капитала тих лица, односно учешћа која омогућавају ефективно вршење знатног утицаја на управљање правним лицем или на пословну политику тог правног лица (-)	114	ђ
21.2.	од чега: секјуритизоване позиције (-)	0	
21.3.	од чега: слободне испоруке (-)	0	
22	Одложена пореска средства која зависе од будуће профитабилности банке и која проистичу из привремених разлика (износ изнад 10% основног акцијског капитала банке из тачке 21. став 2, умањен за износ повезаних пореских обавеза ако су испуњени услови из тачке 14. став 1. ОАК) (-)	0	
23	Фер одложеног пореског средства и улагања у лица у финансијском сектору у којима банка има значајно улагање из тачке 21. став 1. ОАК који прелазе лимит из тачке 21. став 3. ОАК (-)	0	
23.1.	од чега: Директна, индиректна и синтетичка улагања у инструменте основног акцијског капитала лица у финансијском сектору у којем банка има значајно улагање	0	
23.2.	од чега: Одложена пореска средства која простижу из привремених разлика	0	
24	Губитак текуће и ранијих година, као и нереализовани губици (-)	417,670	е+ж
25	Износ пореза у вези са елементима основног акцијског капитала који се може предвидети у време обрачуна капитала, осим ако је банка претходно кориговала износ елемената основног акцијског капитала у износу у којем ти порези смањују износ до којег се елементи основног акцијског капитала могу користити за покриће ризика или губитака (-)	0	
26	Износ за који одбитне ставке од додатног основног капитала банке премашују износ додатног основног капитала банке (-)	0	
27	Износ потребне резерве за процене губитке по билансној активи и ванбилансним ставкама банке	0	
28	Укупна регулаторна прилагођавања и одбитне ставке од основног акцијског капитала (збир од 9 до 27)	431,136	
29	Оснолни акцијски капитал (разлика између 8 и 28)	3,394,987	
Додатни основни капитал: елементи			
30	Акције и други инструменти капитала који испуњавају услове из тачке 23. ОАК и припадајуће емисионе премије	0	
31	Инструменти основног капитала издати од стране подређених друштва који се признају у додатном основном капиталу**	0	
32	Додатни основни капитал пре одбитних ставки (30+31)	0	
Додатни основни капитал: одбитне ставке			
33	Директна, индиректна и синтетичка улагања банке у сопствене инструменте додатног основног капитала, укључујући инструменте које је банка дужна да откупи на основу постојеће уговорне обавезе (-)	0	
34	Директна, индиректна и синтетичка улагања у инструменте додатног основног капитала лица у финансијском сектору која имају узајамна улагања у банци која су извршена ради приказивања већег износа капитала банке (-)	0	
35	Применљиви износ директних, индиректних и синтетичких улагања у инструменте додатног основног капитала лица у финансијском сектору у којима банка нема значајно улагање (-)	0	
36	Директна, индиректна и синтетичка улагања банке у инструменте додатног основног капитала лица у финансијском сектору у којима банка има значајно улагање, искључујући позиције по основу вршења покровитељства емисије хартија од вредности које се држе пет радних дана или краће (-)	0	
37	Износ за који одбитне ставке од допунског капитала банке премашују износ допунског капитала банке (-)	0	
38	Укупне одбитне ставке од додатног основног капитала (збир од 33 до 37)	0	
39	Додатни основни капитал (разлика између 32 и 38)	0	
40	Оснолни капитал (збир 29 и 39)	3,394,987	
Допунски капитал: елементи			
41	Акције и други инструменти допунског капитала и субординиране обавезе, који испуњавају услове из тачке 28. ОАК и припадајуће емисионе премије уз инструменте	0	
42	Инструменти капитала издати од стране подређених друштва који се признају у допунском капиталу **	0	
43	Прилагођавања за кредитни ризик која испуњавају услове за укључивање у допунски капитал	0	
44	Допунски капитал пре одбитних ставки (збир од 41 до 43)	0	
Допунски капитал: одбитне ставке			
45	Директна, индиректна и синтетичка улагања банке у сопствене инструменте допунског капитала и субординиране обавезе, укључујући инструменте које је банка дужна да откупи на основу постојеће уговорне обавезе (-)	0	
46	Директна, индиректна и синтетичка улагања у инструменте допунског капитала и субординиране обавезе лица у финансијском сектору која имају узајамна улагања у банци која су извршена ради приказивања већег износа капитала банке (-)	0	
47	Применљиви износ директних, индиректних и синтетичких улагања у инструменте допунског капитала и субординиране обавезе лица у финансијском сектору у којима банка нема значајно улагање (-)	0	
48	Директна, индиректна и синтетичка улагања банке у инструменте додатног основног капитала и субординиране обавезе лица у финансијском сектору у којима банка има значајно улагање, искључујући позиције по основу вршења покровитељства емисије хартија од вредности које се држе пет радних дана или краће (-)	0	
49	Укупне одбитне ставке од допунског капитала (збир од 45 до 48)	0	
50	Допунски капитал (разлика између 44 и 49)	0	
51	Укупни капитал (збир 40 и 50)	3,394,987	
52	Укупна ризична актива	12,822,121	
Показатељи адекватности капитала и заштити слојеве капитала			
53	Показатељ адекватности основног акцијског капитала банке (%)	26.48	
54	Показатељ адекватности основног акцијског капитала банке (%)	26.48	
55	Показатељ адекватности капитала банке (%)	26.48	
56	Укупни захтеви за заштитне слојеве капитала (%)***	3.20	
57	Основни акцијски капитал расположив за покриће заштитних слојева (%)****	18.48	

Prilog PI-AKB: Podaci o ukupnim kapitalnim zahtevima i pokazatelju adekvatnosti kapitala
Прилог 4
ПИ-АКБ
Подаци о укупним капиталним захтевима и показатељу адекватности капитала

		(у хиљадама динара)
Редни бр.	Назив	Износ
		1
I	КАПИТАЛ	3,394,987
1.	УКУПАН ОСНОВНИ АКЦИЈСКИ КАПИТАЛ	3,394,987
2.	УКУПАН ДОДАТНИ ОСНОВНИ КАПИТАЛ	0
3.	УКУПАН ДОПУНСКИ КАПИТАЛ	0
II	КАПИТАЛНИ ЗАХТЕВИ	1,025,770
1.	КАПИТАЛНИ ЗАХТЕВ ЗА КРЕДИТНИ РИЗИК, РИЗИК ДРУГЕ УГОВОРНЕ СТРАНЕ, РИЗИК СМАЊЕЊА ВРЕДНОСТИ КУПЉЕЊИХ ПОТРАЖИВАЊА И РИЗИК ИЗМИРЕЊА/ИСПОРУКЕ ПО ОСНОВУ СЛОБОДНИХ ИСПОРУКА	924,847
1.1.	Стандардизовани приступ (СП)	11,560,591
1.1.1.	Изложености према државама и централним банкама	472,153
1.1.2.	Изложености према територијалним аутономијама и јединицама локалне самоуправе	55,881
1.1.3.	Изложености према јавним административним телима	0
1.1.4.	Изложености према међународним развојним банкама	0
1.1.5.	Изложености према међународним организацијама	0
1.1.6.	Изложености према банкама	380,470
1.1.7.	Изложености према привредним друштвима	6,155,136
1.1.8.	Изложености према физичким лицима	128,778
1.1.9.	Изложености обезбеђене хипотекама на непокретностима	2,432,856
1.1.10.	Изложености у статусу неизмирења обавеза	195,074
1.1.11.	Високоризичне изложености	0
1.1.12.	Изложености по основу покривених обавезница	0
1.1.13.	Изложености по основу секјуритизованих позиција	0
1.1.14.	Изложености према банкама и привредним друштвима са краткорочним кредитним рејтингом	0
1.1.15.	Изложености по основу улагања у отворене инвестиционе фондове	1
1.1.16.	Изложености по основу власничких улагања	4,099
1.1.17.	Остале изложености	1,736,143
1.2.	Приступ заснован на интерном рејтингу (IRB)	0
1.2.1.	Изложености према државама и централним банкама	0
1.2.2.	Изложености према банкама	0
1.2.3.	Изложености према привредним друштвима	0
1.2.4.	Изложености према физичким лицима	0
1.2.4.1.	од чева: Изложености према физичким лицима обезбеђене хипотекама на непокретностима	0
1.2.4.2.	од чева: Квалификоване револвинг изложености према физичким лицима	0
1.2.4.3.	од чева: Изложености према малим и средњим предузећима које су разврстане у ову класу изложености	0
1.2.5.	Изложености по основу власничких улагања	0
1.2.5.1.	Примењени приступ:	0
1.2.5.1.1.	Приступ једноставних пондера ризика	0
1.2.5.1.2.	PD/LGD приступа	0
1.2.5.1.3.	Приступ интерних модела	0
1.2.5.2.	Врсте изложености по основу власничких улагања	0
1.2.5.2.1.	Власничка улагања којима се траје на берзи	0
1.2.5.2.2.	Власничка улагања којима се не траје на берзи али су у довољно диверсификованим портфолијима	0
1.2.5.2.3.	Остала власничка улагања	0
1.2.5.2.4.	Власничка улагања на које банка примењује стандардизовани приступ кредитном ризику	0
1.2.6.	Изложености по основу секјуритизованих позиција	0
1.2.7.	Изложености по основу остале имовине	0
2	КАПИТАЛНИ ЗАХТЕВ ЗА РИЗИК ИЗМИРЕЊА/ИСПОРУКЕ ПО ОСНОВУ НЕБИЗИРНИХ ТРАНСАКЦИЈА	0
3	КАПИТАЛНИ ЗАХТЕВ ЗА ТРЖИШНЕ РИЗИКЕ	18,129
3.1.	Капитални захтеви за ценовни, девизни и робни ризик израчунат применом стандардизованих приступа	18,129
3.1.1.	Капитални захтев за ценовни ризик по основу дужничких хартија од вредности	0
	од чева капитални захтев за ценовни ризик по основу секјуритизованих позиција	0
3.1.2.	Капитални захтев за ценовни ризик по основу власничких хартија од вредности	0
3.1.3.	Додатни капитални захтев за велике изложености из књиге трговања	0
3.1.4.	Капитални захтев за девизни ризик	18,129
3.1.5.	Капитални захтев за робни ризик	0
3.2.	Капитални захтеви за ценовни, девизни и робни ризик израчунати применом приступа интерних модела	0
4	КАПИТАЛНИ ЗАХТЕВ ЗА ОПЕРАТИВНИ РИЗИК	82,793
4.1.	Капитални захтев за оперативни ризик израчунат применом приступа основног индикатора	82,793
4.2.	Капитални захтев за оперативни ризик израчунат применом стандардизованог/алтернативног стандардизованог приступа	0
4.3.	Капитални захтев за оперативни ризик израчунат применом напредног приступа	0
III	ПОКАЗАТЕЉ АДЕКВАТНОСТИ ОСНОВНОГ АКЦИЈСКОГ КАПИТАЛА (%)	26.48
IV	ПОКАЗАТЕЉ АДЕКВАТНОСТИ ОСНОВНОГ КАПИТАЛА (%)	26.48
V	ПОКАЗАТЕЉ АДЕКВАТНОСТИ КАПИТАЛА (%)	26.48

Prilog PI-GR: Podaci o geografskoj raspodeli izloženosti značajnih za izračunavanje kontraktiličnog zaštitnog sloja kapitala

Прилог 5

ПИ-ГР

Подаци о географској расподели изложености значајних за израчунавање контрацикличног заштитног слоја капитала

Редни бр.		Опште кредитне изложености		Изложености из књиге трговања		Изложености по основу се кјуритизације		Капитални захтеви				Пондери капиталних захтева	Стопа контрацикличног заштитног слоја капитала
		Износ изложености према стандардизованом приступу	Износ изложености према IRB приступу	Збир дугих и кратких позиција из књиге трговања	Износ изложености из књиге трговања према интерном моделу	Износ изложености према стандардизованом приступу	Износ изложености према IRB приступу	Од чега: опште кредитне изложености	Од чега: изложености из књиге трговања	Од чега: изложености по основу се кјуритизације	Укупно		
		1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.		
1.	Рашчлањавање по државама												
1.1.	Белгија	179	0	0	0	0	0	14	0	0	14	0.00	0%
1.2.	БиХ	1,972	0	0	0	0	0	158	0	0	158	0.00	0%
1.3.	Велика Британија	934	0	0	0	0	0	75	0	0	75	0.00	1.0%
1.4.	Србија	11,972,209	0	0	0	0	0	847,074	0	0	847,074	1.00	0%
1.5.	Тунис	46,184	0	0	0	0	0	3,695	0	0	3,695	0.00	0%
1.6.	Турска	14,394	0	0	0	0	0	1,152	0	0	1,152	0.00	0%
2.	Укупно	12,035,872	0	0	0	0	0	852,168	0	0	852,168	1.00	0%

Prilog PI-KZS: Podaci o iznosu kontracikličnog zaštitnog sloja kapitala Banke

Прилог 6

ПИ-КЗС

Подаци о износу контрацикличног заштитног слоја капитала
банке

1.	Укупна ризична актива	12,822,121
2.	Специфична стопа контрацикличног заштитног слоја капитала	0.00%
3.	Захтев за контрациклични заштитни слој капитала банке	0

izveštaj pripremio:

rukovodilac Odeljenja

Nemanja Milenković

predsednik IO

dr Miloš Vujnović